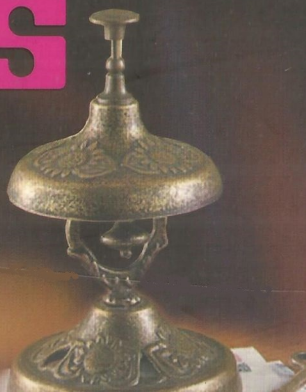

DHARMA®POLİSİYE

GÉRARD OBERLÉ

PERA PALAS

roman

PERA PALAS

Gérard Oberlé

Pera Palas / Gérard Oberlé

Yayıncı: Namık Kemal Atalay
Genel Yayın Yönetmeni: Hasan Öztoprak
Çeviri: Nur Nirven
Yayına Hazırlayan: İdil Dündar
Kapak tasarımı: Mithat Çınar
Sayfa düzeni: Çiğdem Dilbaz

Şefik Matbaası'nda basılmıştır.

1. Basım: Şubat 2006, Dharma Yayınları

Kütüphane Bilgi Kartı (CIP):
Gérard Oberlé
Pera Palas
Roman
İstanbul, Dharma Yayınları, 2006, 165 sayfa

ISBN: 9944-986-01-1

Dharma
Yayınevi: İstiklal Cad. Tütüncü Çıkmazı
No: 3/3-4, Galatasaray/Beyoğlu, İstanbul
Tel: (0 212) 249 10 65-66-67 • Faks: (0 212) 249 10 99
e-posta: editor@dharma.com.tr

Satış ve Dağıtım: Mollafenari Sok.
No: 17 Cağaloğlu/İstanbul
Tel: (0 212) 512 81 21 • Faks: (0 212) 512 50 21
e-posta: dharma@dharma.com.tr
internet satış adresi: www.dharma.com.tr

PERA PALAS

Gérard Oberlé

Fransızca aslından çeviren:
Nur Nirven

DHARMA POLİSİYE

Gérard Oberlé, İsviçre'nin Fribourg kantonunda Cizvit olarak yetişti. Strasbourg ve Sorbonne'da Klasik Edebiyat eğitimi gördükten sonra, Metz'de Latince ve Grekçe dersleri verdi. İngiltere'ye ve ABD'ye yaptığı kısa bir gezi sırasında kendi deyişiyle, "bu ülkelerde kötü çocuğu oynadı". Fransa'ya döndüğünde kendini özellikle eski kitaplara ve şiir editörlüğüne verdi. *Nil Rouge (Kızıl Nil)* kitabıyla René Falet Ödülü'nü alan Oberlé, *France-Musique* ve *Lire* dergilerine de yazı yazıyor.

Scripsi ad narrandum non ad probandum...
Sophia, Ali, İbrahim, Önce ve Malatyalı bütün dostlara.
Ve Théphile Gautier'e, şükranla...

Yoksul bir köylü Nasreddin Hoca'ya gelip kendisine yüklü bir miktarda borç para vermesini ister. Köylü, bir yıl sonra parayı eksiksiz olarak geri vermeye söz verir. Ama Nasreddin ona inanmaz.

Bir yıl sonra borçlu parayı iade etmek için Hoca'nın karşısına çıkar.

Birkaç ay sonra aynı adam yeni bir borç için Hoca'ya geri döner. Hoca çok kızarak onu kovalar: "Çek git buradan, dolandırıcı. Sana bir kuruş bile vermem!"

– Ama neden? İlk seferinde sana ödemedim mi?

– Kesinlikle doğru! cevabını verir Nasreddin. Beni iki kere kandıramazsın!

1

O sabah Chassignet, parktan geçerken yılın ilk limon sarısı kelebeğini gördü. Bilim adamları ona *gonepterix rhamni* adını veriyorlardı. Bu, bu kadar narin bir yaratığa verilen, biraz da ikinci jeolojik devirden kalma bir addı.

Çayırlar ve çatıların kuzeye bakan etekleri hâlâ kırağıyla kaplıyken, çok uzun bir kış uykusundan sonra beceriksizce ve tembelce hava almakta her zaman ilk olan bu cesur dinsize, Chassignet çocukluğundan beri özel bir sevgi duyardı. Sürülmemiş topraklardan ganimet toplamak için çok sabırsız olan bu altın sarısı obur, ilkbaharın ilk göz kırpması, mevsimsiz bir güneş çarpması, gülüp oynamaya çağıran bir kaçaktı.

Akciğer hücrelerini temizlemek ve köy doktoru genç Bruant'ı memnun etmek için Chassignet, birkaç aydan beri her gün fiziksel egzersiz yapmak zorundaydı. Sporun sertliğini yumuşatmayı başarmak için tasarlanan jim-

nastik, tenis, yürüyüş, bisiklet ve enerji tüketen diğer spor türlerinden hiçbir fayda görmemişti. Elli yaşına gelen bazı insanların hâlâ genç oldukları konusunda kendilerini kandırmak için eziyetini çektikleri bu yararsız, hatta tehlikeli işkenceler, geçtiğimiz günlerde domuz kasabının kızını etkilemeye gayret ettiği bir avluda, Chassignet'nin 48 yaşındaki noterini aniden öldürmüştü.

Noterinin palamarları laçka ettiğini görmek son derece tatsızdı. Château-Chinon mezarlığında Chassignet, Efesli bir saygıdeğer kadın kadar iki gözü iki çeşme dul bir kadına sarılmıştı. Tabutun üzeri henüz toprakla örtülmemişti ki, sarsılmasına yol açan bir hareketle kadın, Chassignet'nin kulak memesini ısırdıktan sonra kulağına uzanıverdi: "Beni bırakmayın Bay Chassignet, kocam sizi çok severdi!" Chassignet aile toplantılarını korkunç bulurdu ve bir evlilik töreninde, bir aile yemeği ya da vaftizde bulunmayı asla kabul etmezdi ama cenaze töreninde de surat asamazdı. Cenaze törenleri, sizinle doğrudan bağlantılı olmadığında kimi kez gülünçtür ama çoğunlukla insan doğasının tuhaflıklarını ve patavatsızlıklarını ortaya koyar.

Chassignet, mezarlıktan ayrılırken asla spor yapmamaları için yalvararak muslukçusunun ve oto tamircisinin ellerini sıktı.

– Peki, korkmayın Bay Chassignet, yanıtını verdi sonuncusu. Zaman bile yok. Spor, devlet memurları ve bütün yıl boyunca kayda değer bir şey yapmayanlar için iyidir... Aa, ama özür dilerim, sizin için demedim.

– Kırılmadım, bu benim için de geçerli. Bruant, benim de sonumun bu cesur noter gibi olmasından korkuyor.

– Ya Bruant, biraz da kendi sağlığıyla ilgilense iyi eder. Çok iyi görünmüyor.

Chassignet atölyelerden pek çok dost edinmişti. Demir dövmekte, cila yapmakta, sünger taşıyla cilalamakta, lehimlemekte, motorları sökmekte, duvar örmekte, koyun kırkmakta, hızarcılıkta, taş ve tahta yontmakta, ağaç aşılamakta, madeni levhacılıkta, oymacılıkta, sepicilikte usta olanların, kalıp ve doğrama, pusula ve yay çenesi sihirbazlarının, iki başlı tahta tokmak, dişli taşçı çekici, kazma ve alçı malası hokkabazlarının beceriklililiğini takdir ederdi. Varlıklarını başkalarının varlığını daha hoş duruma getirmeye adayan bu adamları, evcil felaketlerin bu cerrahlarını, bu inşaatçıları ve tamircileri, susuzluğumuzu giderenleri, iştahımızı kamçılayanları, bahçelerimizi çiçeklendirenleri neredeyse kıskanırdı: duvarcıları, doğramacıları, fırıncıları, bağcıları, makinistleri, insanlığa iyilik eden ve bütün uygarlıkların direkleri olan bu madalyasız kahramanları.

Dünyadaki insanlara, büyük tüccarlara, politikacılara ve reklamcılara duyduğu olağanüstü küçümsemeyi ilan etse de, Chassignet, zanaatçılara saygı duyuyordu. Onların dilleri, aletlerini belirten kelimelerin zenginliği ve işe yarama tarzlarını gösteren yüklemler onu büyülüyordu.

Kitaplığında işportacılığa dair kitapçıklar, kötü basılmış efemera levhaları, şekerleri ambalajlamaya yarayan mavi renkli kâğıtlar vardı. 18. ve 19. yüzyıllarda işportacılar köylerde bunları birkaç kuruşa satıyorlardı. Bu halk hazinesinin içinde, matrak iki metin onu özellikle büyülüyordu.

Bunlar, bir kunduracıyla bir denizcinin metreslerine

hitaben yazdıkları aşk mektuplarıydı. Aşklarının ateşini ilan etmek için bu maskara sevgililer mesleklerinin bazı terimlerini iki anlamda kullanıyorlardı: "İyi niyetimin biziyle, hizmetlerimin ayakkabı bağı ve mutluluğumun gönül çekici kunduracı kayışı kalbinizi benimkiyle birleştirirse dünyadaki en mutlu Porte-Aumuche'lunun ben olacağıma inanıyorum..." "Cila aletini kullanmak için bütün sıcaklığını" katarak bir gün "arzularının takozunu fırlatıp atmayı" uman küçük kunduracı, "yanık kokulu harika ve çok gerçek derinin içine daha önce bir kazıma aleti ya da kunduracı bıçağı girmeden önce" diyordu. Tayfaya gelince, "sevecenliğinizin sepetine mutluluğumun bidonunu boşaltmayı umarak, kişiliğinizin boyutlarını... gözlerinizin teleskopunu... gemimin büyük direğinin halatlarına kaplamak için, demir atma yeri de çok iyiyken çekici grivanızın üzerinde demirimi almayı umuyorum" diye kafasında canlandırıyordu.

Bugün de sadece işçilerin ve köylülerin ortamında mesleklere özgü deyimler böyle şeytanca korunuyor. Eğitimci tavrı takınan televizyon sunucuları, siyaset yorumcuları, yön çizen danışmanlar, çizmeli fıkra yazarları, çeşitli gözlemciler ve bilgilendirici kişilerin, dili haddeden geçiren bu kişilerin hepsi, siyaset açısından doğru olan, kendi hüzünlü, yoksul ve saçma dillerini kuşkusuz azar azar dayatmayı başaracaklar. Ama bazılarının internet adı verilen gelişmeyi öne sürdükleri bu yüzyılın sonunda Chassignet, konuşma özgürlükleriyle, konuşmanın ve eğlenmenin zevkiyle övünen, asla sözlük tanımamış olan bazı antika proletaryaları, köylüleri ve oduncuları hâlâ sık sık ziyarete gidiyordu. Kurnaz kişiler ve gevezeler, kuşkusuz Villon, Rabelais, Cartouche,

Vidocq ve güzel Nénesse'de la Courtille'den miras aldıkları zengin bir sözlüğü kusuyorlardı. Chassignet Kalliope, Erato, Euterpe ve Melpomene gibi kadınlara içten saygı besliyordu ama zaman zaman Esin Perisi'ni Bibi'ye göndermek için karşı konulmaz bir ihtiyaç duyuyordu.

Marangoz rendesinin ve İngiliz anahtarının yerine konduğu saatte, Chassignet, tezgâhın ayaklarında parfümlü saç bukleleri gibi kıvrılmış yongalarınkine karışan kokusunun tadına bakmak için elinde ideal sıcaklıkta birkaç Pouilly şişesi ya da Chablis şarabı tutarak ortaya çıkıyordu. Atölyede tahtanın kokusu ne kadar gönül çeliciyse, Chablis'in tadı da o kadar nefret vericiydi. Bu bağbozumunun bağcıları, bozuk ahlaklı Amerikalıların boğazlarını memnun etmek için, bir gün tekrar mantıklı olacaklar ve şaraplarını bozmaya son vereceklerdi.

Ritüele kadınlar da uyuyorlardı. Chassignet'nin arabası avluda durur durmaz Morvan* jambonunu dilimlemek ve güveçleri çıkarmak gerekiyordu. Küçük çocuklar o zaman defterlerini bırakıyorlar ve köpekler kendi paylarını talep ederek gelip burunlarını bacaklara sürtüyorlardı.

Kısaca, oradaki herkes iştahları, sohbetleri ve kardeşlikleriyle normal insanlar gibi davranıyordu. Acımasız ve acınacak bir hayat tarzının oluşturduğu her tür tuhaf hayal kırıklığına yol açan, pek tanınmayan, biraz da sanal olan yeni türün karşıtı olarak Amerikalılar buna "real people", "gerçek insanlar" diyorlardı.

O gün Chassignet, eskimeyen yardımcısı kâhya kadın Mireille Laroque'un, basitçe iştah açan ya da sindirimi

---

* Morvan: Orta Fransa'da dağlık bir bölge.

kolaylaştıran gezinti demeyi tercih ettiği şeyi yerine getirmek için evden çıktı.

– Bugün nereye gidiyorsun?

– Faubouloin'a.

– Demek ki, ya tam zamanında geleceksin ya da hiç gelmeyeceksin. Ben sizi, seni ve senin Taşımacı'yı tanırım.

– İçiniz rahat olsun Mimi, akşam yemeğine geleceğim ve Taşımacı'yı da çağıracağım. İyi hazırlanın!

– Saat sekizde burada olmaya çalışın, yoksa siz olmadan başlarız.

– Nasıl biz başlarız?

– İnan olsun, evet! Akşam yemeğine birkaç arkadaş davet ettim.

– İyi o zaman. Neyin şerefine? Sosyalist dullar kulübünde kutlayacağınız bir şey mi var?

– Sen görürsün, pis imansız.

Mimi Laroque'un ağzında imansız sözcüğünün hiçbir dinsel anlamı yoktu. Bu, sadece siyasi bir terimdi. Çünkü, bu seçkin yaşlı kadın, temel sosyalizm tipine büyük oranda inanıyor ve onu uyguluyordu. Böyle şeyleri bir kilisenin, okulun, partinin ya da sendikanın rahatlığına zor inanan birinin alaycı ilgisizliğiyle değerlendiren Chassignet'yi değiştirmekten, uzun zaman önce vazgeçmişti. Chassignet'nin hayatı, zevkleri, inançları, çelişkilerinin keyfine göre sürekli dalgalanma halindeydi.

Chassignet, hem et, hem ot yiyen bir tür gerçek avcı, bir yalnızdı. İster edebi, ister cinsel ya da iyi yemek konusunda olsun, kelimenin tam anlamıyla ona merakları

yol gösteriyordu. Sürekli avına pusu kurup onu sıkıştıran biriydi.

Ama silahları biraz paslanmıştı. İştahı her zaman yerinde olsa da, birkaç yıldan beri sindirim sisteminde sorun yaşıyordu. Artık biraz yorgun bir avcıydı. Ama yine de bu büyücünün çekiciliğinin, onun melankolik bir av hayvanı olduğundan kuşku duymayan avlarının üzerinde hâlâ işlevi vardı.

Bir anda bu sarı kelebek onu mutlu etmeye yetti. Mimi'ye gelince, Chassignet onun yetmiş altıncı ilkbaharını ve aile evindeki altmış birinci yılını kutladığını iyi biliyordu. Ama onu bu yıldönümünü unuttuğuna inandırmak hoşuna gidiyordu.

Günlük gezinti onu Faubouloin arazisine götürdü. Burası, Chassignet'nin Taşımacı dediği yaman bekâr Jeannot Colin'in hüküm sürdüğü yüz hektarlık bir çiftlikti. Taşımacı, yerel bir kovboyun gösterisini anlatmak için Morvan'lıların odun yüzdürdükleri çağdan kalma bir terimdi. O, en güzel türlerden biriydi. Yirmi sekiz yaz boyunca kırlarda çalışırken domuz derisi pişirmeye alışmak, alev alev yanan bu budalaya bir kas yapısı ve genç kızlarda ve çok yaşlı kadınlarda, moleküler biyoloji elkitaplarında rastlanmayan türden, karşı konulmaz kalp atışları uyandıran bir parlaklık vermişti. Hormonal bir şey.

Pazar kurulan günlerde, Autun burjuvaları ürünlerini sattıkları tezgâhların önünde itişip kakışıyorlardı. Taşımacı, bazı erkeklerin saygısını kabul etmekte yeterince kurnaz ve utanmazdı. Onların spermlerini adamakıllı akıtan aynı çekiciliği onlara da kullanırdı. Tahkimatı

ve ekonomicilerin insanlar ve domuzlar konulu projelerini bilen, yerel bir deha olan büyük Vauban ile sık sık mektuplaşıyordu. Vauban, Morvan'lılar hakkında şunları yazıyordu: "Onlar iri ve gürbüz, çok olgunlar, bir kez yoldan çıktıklarında yeterince iyi savaşçılar." Bu kurnaz adam uzun zamandan beri yolunu şaşırmamıştı. Hafta sonunda ordu, düzeni bozan müdahaleci bir unsur olarak birlikler gönderiyordu. Atlarına binmek için giydikleri kirli kotlarından başka üniformaları olmadığı için, bu komediye biraz öfke ve hayvansı bir köylülük katıyordu.

Chassignet bu olgunun büyüdüğünü görüyordu, çünkü malikâne bir zamanlar ailesine aitti ve Colin'in çiftlikte kiracı olan annesiyle babası, Chassignet'nin büyükbabasının mirasçılarıydı. Laroque'un sofraya getirdiği kümes hayvanları, yumurtalar, domuzlar ve süt danaları her zaman Colin'in çiftliğinden geliyordu.

Yirmi yaşındayken bir otomobil kazası onu anne ve babasından yoksun bıraktı. O tarihten beri malikânede yalnız yaşıyordu. Chassignet onu evcilleştirmişti. Yaş farkına rağmen, aynı hevesleri olan tipleri kimi kez birleştiren suç ortaklığıyla birçok şeyi paylaşır duruma geldikleri noktaya kadar mizaçları uyuşuyordu. Yıllardan beri beraber içki içiyorlardı, beraber şölen veriyorlardı, kadınları beraber isyan ettiriyorlardı ve partnerin onayını alıp almamak da beraberce yaptıkları bir seçimdi. Kimi kez, kadın gelmediğinde ve hayat veren özün gereklilikleri ani bir rahatlamayı dayattığında, doğanın aktif ve neşeli çocukları olarak, Akhilleus ve Patroklos'tan beri yapılan "savaşa gider gibi savaşa gidiyorlardı". Bu sert

ve düzensiz huyları bilmezden gelmeyen Mireille Laroque öfkeleniyor ve onlara şeytansı domuz yavruları gibi davranıyordu. Ama onun ağzında şeytansı sözcüğünün hiçbir özel anlamı yoktu –(gücenmeyin bayım, dil budur!)– onlar bunu iltifat kabul ediyorlardı ve yakın zamanda yaptıkları namussuzlukları onun ayrıntılarıyla anlatması da hoşlarına gidiyordu. "Taşıma haritasının" bir alanı vardı, çünkü Nièvre'in, Yonne'un ve Saône-et-Loire'ın bir bölümü buna dahildi. Morvan, böyle oluşturulmuştu. Cumhuriyet yönetiminin düzmece sınırlarının hiç önemi yoktu.

Chassignet, mönüyü çeşitlendirmek için kimi kez Paris'ten yenilikler getiriyordu. Taşımacı, ender bulunan egzotik bir yiyecek gibi ithal ürünün tadına bakıyordu. Parisli kadınsa, kendisine, Paris ile Lyon arasındaki duraklama yerlerindeki ayaktakımının arasına karışmak için dört tekerlekli gezinti arabasından inen eski güzel kadınlar gibi davrandığı için Taşımacı'yı beğeniyordu.

Chassignet, arkadaşını kırda birkaç çit kazığını değiştirirken buldu.

– Bana yardım edersen, çabuk bitiririm. Dörtnala at koşturabiliriz.

Aydınlık bir gündü. Beuvray'in tepesinde biraz kar kalmıştı ama işlenmiş geniş topraklarda sabahın beyazlattığı kırağı erimişti ve ilk sürüler otlaklardan geçiyordu.

– Şu hayvanlara biraz nişan al! Şu Charolles ineklerini semirten namussuzun onlara bisiklet yarışçılarının kullandıkları ürünleri verdiğinden emin olabilirsin. Bu makinelerde nasıl yağ oluştuğunu görüyor musun? Yürümekte güçlük çekiyorlar.

– Ama bunun yasak olduğunu sanıyordum.

– Öyle, eğer yakalanırlarsa yaptıklarından elde ettikleri yararın yanında aldıkları ceza gülünç.

– Üstelik, boynuzlarını da kesiyorlar

– Bu, Freudiyen bir durum bence. Kendi kafataslarının üzerinde dal budak salanlardan endişe edecekleri yerde ineklerinin boynuzlarını yok ediyorlar.

– Sen ve ben onların çıkmasına adamakıllı katkıda bulunduk!

Birkaç saat atla yan yana tırıs gittiler. Kışlarını büyüleyen yazar Cormac McCarthy'nın *Büyük Geçit*'indeki iki çocuk gibi birbirlerine her tür öyküyü anlattılar. Çünkü onlar bunu da paylaşıyorlardı. Aynı kitapları okuyorlardı ve bir yazar hoşlarına gittiğinde onun bütün eserlerini yutuyorlardı. Taşımacı, Amerikan romancılarını tercih ediyordu. Beş yıl önce, Carson McCullers mevsimi boyunca onda *Altın Gözde Yansımalar* rüzgârı estirmişti. Dolunaylı, soğuk bir geceydi. Birinci katta, pencereleri açık uyuyan Chassignet'yi korkunç bir çığlık uyandırdı. Mireille Laroque zemin katta çığlık atıyordu. Ayın solgun ışığının aydınlattığı parkta, evin yirmi metre uzağında duruyordu, atının üzerinde çırılçıplaktı, kızıl mermerden bir kentauros gibi hareketsizdi.

Chassignet pencerenin arasından göründüğünde,

– İyi günler sana asker Williams, diye bağırdı.

Şans eseri Chassignet, Yüzbaşı Penderton kadar etkilenmemişti. Onların bir atı kırbaçla kan içinde bırakmaya ihtiyaçları yoktu. İş, kırbaçsız ve mahmuzsuz ama bununla beraber yeterince binici-tarzında olan Taşıma-

cı'yla yoluna girmişti.

Mimi'nin evinden aşağıya atla inmeye karar verdiler, genç çiftçinin iki İngiliz seteri peşlerinden gelirken tepeden dörtnala aşağıya indiler. Bunlar, Chassignet'nin buldoğunu üzen, kızıl benekli, ipek gibi beyaz tüylü iki dişiydi. Onların yanında kocaman Ralph, yüce Ava Gardner'i aşmaya çalışan bir Mickey Rooney etkisi yapıyordu.

Köye yaklaşırlarken Chassignet, sürülmemiş bir bahçedeki terk edilmiş yıkık evi gösterdi.

– Gençliğimde burada tuhaf bir kişi yaşıyordu. Elli yaşlarında bir Polonyalıydı. Savaştan sonra bu eve sürüklenmiş bir tür "tanrısal berduş"tu. Olağanüstü karışık bir dil konuşuyordu. Fransızca, Polonyaca ve Alsace dili karışımı. Çünkü bir zamanlar Yukarı Rhin'de potasyum madenlerinde çalışmış. Diğer birkaç sokak çocuğuyla ben onu anlayan tek kişilerdik. Çünkü ipsiz sapsız laflarını bize öğretecek duruma gelmişti. Biz de bunu annemize, babamıza, ilkokul öğretmenimize ve diğer çocuklara karşı gizli bir şifre olarak kullanıyorduk. Bugünkü varoş yumurcaklarının argo şifreleriyle yaptıklarını neredeyse kırk yıl önce biz yapıyorduk. 'Ladi', yani Ladislas'ın çetesinin üyeleri vardı. Köylüler onun kaçık olduğunu sanıyorlardı, çünkü kırlangıçlara bağırıyordu. "Namussuz *verdammte* (melunlar)! Siz her zaman *winter* (kış) geldiğinde gidiyorsunuz ve ben burada *alen* (yalnız) kalıyorum. Orospular! Serçeleri tercih ederim, onlar kalıyorlar..." Bahçesindeki çiçeklerin önüne "ne kadar güzel olduklarını görsünler" diye aynalar koyuyordu. Tavşanlarını düdükle evcilleştirmenin yolunu bulmuştu. Komşuları yokken, onların meyve ve sebze bahçelerine kulak-

ları sarkmış küçük çiftlik hayvanlarını salıveriyordu. İlk düdük sesinde yağmurkuşları tavşanların kafeslerine saldırıyordu. Arıcıydı da, kulübesinde bize tıka basa bal yediriyordu. "Bal yemek, muz sıçmak" diyordu. Ladislas'ta büyük bir öykü yeteneği de vardı. Her zaman aynı senaryoydu. Bir peri masalı gibi, şatosunu terk eden güzel bir prensesle başlıyordu. Prenses yolda bir su birikintisinin içinden, okşamaya koyulduğu zavallı bir kırmızı balığı alıyordu. Sonra balık büyüyordu ve büyük bir hızla sonunda ateşli, sevimli bir prense dönüşüyordu. Öykü giderek daha çok pornografik oluyordu ve öykücünün kendisi de, bitirdiği öykünün bu noktasında, pantolonsuz olarak bizim şaşkın bakışlarımızın önünde sarsılıyordu. İnsanın, küçükken bir kuklaya sahip olması gerekir! Günümüzde, böyle bir tip ya kodese ya da akıl hastanesine konuyor. Diğerlerimize de, tuhaf ve benzerine az rastlanan bir psikolog bulunuyor.

2

Mireille gösterişi seviyordu. İşlemeli örtüler, romantik porselenler, büyük gümüş parçalar ve aziz Jean Chrysostome zamanının Bizans kilisesindekiler kadar çok sayıda şamdan.

Davetlilerin armağanlarının altında kaybolmuştu: kötü alışkanlığı eski Porto şaraplarının yanı sıra, serası için ender bulunan birkaç bitki, ekose yolluklar, François Mitterand'ın yazdığı azizlerin yaşam öyküleri. Jeannot Colin'in av çantasından bir yıldan beri kurutulan bir jambon sarkıyordu.

– Çok canımı sıktın Chassignet! Yaş günümü unuttuğunu sandım.

– Kitaplığa gidelim. Yazı masamın üzerinde sizin için bir koli var. Alttaki gömme dolapta da iki şişe La Tache bulacaksınız. Uygun sıcaklık derecesine gelsinler diye bu sabah çıkardım. Sizin kadar yaşlı değiller ama şişeleri neredeyse benim kadar.

Mimi paketi açarken büyük bir sessizlik oldu. Uzun bir süre donup kaldı.

– Gözlerime inanamıyorum. Bütün bu şeytanlıkları nasıl yaptın? 29 numara, yıllardan beri aradığım değerli 29. Nerede buldun? Servet yatırmışsın.

– Abartacak bir şey yok. Paris'te kitapçı birkaç arkadaşım var. Bu açgözlü sürüde ahbaplık edilebilecek birkaç kişi var, özellikle de dedektif romanı satan sahaflar arasında. Avusturyalı romancınızı bulmak benim atam şair Jean-Baptiste Chassignet'nin kitaplarını bulmak kadar kolay oldu.

Mimi Laroque'un iki tutkusu vardı: ragbi ve Masque serisi koleksiyonu. Cumartesi öğleden sonra onun rahatsız edilmemesi gerektiğini bütün dünya biliyordu. Televizyonda oval topun büyük ayinini yaşamak için evine kapanırdı, o anda bütün dünya yıkılabilirdi. Maçlara *ad vivum* (canlı) katılmak için trenle tek başına Toulouse'a ya da Agen'e gidiyor, statlarda bağırdığı için kısık sesle, bitkin dönüyordu. En değerli eşyalarının arasında Pierre Albaladejo'nun, Walter Spanghero'nun, Boniface kardeşlerin, Peter Pan denen Gachassin'in ve statların diğer birkaç tanrısının güzel sözlerinin yazılı olduğu bir not defteri vardı.

Mimi, ünlü "altın kask" Jean-Pierre Rives zamanında bir gün, coşkudan şaşkına dönmüş Roger Couderc'e kameranın önünde sorular sorulduğu birkaç ünlü anı da biliyordu; onun Morvan ağzı, Batı vurgulamasıyla konuşan insanların yaşadığı yerde herkesi şaşırtmıştı.

Masque koleksiyonuna gelince, otuz yıldır, hepsi orijinal resimli kılıflarının içinde, toplam beş yüz kadar bi-

rinci kalitede Masque toplamıştı. Koleksiyonunda sadece 29. sayı, 1929'da basılan, Avustralyalı romancı yazar Erle C. Cox'un Altın Küre'si eksikti.

– Okudun mu? Güzel mi?

– Okudum. Avustralya'da kış uykusuna yatan bir kadının kapatıldığı bir tür müzenin, gömülmüş dev gibi kürenin içinde geçen bir öykü. Eğlenceli ama beni sarsmadı.

– Biliyorum Chassignet, *Masque* senin kalemin değil. Sen, *Série Noire*'ı tercih edersin. O daha erkeksi.

– Durun Mimi, bu karın deşme anı değil. Masque'daki büyükannelerin zehri, Série Noire'daki katillerin silahlarına karşı. Bu bana, ergenlik dönemimizde Beatles ve Rolling Stones hayranları arasındaki tartışmaları hatırlatıyor.

– Çünkü sen, Beatles'ı küçümserdin.

– Evet bayan, değişmedim ben. Söyleyin bana Mireille, siz *Série Noire*'ın yazarlarını küçümsüyorsunuz ve bu nedenle 50'li yılların siyah filmlerini çok seviyorsunuz.

– Bu benim, senden daha az gelişmiş olduğumu gösterir. Evet, onları bugünkülere tercih ederim, çünkü o zaman filmlerde caz ve gerçek öyküler vardı. Şimdiki filmler aptalca, senaryolar sıfır. Şıklaştırmak için Bach ya da Brahms'ın müziği eşliğinde sadece aşırı şiddet var. Bana, can sıkıcı geliyor.

– En azından bu konuda sizinle anlaşıyoruz!

Mimi cildi kucağına aldı ve gidip Chassignet'nin kollarının arasında büzüldü.

– Sevgili kocaman bebeğim, bana büyük bir zevk ver-

din. Bu kitap, benim bütün kitaplarımın anası. Şimdi, herkes masaya!

Bu, bir şölendi: Mantarlı ve kremalı sülün, Taşımacı'nın seterlerinin ormanda yuvalarından çıkardığı çulluklarıı Mimi'nin dondurucuda beklettikten sonra pişirdiği sebzeli yahni, kısık ateşte kendi suyunda pişirilmiş ve dana inciğinden söz edildiğinde mutlak bir referans olan aşçı Ducasse'ınkilerle yarışabilecek nitelikte dört süt danası inciği.

– Mimi, bence kesinlikle bir gün yemek tariflerinizi kaleme almalı ve yayınlatmalısınız.

Mireille üç tatlısını, kremalı pasta (o, bir kremalı pasta kraliçesiydi), yağmurlu adaların taze ballı bademi ve mozaik pasta, getirmeye gittiği anda telefon çaldı.

Sadece şehrin karmaşasından uzakta yaşayanların keyfini çıkarabildiği aydınlık bir günden sonra bu kaygısız şöleni kesen telefon zili, yas çanı etkisi yaptı.

– Cevap vermeyeceğim, dedi Mireille. Bırakalım çalsın, evde yokuz. İnsanlar akşam yemeği yerken ancak görgüsüz biri telefon edebilir.

– Haydi Mireille, size olabilir. Dostunuz Başbakan kuşkusuz size iyi bir doğum günü dilemek istiyordur!

– İğnemelerinle eğlencemi bozma! Gidiyorum.

Mimi geri geldiğinde kötü günlerin maskesini takmıştı.

– Ne oldu? Canınız sıkılmış gibi.

– Telefon size. Nefret ettiğim bir tip, bu vatandaştan asla iyi bir şey beklememeli. Onu başından defet. Şu berbat Berlemont, bibliyofil. San Francisco'dan arıyor.

Chassignet masaya döndüğünde eğlence bitmişti.

– O ve karısı senden ne istiyor? Ona karısını sormadın değil mi? Umarım onu bir daha asla buraya getirmezsin.

– Hayır, karısının nasıl olduğunu sormadım. İçiniz rahat olsun, kuşkusuz o kadını bir daha görmeyeceksiniz.

– Peki, ne istiyordu?

– Endişe edilecek bir şey değil. Kendisi için bir kitap aramamı istedi benden. Öbür gün onu Paris'te göreceğim ve önümüzdeki hafta İstanbul'a uçacağım.

– Hayır, Chassignet! Yine saçmalamaya başlama. Bu, beni öldürür. Ölmemi mi istiyorsun? Çok yaşlandım. Sen ne zaman o ülkelere gitsen ben uyuyamıyorum. Bir gün beni arayıp cenazeni ne yapacaklarını soracaklar. Ben, ne olacağım?

– Sizi miras olarak Taşımacı'ya, Jeannot'ya bırakıyorum, nasıl? Yaşlı Mimi sana özenle bakacak. Eğer Mimi kötürüm olursa iyi havalarda tekerlekli iskemlesiyle onu dışarı çıkarırsın, eğer yağmur yağarsa içeriye getirirsin ve ateşin yanında ona güzel öyküler okursun, Amerika ovalarını geçen büyük sürülerin ve atlı çocukların olduğu, onun sevdiği türde öyküler.

– Yeter! Sana inanamıyorum, şom ağızlı. Eğer sen Türkiye'ye gidersen, hemen yarın, dünyanın her yeriyle konuşulan taşınabilir bir telefon alacağım. Böylece seni her gün arayabileceğim ve yatmadan önce içim biraz rahatlamış olacak.

– Deli misiniz?

– Hayır, tam olarak değil. Zamanı yaşamalı ve bize ilerleme sunan ender güzel şeylerden yararlanmalı.

– İlerleme! İlerleme nedir? İlerici olduğunuzu biliyordum ama bu noktaya kadar değil. Öte yandan, bu terimi sosyalistler kullanmıyor mu? Yoksa komünistler miydi?

– Taşınabilir telefon bir ilerlemedir Chassignet ve ister iste, ister isteme sen de alacaksın.

– "Bir adam sana ilerlemeden söz ederse, bil ki seni köleleştirmek istiyordur." Bu benim sözüm değil, yarım yüzyıldan beri Saint-Germain-des-Prés'de bir otelde yaşayan Mısırlı yazar Albert Cossery'nin bir romanında okumuştum.

– Senin Cossery'nin bu sözünü biliyorum ve sen onun bazı karakterlerini taklit ediyorsun. Örneğin; onun asla büyümeyen, asla evlerinden çıkmayan *Fainéants dans la vallee fertile* (Verimli Ovadaki Aylaklar)'i.

– Yataklarından da çıkmıyorlar! Yani, Cossery'yi okudunuz mu?

– Aynen öyle, çünkü adı hoşuma gitmişti. Ama öyküde ragbi topu kadar büyük fıtığı olan bir yaşlı vardı. Oldukça iğrençti.

– O zaman, ben Türkiye'deyken *Un complot de saltimbanques* (Cambazların Komplosu)'i okuyun. Onda fıtık yok.

Mimi'nin davetlileri izin istediler. Yaşlı kâhya kadın da, hemen yatacağını, ortalığı yarın toplayacağını belirtti.

Yakında yapılacak olan bu yolculuğun haberi ona büyük bir darbe indirmişti. Kuşkusuz uyumayacaktı ama bulaşık yıkamak gücünü aşıyordu.

Köpekler mutfakta, buldoğun koruması altında hırlı-

yorlardı. Taşımacı, atlarına kuru ot vermek için ahıra sıvışmıştı. Salona geldiğinde Chassignet'i kavdan çıkardığı iki Corton şişesi ile birlikte kanepeye yığılmış halde buldu.

Bitkin görünüyordu ve bu karamsar yüzü takındığında Taşımacı, onun soru sorulmasını istemediğini biliyordu. İlk şişeyi sessizce boşalttılar. Chassignet, ikinci şişeyi açarken sendeleyerek ayağa kalktı ve kadeh kaldırmayı önerdi:

– Bu saatte sakin sakin uyuyan bütün güzel kaltakların şerefine içelim!

– Bunun az önceki telefon konuşmasıyla ilgisi var mı? diye sordu arkadaşı.

– Endişelenme! Önemli bir şey yok. Daha çok acı bir tatla ortaya çıkan birkaç eski anı. Ben sadece Pinot Noir suyuyla bambaşka biri olan, sallanan yaşlı biriyim. Mükemmel bir bağ çubuğu, minik çocuğum! Corton "iyi yaşayanların kralıdır", bütün şarapların en erkeksisi, taşaklı bir şaraptır.

– Canlandığın izlenimini edinmiyorum, daha çok şarapçını küstürdüğünü söylüyorum.

– İyi son, değil mi?

Sonunda yatmaya karar verdiğinde Chassignet, kış uykusundan kötü uyanan yaşlı bir ayı gibi kanepeden kendini söktü. Kafasını piyanonun kuyruğunda kırmaktan mucize eseri kurtardı, düşüp sert darbe almadan önce halının üzerinde ayağı sürçtü. Jeannot onu ayağa kaldırdı, buğday çuvalı gibi sırtına aldı ve söylenerek merdiveni tırmanmaya başladı. Laroque, durumu gözlemek için kapıyı araladı.

– Gecenin bu saatinde hâlâ ne oluyor? Siz mi bu kadar gürültü ediyorsunuz?

– Her şey yolunda Mireille. Bu öküzü ahırına götürüyorum. Tıpkı, antik çağdakiler gibi değil mi? Sırtında Ankhises'i taşıyan Aeneas!

– Benimle mitoloji yapma, çocuğum! Yaşlı bir ayyaşı utanılacak davranışları eşliğinde odasına götüren genç bir köylüden başka bir şey görmüyorum ben. İyi geceler çocuklar! Uyanış sancılı olacak. Kahvaltıda size domuzun yıkandığı suyu içireceğim.

3

Berlemont Ritz'e gitti ve Chassignet'den öğle yemeğinde kendisine katılmasını rica etti. Elbette Ritz'de. Diğer bütün işletmeler onun görkemli yeni zengin durumuna kuşkusuz yakışmaz görünüyordu. Ayrıca pek de yeni zengin değildi, belki on ya da on bir yıl olmuştu. Chassignet, yirmi yıldan daha uzun bir zamandan sonra onunla ilk kez karşılaşıyordu. Tanışmaları, her yıl farklı bir şehirde birkaç günlük buluşmalar düzenleyen çok züppe bir uluslararası bibliyofiller kulübü olan Philobiblion'un bir gezisi sırasında olmuştu. Bu gezilerin amacı biraz da, büyük masraflar ederek, kitap ciltlerine hayran kalmak, devlet kütüphanelerini ve özel kütüphaneleri ziyaret etmek, dünya zevklerine düşkün kütüphanecilerin yaptıkları can sıkıcı sohbetlerde esnemek, konserlere doluşmak, ucuz yemeklerle ve kötü şarapla avunmak, koleksiyonlarından başka bir şeyden söz etmeyen sabit fikirli yaşlıları kutlamak, kapanış balosunda burjuvaları dans ettirmekti. Öte

yandan, kocalarının kitap sevgisi saplantısına tümüyle takoz koyan kadınlar, öğleden sonralarını genellikle kuyumculardan alışveriş ederek ve çay salonlarında geçiriyorlardı. Chassignet, eski ölü dansları konulu bir araştırma yayımlamış ve bu nedenle Philobiblion tarafından Venedik'e davet edilmişti. Şimdiden kadavraya dönmüş denetleyici kurulunun önünde, ölüler dansının güzellikleri ya da korkunçlukları konusunu ele almak zorunda kalmıştı. Bu, salonda ölülere edilen duayı son derece süslemişti ama kolera salgını sırasında bir cenaze taşıyıcısı kadar keyifli olan Chassignet, *profundis*'i* de eklemiş, ender bulunan kitapların değerli kabinini az sonra terk etmek zorunda kalacak olan koleksiyoncuları korkutarak, oradaki her şeyin sadece kül olduğunu açıklayıp, coşkulu bir Savonarole gibi sohbetini ya da daha çok vaazını bitirmişti. Çünkü bütün piskoposlar, krallar, askerler, tüccarlar ve şairler gibi, kitapseverler de ölüme mahkûmdular. "Kardeşlerim, kitaplarınız gibi, kitaplarınız kadar hızla sizi de kurtlar yiyecek!" Hiç alkış yoktu ve kimse ona kulübe üye olmayı önermiyordu. Chassignet öğleden sonra sıvışmaya karar verdi. Lüks otelin bahçesinde onları bir büfe bekliyordu. Şaklaban vaiz mantarlı risotto tabağıyla masaya yerleşti, ancak hiç kimse Chassignet'ye katılma isteği göstermedi, tıp kitapları koleksiyonuyla ünlü Amerikalı kibirli bir cerrah olan kulüp başkanı bile.

– İyi, en azından şu ortada. Dantelli marokende** oturmam yasak işte. Eduenne tepelerime kavuşmak için sadece meşinimi** denk yapacağım.

---

* Cenaze töreninde okunan bir mezmur (ç.n.)

** Değerli bir kitap cildi derisi.

*** Oldukça sıradan bir kitap cildi derisi.

O anda, onun masasına yaklaşıyorlardı.

– İyi günler Bay Chassignet. Adım, Hugues Berlemont. Eşim konuşmanızı çok beğendi. Değil mi, Béa?

Onların geldiği anda genç kitap yazarı, kocayı boynuzlatma kararını aldı. Ne zaman? Nerede? Nasıl? Hiçbir şey bilmiyordu ama kendine kadını baştan çıkarmak için her şeyi yapma sözü verdi. O zamanlar Chassignet çok sevimli ve arabası olacak kadar zengindi.

– Gerçekten mi, bayan? Bu bir konuşma değildi, doğaçlama bir soytarılıktı. Düzeltmem gereken gerçek bildiri üzerimde. Size onları göndereceğim.

– Tuhafsınız, Chassignet, doğru değil mi Béa?

– Ama siz, Bay Berlemont, siz de küçük komedimi beğendiniz mi?

– Haydi, bay demeyi bırakın, bize Hugues ve Béa deyin, Béatrice'in kısaltılmış şekli, ben ona Béa diyorum. Bu, onu kızdırıyor.

– Bunu yapabilen sadece Dante idi, Hugues, değil mi?

– Ah, ne demek istiyorsunuz? Siz tuhaftan da ötesiniz. Kuşkusuz bu bir kelime oyunu, bilmiyorum.

– Bu, Dante'ye ve güzel kadının belirleyicisi olan Béatrice'e bir dokundurma.

– Öyle mi?

Chassignet onun hâlâ anlamadığını tahmin ediyordu. Berlemont, bir kanton adayının bayağılığını sergiliyordu. Yine de fiziği iyiydi. İri, sportif, henüz girdiği kırklarında, uzun zamandan beri tepesi açılan ve yanları arkaya doğru gümüş rengini almış saçlar, televizyon sunucularınınkine benzeyen ses tonu. Bu adam bira sevme-

liydi. Sanki Chassignet onun soyağacını öğrenmek istemiş gibi, "Ben, Hugues Berlemont" diyordu.

– Siz de bayan, bibliyofil misiniz?

– Hayır, Bay Chassignet. En azından, buradaki kişilerden duyduğunuz anlamda değil. Kitapları severim, çünkü okumayı severim.

Béatrice mükemmeldi, iyi aileden gelen davranışları, özen gösterilmiş eğitimi, giysilerine ve takılarına gösterdiği büyük özen, kırkların ışıltısı, ince hatları, new-look döneminin güzel oyuncuları gibi modayı izlemeyen, biraz değişik bir tarzda, ama aslında modadan da uzak görünmeyen...

Bu aptal, sınıfının üzerinde birini öpüyor, dedi Chassignet içinden.

– Bibliyofil olan, eşim, diye devam etti Béatrice. Yeni başladı. Ünlü koleksiyonların sahibi bir sanayici olan kuzenini taklit etmek istiyor.

– Tamam Béa, hayatımı anlatman gerekmiyor.

– Siz de aynı şekilde varlıklı bir sanayici misiniz, Hugues?

– Rahatım yerinde, sadece rahatım yerinde. İşlerin içindeyim.

Chassignet ona hangi işler olduğunu sormamak için kendini tuttu. Béatrice dişlerinin arasından hafifçe tıslayarak duygularını açığa vurdu. Bu ölçülüydü, biraz da gülünçtü. Chassignet yavaş yavaş, bu zarif kadının kuşkusuz "büyük zevkle" son derece züppe olduğu sonucuna vardı.

Chassignet çifti Morvan'a, kendisini ziyaret etmeye

davet etmek için doğrudan bir sebep bulamadı. Her şey önceden hesaplanmış gibi geçti ama iş zaman gerektiriyordu. Kuşu kafese sokmak için iki yıl gerekti. Aşılama bir Eylül gecesi sonuç verdi. Béatrice, Chassignet'ye tek başına geldi, musluk suyuyla diş fırçalamanın tehlikeli olduğu bir enlemde yaptığı tatil sırasında yakalandığı rahatsızlıktan henüz iyileşme dönemindeydi. Aslında çılgın âşık oyunu oynuyordu. Chassignet, "birlikte sevişelim" diye özetlenecek çok daha güçlü bir program önerdiği sırada o, "birlikte ölelim"e kadar vardırmıştı.

Bu, yıllarca süren uzun ve kötü bir oyun oldu. Bu yıllar içinde Chassignet, aptal rolü oynadı. Ama kadına kesin olarak ne zaman tutulduğunu anlayamıyordu. Tutkulu bir sevgili olarak kadın, James Hadley Chase'in romanlarındaki ya da David Goodis'in umarsız maceralarındaki naif aptalların uğruna cehennem azabı çektikleri türde, eşsiz bir kaltak, soyağacı belli olan gerçek bir dişi köpek gibi görünüyordu.

Yılların akışında Berlemont çifti plütokratlar sınıfına atladı. Boynuzlu kocanın işleri, boynuzlulara hazır olan taşra yönünde ilerliyordu. Önce bu, burjuvaların pedal çevirmeyi sevdikleri Ré adasında, sonra Marbella'da ve Gstaad'da birer konut, en sonunda da Palın Springs, Punta del Este ve San Francisco tepelerinde Pacific Heights'te zenginlik içindeki yıllar oldu. Benzer basamaklardan geçtikçe işadamının kütüphanesi de zenginleşiyordu. Berlemont ısmarlama elbise ve ayakkabı giyiyordu. İmajı için bir danışman tuttu ve özel bir dil türetti. Artık kavlarını, yıldızlı bir restorandan getirdiği şaraplardan sorumlu birine yönettiriyordu.

Chassignet on beş yıldan da fazla bir süredir, kesinlikle böyle bir ilişkinin içinde bulunmamıştı ama koca Fransa'ya gittiğinde onu sık sık ziyaret etmeye devam etti.

İki yıldan beri sayısız derneğe başkanlık yapan Hugues Berlemont, *Philobiblion*'un da başkanı olmuştu. Bu Chassignet'yi çılgına çevirmiş, *Podagrion Club* ismindeki birliği aramasına sebep olmuştu.

Hiç kimse onun bira içtiği zamanları hatırlamıyordu. O, artık üzerinde tarih yazan şişelerden içiyordu. Bu para işleri uzmanının baş döndürücü yükselişi Chassignet'yi eğlendiriyordu. Oyuncular, boksörler, politikacılar, Cumhuriyet orospuları, yalnız deniz kurtları, televizyon sunucuları gibi büyük işler yapanlar da yıldırım gibi çarpan yollarının şaşırtıcılığını bütün dünyaya anlatmak zorunda kalıyorlardı. Chassignet bu yırtıcı hayvanın çırağı olma hayalini kuruyordu.

Berlemont, ışıltı saçarak barda bekliyordu.

– *How is the Ritz*, diye sordu Chassignet.

– *Oh dear. The Ritzj is very ritzjy*!

O da dişlerinin arasından hafifçe tısladı.

– Çok gösterişlisin Berlemont!

– Teşekkürler dostum. Estetik cerrahım bana yeterince pahalıya mal oldu ama en azından harikalar yarattı. Neredeyse yetmiş yaşındayım ama on yaş daha genç görünüyorum, değil mi?

Chassignet'in içi rahatladı, Berlemont'un görgüsüzlüğü kalıcıydı.

– Masaya geçelim. Şeften her zamankinden daha iyisini yapmasını istedim. Senin titizliğini bilirim. Biliyor-

sun, Paris'e geldiğimde benim evim Ritz'dir. Otelin sahibi olan, çocuğunu kaybetmiş Mısırlı ile de çok iyi arkadaşız.

– Bu, beni şaşırtmadı.

L'Espadon'un şefi gerçekten berbattı. Bay Jourdain, aldığı bütün kurslara rağmen asla gurme olamayacaktı. Chassignet, hoş tatların değerini biçemeyen dilindeki tat merkezlerini doyurmak için zaman zaman ucuz meyhanelere tanınmaz biri olarak gidip gitmediğini sordu.

– Benim yerime İstanbul'a gitmek için yaptığın yardıma teşekkürler. Benim zamanım yok. Gezmeyi çok sevdiğini biliyorum. Bana Türkiye'yi bilmediğini söylemiştin. Böylece herkes memnun olacak.

– Ama söz konusu olan ne?

– Boris Kerasoff'tan söz edildiğini duydunuz mu?

– Parfüm yaratıcısı mı?

– Evet, parfümcü.

– Ürünlerini biliyorum. Biraz şık bir marka. Büyük mağazalarda bulunmuyor. Dükkânlarına gitmek gerekiyor ki, dünyada dört tane var, hepsi bu. Ama bunun İstanbul ile ne ilgisi var?

– Bütün yıl orada yaşıyor. Boğaziçi kıyısında hiç kimseyi kabul etmediği söylenen bir saraya kapanmış. Burnu orada, oryantal kokuların içinde çalışıyor.

– Misk, mür, paçuli, tarçın, aselbent, turunç çiçeği yağı, çavşır, bademezmesi, bergamot.

– Bana bak, biraz biliyorsun.

– Adları seviyorum. Değerli taşlar gibi büyülü: beril,

kalsedon, turmalin, yakut, kızıl yakut... Aynı karatta elli tane sıralayabilirim.

– Beni her zaman şaşırtıyorsun. Yine de parfüm sürmek senin tarzın değil.

– Bazen sürüyorum, ama senin üzerindekinden daha az kokuyor. Marka değiştirmelisin.

– Ama bu, en ünlü olan.

– Değiştirmek için başka bir neden! Böyle parfüm sürmek, dışında büyük harflerle markanın yazdığı elbise giymek, üreticisinin adının baş harflerinden yapılmış markanın sergilendiği valizle yolculuk etmek ya da çevresindeki kâğıt halkayı saklayarak havana pürosu içmek gibi. İnan bana, basitlik bu! Bunu Japonlara ya da Teksas'ın yeni zenginlerine bırak. Senin kalitende bir adam sadece ender, ısmarlama elbiseler giymeli. Kerasoff'tan, sadece senin için bir koku yaratmasını istemelisin.

– Gerçekten mi? Sekreterime söyleyeceğim. Senin parfümün ne?

– *Cuir mauresque.*

– Bilmiyorum.

– Adresi sana veririm. Palais-Royal'in kemerlerinin altında, şık bir bina. Biraz Kerasoff gibi, yarı mahrem bir parfümcü. Her yıl yeni kokular yaratıyor. Onun da oryantal kokulardan tercih ettikleri var. Ama gelelim Kerasoff'a. Ondan ne istiyorsun?

– İstemeden de olsa, yataklık ettiği bir kitabın zararını ödemesini. Üç yıl önce bu kitap benden çalındı. Tümüyle masum olarak onu Kerasoff'un satın aldığını öğrendim.

– Bibliyofil mi o? Bunu bilmiyordum.

– Özel hayatını gizli tutuyor, ancak *Philobiblion*'a da aynısını yapıyor. Oranın cömert bir koruyucusu. Kongrelerde ender görülür. Büyük kitapçıların ve satışların katalogları ona gider. Kendisine uygun olanları kütüphane görevlisine aldırır. Asla oralıkta görünmez. Geçenlerde beni aradı, çünkü söz konusu olan kitabın 1991 Kaliforniya kongresi sırasında benim koleksiyonumda görüldüğünü öğrenmiş. Ondan neden ayrıldığımı, cildin kusurlu olup olmadığını öğrenmek istiyordu. Ona kitabın benden çalındığını açıkladığımda dostça bir uzlaşma yapmaya karar verdik. Onu yeniden bulmak için beni Türkiye'ye çağırdı.

– Neden sen gitmiyorsun? Eğer hiç kimseyi kabul etmiyorsa onun davetini bir onur olarak düşünmelisin. Merak etmiyor musun?

– Kesinlikle hayır! En azından bu adamı değil! Rahatım çok bozulacak. Kerasoff'un yaşlı bir cinsel sapık olduğu söyleniyor. Benim ustalığım değil bu.

– Ama bana bak, pis ırkçı! Benden söz ederken ne dedin? Ben tabii ki, senin parfümcünden daha köylü bir yaşlı cinsel sapık değilim ama hepsi aynı şey! Bağışla dostum, hakaretimi!

– Ooo, tamam Chassignet. Bana hâlâ darbe indiriyorsun. Seni tanıdığımda, yıllar boyunca beni kadınları sevmediğine inandırdın. Bütün bunlar neden? Arkamı dönünce benim karımı öpmek için!

– Bu, sık sık başvurduğum bir yol ve her darbede işe yarar. Aynısını başka yönlerde de denedim, yine işe yaradı.

– Nasıl başka yönlerde? Anlamadım.

– Düşün, anlayacak haldesin!

– Neyi? Kadınların önünde, onların erkek arkadaşlarını mideye indirebilmek için mi iyi kalpliyi oynadın?

– Berlemont, ilk kez Béatrice'den söz ettiğini görüyor musun? İkiniz de bana karşı iyiydiniz, değil mi?

– Ne demek istediğini anlamıyorum.

– Masumluk taslama. Benim bildiğimi senin de bildiğini biliyorum. Artık konuşmayalım.

– Karıma gerçekten âşık mıydın?

– Peki, hayır. Dünyalar kadar değil. Sadece sana boynuz taktırmaya hevesleniyordum. O zaman senin kafan ve davranışların hoşuma gitmiyordu. Gençtim, çılgın gibiydim. Bugün, senin tipindekiler için daha çok "bırakın yaşasınlar"dan yanayım.

– Özellikle, yemekten sonra sana kaz ciğeri ve Château-Yquem'in bana söylendiğine göre ender bir yıl olan 67'sini ikram eden bir dosta karşı sözlerin son derece saldırgan.

– Haklısın, bağışla beni. Yemekten sonra tatlı ya da meyve yerine kaz ciğerini çok severim. Yemeğe başlarken de onu tercih ederim. Gerçekten de, bu eski kitap nedir?

– XVI. yüzyıla ait, Mağrip tarzında harika bir Venedik kitap cildi.

– İçinde bir şey var mı?

– XVI. yüzyıla ait, bütün resimleri renkli çok değerli bir taslak.

– Hangisi?

– Jérôme Brunschwig. Strasbourg'da basılmış özgün bir yayın.

– 1500 yılının *De arte Distillandi*'si mi? Bir İtalyan cildinde? Fena değil!

– Sana Kerasoff'un telefonunu vereceğim. Türkiye'ye gittiğinde ararsın. Haber verildi. Seni bekliyor.

– Beni tanıyor mu?

– Bibliyografya çalışmalarını biliyor. Ona senden söz ettim.

– Daha kötüsünden korkarım.

– Asla. Ona, fiziğinden etkilenmemesini, kültürlü, ince ve ahlaksız olduğunu söyledim.

– Hepsi bu mu?

– Hayır, değil. Şarabı, sofrayı, kadınları, delikanlıları, hayvanları, müziği, kitapları sevdiğini, anarşist ve kilise aleyhtarı, neredeyse tüyleri diken diken eden bir mizah tarzının olduğunu ama yakından tanındığında da mükemmel bir ahbap olduğunu açıkladım.

– Başka?

– Hepsi bu. Bir alıcı havası vardı. Şimdi seni ona bırakıyorum. Bu zarfın içinde birinci sınıf uçak biletlerin ve Çırağan Sarayı için makbuz var. On beş gün için bir daire tutuldu. Geziden yararlan.

– Bir soru daha: Béatrice nasıl?

– Son yıllarda çok değişti. Yaşlandı.

– Aynı cerraha gitmiyor musunuz?

– Hayır! Béatrice estetik cerrahlarına sık gitmez. Bili-

yorsun, çok uzun zamandan beri evliyiz, yıllardır aramızda artık hiç fiziksellik yok. Béatrice San Francisco'daki mülkümüzden hiç dışarı çıkmıyor. Benim için, insan bilimiyle ilgili eserlerle uğraşıyor.

– Kendini insan bilimine mi verdin?

– Zorunlu olarak, dostum! Günümüzde bütün işadamları bunu yapıyor. Béatrice bunu iyi götürüyor. Yaşlandıkça çok dindar oldu. Biraz Amerikan tipinde. Teşekkür ediyorum Tanrım, diyeceği yerde *Halleluja* diyen tarzda.

– Anlıyorum! Klasik! O, kilisede başında bir başörtüsüyle diz çökerken, sen çevik ve yenilenmiş olarak, hiçbir orijinal parçası olmayan yaratıklarla birlikte yan gelip yatıyorsun.

– Tamamıyla değil. Şimdiki metresim çok seçkin. Punta del Este'de tanıştığım genç bir Urugaylı.

– Orada bir gece kulübünde striptiz mi yapıyordu?

– Hayır! Çok dedektif romanı okuyorsun. Buenos Aires Üniversitesi'nde öğrenci.

– Bütün striptizciler öğrencidir, bunu bilmiyor muydun?

– Yeter! Martha bir diplomat kızı. Çok iyi bir aileden.

– Besbelli sana kancayı takmış. Eğer iyi hatırlıyorsam Béatrice de Roma'da, Tunus'ta, Pekin'de büyükelçiliklerde büyümüştü...

– Bu tip bir eğitim alan kadınlarla *My Fair Lady* türü bir işi Pygmalion gibi üstlenmek zorunda kalmıyorsun en azından.

– Çok doğru bu! Seninle beraberken bütün işi üstle-

nen onlar. Yani sen gelişiyorsun. Ama benim sana önerim: kolonyanı değiştir!

– Çek git şimdi. Başka bir randevum var.

– Martha dairesinde seni mi bekliyor? İpekler içinde biraz tango?

Chassignet "*el immortal Carlos Gardel*"i taklit ederek *El Choclo*'yu mırıldanmaya başladı:

"*Con este tango que es burlón y compadrido*

Se ato dos alas la ambición de mi suburbio..."*

– Kapa çeneni, kaba köylü sen ne sanıyorsun? Bu, senin Morvan'daki verimsiz topraklarından birinde yapılan tarımcılar toplantısı değil. Asla değişmeyeceksin. Her zaman soytarılık yapman gerekiyor. Toplantıdan dolayı burada tanınıyorum, lütfen!

– Beni ucuz bir et lokantasına davet etmeliydiniz bayım! Endişelenme Berlemont. Ritz nicelerini gördü! Bu tip bir restorana uyuşturucu kullanan rock yıldızlarının, Légion d'honneur çekmiş katillerin, orospu imparatoriçelerin, kokuşmuş politikacıların, petrol krallarının, onları eğlendirmek için Paris komününde petrolle yangın çıkaran kadınların, ayrıca dürüst vatandaşların, herkesin alındığını bilmek için yine de yeterince uzun zamandan beri milyardersin. Çok zengin adamın ya da çok zengin adamın davetlilerinin saf altın yaldızlı kervansaraylarda her türlü hakları vardır.

Chassignet, müşterilerin şaşkın bakışlarının altında,

---

* Bu umursamayan ve palavracı tangoyla kenar mahallemin tutkusuna iki kanat bağlandı.

ünlü tangoyu yüksek perdeden bağırıp çağırarak restoranı katetti: *Mi Buenos Aires querido, cuando yo te vuelva a ver no habrá mas penas ni olvido...*"*

Kızıl renkte giyinmiş, altın takmış ellili yaşlarda yeterince güzel vücutlu bir kadın, yalnız başına yemek yediği masasının yanından Morvanlı tenor geçerken alkışladı. Birbirine çarpan görkemli bilezikleri, hırdavatçı zillerinin korkunç gürültüsünü çıkardı. Kadın, sigara içenlerin gırtlak sesiyle devam etti: "*El farolito de la calle en que naci fué el centinela de mis promesas de amor...*** Bravo, bravo, señor, jo soy Argentina."

Chassignet ona, bayağı bir göz kırpmasının eşlik ettiği ateşli bir suç ortağı gülücüğü verdi ve "*Las Malvinas son argentinas*"*** diye bağırarak salondan çıktı.

– Onu bağışlayın, dedi Berlemont şaşkın başgarsona, o değişik biridir. Her zaman delişmendir ama gastronomiyle ilgilenen herkes için bu bir üstünlüktür. Evinde olağanüstü bir mutfak vardır. Her ne olursa olsun, restoranı onurlandırdı.

---

* Gözbebeğim Buenos Aires, seni bir daha gördüğümde ne acılar, ne de unutuluş olacak.

** Benim doğumumu gören sokak feneri, aşk yeminlerimin bekçisi oldu.

*** Malvina adaları Arjantin'dir.

4

Chassignet, XIX. yüzyılda Sultan Abdülaziz tarafından yaptırılmış bir saray olan Çırağan Kempinski'de kendini tehlikeye atar atmaz, kendine başka bir in araması gerektiğini anladı. Bu tür bir mekân ona hiç uygun değildi. Bu, Berlemont'lara göre bir tavşan kafesiydi. Hollywood'un hafiflettiği Osmanlı görkemi olarak *Saraydan Kız Kaçırma*, Valentino Liberace'ın bu çılgın sahte parlaklığıyla tapon biçimde yeniden orkestraya uyarlanmıştı.

Sarayın uzantısında, denizin kenarında yer alan otel, jet sosyetenin seçkin yeriydi: balo ve toplantı salonları, kumarhane, restoranlar ve ticaret merkezi. Chassignet, resepsiyona bile girmeden yeniden taksisine döndü. Mısırlı şarkıcı Farid El Atrache'e kardeş kadar benzeyen, kırklı yaşlarda, iki dirhem bir çekirdek sürücü çok iyi İngilizce konuşuyordu.

– Daha az büyük, daha az uluslararası, daha az görkemli eski bir otel bilmiyor musunuz?

– Pera Palas.

– Pera'ya gidin.

Bu eski bina Orient-Express'in yolcularını misafir etmek için XIX. yüzyılın sonunda yapılmıştı. Chassignet bu tarz otelleri iyi biliyordu. Mısır'da, Suriye'de, Küba'da ve Uzakdoğu'da sık sık böyle yerlerde uyumuştu.

Pera, şehre henüz Konstantinopolis adının verildiği, incik boncuklu bronz avizelerin, Belle Epoque'un* çılgın gecelerini aydınlattığı görkemli çağdan kalma tozlu ve duvarları çatlamış saygın bir kutsal emanetti. Stefan Zweig'ın anılarının adı olan *Die Welt von Gestern*'i mükemmelce resmediyordu. Avusturyalı yazar için bu "Dünün Dünyası", üzerine koyu renk çullanmadan önce sanatın başkenti olan Venedik'ti. Günümüz dünyasının mimarisinde güçlükle nefes alan Chassignet için de dünün dünyası her zaman revaçtaydı.

Kabul etmese de, kendine acındırmaktan nefret etmiyordu. Tek başına yüreği sızlıyordu. Elbette ki bu, çevresi için daha az üzücüydü ama kendisi için çok can sıkıcıydı. Bu tip keyifler onu uç örneklere sürüklüyordu ki, bunun en az zararı sarhoşluktan ölmekti. Pera'nın salonunun dar bir girişi vardı. Sevecen bir acıma, büyük bir nostalji onu kucakladı. Pişmanlıkların büyük takvimi, sararmış partisyonların üzerindeki solup sararmış

---

* Güzel Dönem: Avrupa'da 1. Dünya Savaşı öncesinde yaşanan ve güzelliğin, özelde kadın güzelliğinin öne çıkarılmasından dolayı bu ismi alan dönem.

nakaratlar, madrabazlık eden aşkların karışıklığı ve oyulmuş bir elmanın içinde henüz üçte ikisini koştuğunu bildiği bir hayat çizgisi.

"Bu barakada ben de biraz aynı durumdayım. Benim için de baloların zamanı geçti," diye düşündü.

Bu yüzden, bu tür bir dekor arıyordu, bütünüyle duygusal ve eski moda bir sinemada oynamak için.

Yine de bu güzel antikacının naftalinli sevimliliği önemli bir tersliğin acısını çekiyordu: Bütün İstanbul'da daha gürültülü bir yer bulmak güçtü. Oteli iki cadde çevreliyordu. Büyük bir trafiğin olduğu caddelerden biri, Beyoğlu tepesinden Taksim'e kadar sabah akşam binlerce otomobilin geçtiği neredeyse bir otoyoldu.

Chassignet, üçüncü katta, büyük bir oda seçti. Pencerelerden biri, bir köşeden otelin arka tarafındaki hafifçe yeşermiş teraslı bir parka, diğeri de, güney cephedeki büyük bulvardan daha az gürültülü olan girişteki küçük caddeye bakıyordu.

Mireille'in ona dayattığı telefonu ilk kez kullandı. Dadısına sağ salim geldiğini bildirdi ve ondan kendisini aramamasını rica etti.

– Ben size telefon edeceğim Mimi. Mantıklı olun. Bu makinenin cebimde çalmasını istemiyorum.

– Sen de orada ne yediğine dikkat et. Kahraman olman gerekmiyor. "A la turka" numarasıyla bu kadar kullanışsız helaları keşfetmiş bir ülke, kuşkusuz, cinsel hazzın ve görgü kurallarının yeri değildir.

– Ne kadar kötüsünüz! Bilin ki, onlar Osmanlıları da keşfetmişler! Onlar, cinsel haz ve görgü kurallarına sa-

hip değil mi? Madem sedirden söz ediyoruz, sizi bırakıyorum. Rehbere bakmak için biraz uzanacağım.

Yine kuşkusuz güzel Otero'nun çömelmesini ve Reynoldo Hahn'ın arkasındaki muzibi hatırlatan banyoda bol suyla durulanan, *Cuir mauresque*'i açıp sıkan Chassignet, "büyük boy" harika kuş tüyü saten çarşafların arasına *in naturalibus* giriverdi.

Üç yastıkla başını yükseltti. Profesyonel eski kitap vurguncularının dedikleri gibi, kendi özsuyunun içine kapanarak, hüzünlü mor kırmızı ciltli küçük bir kitabı, Théophile Gautier'nin 1853 yılında yayımlanan *Constantinople*'ünün birinci baskısını açtı. Chassignet, XIX. yüzyıl yazarlarıyla birlikte seyahat etmekten hoşlanırdı. Alexandre Dumas, Stendhal, Nerval'in eşliğinde Almanya'da, İtalya'da, Sicilya'da ve Doğu'da aylak aylak geziyordu. Fromentin ile Kuzey Afrika'da, Xavier Marmier ile Kuzey Kutbu civarında, Mérimée ile Korsika'da dolaşıyordu. Aynı şekilde, Savoie'lı tembel Kont Xavier de Maisre ile "oda turu" yaparak imgesel olarak hapisten kaçmaktan hoşlanıyordu.

Chassignet, Gautier'nin anlattıklarından, İstanbul'u gezmek için kendini yeterince donanımlı buldu. Berlemont'un verdiği görev ondan ancak birkaç saat istiyordu, öyleyse sıkıntı çekmeden gezecek çok boş zamanı olacaktı. Deniz yolculuğunu, Malta, Suriye ve İzmir limanlarını anlatan dostu Théo'nun yolculuğunun ilk beş bölümünü hızla okudu ama 70. sayfaya doğru *Mademoiselle de Maupin* ile *Fracasse*'ın babası sonunda Altın Boynuz'a geldiğinde, Chassignet, Gautier'nin İzmir'de 250 franka alamadığı, nostaljik gözlerinin "sanki bir

hayvanın, tutsak bir ceylanın gözleri gibi, melankoliyi açığa vurduğu, kara derili güzel esirin hayaliyle" uyukluyordu.

Hiç de can sıkıntısından uyumuyordu –Gautier, can sıkıcı değildir– ama saat kaç olursa olsun, yazar kim olursa olsun, Chassignet yatakta altmış sayfayı ender geçerdi.

Akşam sekizde, karanlıkta uyandı, çünkü iç mekanizması uyarıyı harekete geçirmişti. Organizması açlıktan bağırdığında yanan uyarıyı...

Bütün acil olanaklardan yararlanacaktı: yiyecekler, içecekler... Hayatta kalmanın bu alfabeye göre sıralanması, genelde dünyada dengeli yaşamaktan, Yeryüzü'nde ne yazık ki, cehennem azabı çeken milyonların durumu olan boyun eğmeyi öğrenme koşuluna, sizi rahat ettirmekten başka bir şey istemeyen bir bedenin fizyolojik emirlerine fazla zarar görmeden geçmenize izin veriyordu. Yine de düzenli olarak gereken yağ boşaltma ve yağlama cezalarını vermek gerekiyordu. Kalp bize, aralıksız olarak kırılması için verilmişti. Bu kırılgan ve aptal organ, kadın ve elma destanından beri sadece buna ayrılmış gibiydi ama bedenin, aklın bilmezden gelmemesi gereken ya da gelemediği zorunlulukları vardı.

Gastronomik, Bakkhus ve Venüs tarzı aşırılıklar mantıksızlık olarak yargılanmazsa, Chassignet disiplinliden de öteydi.

Resepsiyona geldiğinde, bazı geceler üç uyarının konser çalabildiğini anladı. Büronun arkasında sarışın bir kadın çalışıyordu. Bir burjuva buluşu olan "femme fatale" denebilecek, sinemada ve istasyonda okunan ki-

taplarda çok işlenmiş olan bu tip kadında görülecek bir şey yoktu. Chassignet'nin kadınların güzelliği konusunda ölçütleri yeterince basitti ve iki kategoride özetlenirdi: Hoş olanlar ya da gençliğin bütün niteliklerine sahip, ambalajı bakımlı, son tazelik tarihi kullanılmasına uygun olan tüketim nesneleri. Sonra, güzel olanlar. Chassignet için, kadınların kırk yaşından önce güzel olması enderdi. Güzellik onun için çocuksu bir yüzden daha çok onu büyüleyen yüzlerden okunabilirdi; kırışıklık, göz halkası, yorgun bir bakış, hayatın kalemle oyduğu bütün izler, onu bozulmamış sevimli bir yüzden daha çok şaşırtırdı.

Kozmetik tüccarlarının gün boyunca attıkları sloganların hepsi, "gençlik pırıltısı, yirmi yaşın vücudu" ifadeleri, onu, hava durumu sunucularının aptalca düşünceleri kadar sinirlendiriyordu. Meteoroloji sadece otomobil kullananlar ve tatilcilerden başkasıyla ilgilenmediğinde, "Bütün Fransa'da yarın hava çok kötü" sözleri işitiliyordu. Oysa o sırada, meyve bahçesi sahipleri ve toprağı işleyenlerin uzun zamandan beri bekledikleri yağmur en sonunda geliyordu. Boş zamanı ve parası olan toplum! Bugün borsa da meteoroloji kadar kokuşmuş görünüyordu. Yağmuru ve iyi havayı bildiren sersem ve büyüleyici aptalların birçoğu (bazılarının günlük yazılarının sonunda kendi imzaları da bulunuyordu), artık hava sıcaklığından değil, *değerlerden* söz ediyorlardı, "yarınki değerler deniz kıyısında 12° ile Auvergne'de 8° arasında olacak". Bir gün Chassignet "Güneş ringin üzerinde tek başına olacak" sözünü de işitti. Bu sadece sporla ilişkili bir mecazdı.

Resepsiyondaki kadın kuşkusuz, güneşli, rahat ve yukarıda söz edilenleri doğrulayan bulutlardan yoksun bir hayat sürmüyordu. Güzel yeşil gözleri ne boralara meydan okumuş, ne fırtınalarda kurumuş olmalıydı. Şairin dediği gibi, "kumral, yine de sarışın"dı. Chassignet'yi, biyolojik sarışın etiketi altındaki kadınlardan daha çok baştan çıkaran bir simya.

– Size yardımcı olabilir miyim, bayım?

Bunu kısık sesle söylüyordu. Binlerce sigaranın korunda dövülmüş, Bacall'un, *To Have and Have Not*'da ateş isterken "*May I*" dediği sesinin tınısındaki bu sesler son derece şehvetliydi.

– Keyfim yerinde bayan.

– Adım Irène.

Fransızcayı kusursuz konuşuyordu.

– Türk müsünüz?

– Hayır bayım, Yunanlıyım. Ama çok uzun yıllardan beri İstanbul'da yaşıyorum.

– Sonunda sizin sayenizde iki ulus uzlaştı mı?

– Tamamıyla değil, ne yazık ki.

– Sizinki gibi bir adla çok sorun olmamalı. Irène barış demek değil mi?

– Yunanca anlıyor musunuz?

– Modern Yunancayı değil. Gençliğimde klasikler konusunda öğrenim gördüm: Homeros, Thukydides, Pindaros, Theokritos, Platon. Sizin büyük adamlarınıza ağzım açık kaldı.

– En azından Aristophanes'i beğendiniz mi?

– Evet, ama çok sonra. Çocukluğumda Cizvitler bize Aristophanes'i öğretmekten sakınıyorlardı. Söyleyin Irène, yemek için nereye gitmemi önerirsiniz?

– Bu size bağlı. Fransız mutfağı mı, Türk mutfağı mı?

– Daha çok Türk mutfağı. Ben meraklı bir adamım. Buraya ilk gelişim.

– Yaya gidilen büyük İstiklal Caddesi'ne çıkın. Taksim Meydanı'na gelmeden önce Fransız Konsolosluğu'nun karşısında, sağınızda bir restoran göreceksiniz. Adı, Hacı Baba. Kuşkusuz, hoşunuza gidecek. Şarap servisi de yapıyorlar. Rejim yemeklerinden yana olduğunuzu düşünmüyorum, Bay Chassignet.

– Adımı biliyorsunuz?

– Benim işim bu. Burada gecenin sürmesini sağlıyorum.

– Çok zor değil mi?

– Benim için değil. Uyuyamam ben.

Irène ona iyi bir yer söylemişti. Chassignet otele gece yarısına doğru tıka basa yemiş ve çakırkeyif halde döndü. Baştan çıkarıcı gece bekçisi, onu kolundan yakalamak için atıldı.

– Adınız Irène değil, Antigone olmalıydı. Yaşlı Oedipus'un atacağı adımlara rehberlik eden cesur Antigone.

– Haydi, Bay Chassignet. Rakıyı fazla kaçırmışsınız. Siz gittikten hemen sonra biri telefonda sizi sordu.

– Nasıl? Ama burada olduğumu kimse bilmiyor ki... Kimdi?

– Bir adam! Adını bırakmadı. "Bay Chassignet'nin

odası, lütfen," dedi. Dışarı çıktığınız cevabını verdim. Mesajı olup olmadığını sorarken telefonu kapadı.

Börek, patlıcan, böbrek ve koç yumurtasını cömertçe sulayan şarap ve rakı, Chassignet'nin bu gizemli arama konusunda daha fazla soru sormasına izin vermeyecekti.

Irène, kuş kafesi şeklinde harika bezemeli asansöre kadar ona yol gösterdi. Chassignet, yatağını yeniden bulmayı başardı ve derin bir uykuya daldı.

5

Chassignet uyandığında, kaldığı süre boyunca şarapla rakı arasında bir seçim yapması gerektiğini anladı, bir gün önceki karıştırma yüzleşmeye yol açmıştı. Uzun zamandan beri biraz yenileme çalışması gereken organizması artık beklemekten sıkılıyordu. "İşkembem ve beynim Kosova'da kaldı," dedi kendi kendine.

Resepsiyonda Irène'nin yerini, bıyıklı, gür saçları yüzünün altına kadar inen, benzersiz ve diken gibi kaşları tek bir çizgi halinde gözlerini ve burnunu örten biri almıştı. Siyah saçının kalın tutamları, siyah kehribar gibi, boynunun ve ensesinin etrafındaki beyaz yakadan dışarı çıkıyordu. Aynı kalıpta bir müşteriyle kırıtarak çene çalıyordu. Ama eğer resepsiyoncuya kurt şekline girmiş adam ya da daha çok boz bir ayı –Osmanlılarda vahşi gri ayı var mıydı?– gözüyle bakılırsa, müşterisi, üzeri sarı domuz kıllarıyla süslü, soğuk et peltelerinin ve kısa su-

cukların yapıldığı domuz yağı dilimi, domuz yağı ve etiyle aynı ırktan, pembe ve tüysüz görünüyordu. Chassignet, bu ikilinin Kykloplar gibi kucaklaştığını hayal ederek "Neyse ki, bu ikisi küçük bir birlik oluşturamıyorlar," dedi kendi kendine.

Chassignet anahtarını bırakırken sarışın adam aksırmak için yönünü değiştirdi. Boz ayı ona gülümsedi: "*Welcome to İstanbul, Sir! Have a nice day!*"

Chassignet şehri, yüzyıllardan beri uygar dünyanın başkenti olan bu kenti keşfetmeye koyulmak için çıkıp gitti. Uzmanlaşmış tüccarların ve zanaatçıların sokaklarında dolaşarak Galata köprüsü yönüne gitti: elektrikçilerin ve aydınlatma araçları satıcılarının, kendini sıhhi tesisatçılığa ve sağlık malzemeleri işine vermiş bir başkasının sokağı ve daha aşağıda, köprüye gelirken, otomobil ve makine tamircilerinin, yağlama dükkânlarının, siyah kurumla kaplı kolların sağır edici bir gürültüyle durmadan çekiç salladığı bakırcıların semti.

Voyvoda Caddesi'nde yeşile boyanmış küçük bir caminin yanındaki bir binanın yanında bir an durdu. O gün cumaydı. Gözlüklü, sakallı, cüppeli ve sarıklı bir gençler ordusu kaldırımda çene çalıyordu. Bu korkunç sahte sofular, geçen başı açık kadınlara kanınızı donduracak bakışlar fırlatıyorlardı. Muhammed'in dininin sahte alçakgönüllülük, acımasız ve ikiyüzlülükle karışık bir yorumundaki yalancı sofuluk "beklemekten hiçbir şey kaybetmezsiniz!" der gibiydi.

Chassignet, Théophile Gautier ile birlikte Galata Köprüsü'nün karşısında yer alan Mısır Çarşısı'na gitti. Birbirine karışmış sandal, kına, küçük hindistancevizi,

amber ve aselbent kokularından sarhoş oldu. 1853 yılında, seyyahı havalarda uçuran afyon ve haşhaş artık serbest değildi. Çığırtkanların tedirgin ettiği, geçenlerin birbirine hafifçe sürtündüğü, kuyumcuların, halıcıların, kaftan ve Arap gömleği tacirlerinin, nargile, bakır tepsi, yatağan ve gümüş kama satıcılarının her adımda cazip geldiği Kapalıçarşı'dan geçti. Bütün bu elden düşme aksesuvarlar, oyma, mozaikli, gömme biblolar, gezgin şövalyelere benzeyen turistler için parıltılı, kötü birer işporta malıydı.

Parfümcülerin sokağında burun delikleri bergamot, yasemin, misk, günlük ve serviyle dolan Chassignet seyahatinin amacını hatırladı ve kendi kendine daha fazla geç kalmadan Boris Kerasoff'u araması gerektiğini söyledi. Çadırcılar Caddesi'ni izlerken, bir kitap çarşısı keşfetti. Bu küçük gölgelik avluda sanatını yapan tüccarlar, Paris'in çeşitli bitpazarlarında ortalığı kırıp geçiren sahaflardan hiç de farklı görünmüyordu. Yağlı kafaların yerine onlar, Türk kafaları taşıyordu. Ne görünüşlerinde, ne de davranışlarında gizem vardı. Dünyadaki bütün eskiciler gibi, bir kitabı üç ya da dört liraya satmaya çalışıyorlardı, kitabın kendilerine maliyeti ise bunun üçte ya da dörtte biriydi. Sonuçta bu, düzinelerce ya da yüzlerce Fransız Frankı'ndan çok daha az bir miktardı.

Chassignet, Gautier ile beraber her zaman ünlü camileri ve sarayları geziyordu.

Pazar'dan Sultanahmet Camisi'ne giden Divanyolu'nda, büyük Yeniçeriler Caddesi'nde bir bahçenin derinliklerine gizlenmiş bir kahve keşfetti. Asmaların, yaseminlerin ve güllerin filizlendiği, manastır tarzında ha-

rika bir huzur sığınağı olan mekânda nargile içiliyordu. Geçitteki tonozların altında, halı kaplı geniş kanepeler sıralanıyordu. Burası, camilerin gölgesinde sigara içilen hoş bir yerdi. Duvarlara açılmış pencerelerden, sütun biçimli eski mermer mezarlar görülüyordu. Erkek mezarlarının tepesinde sarık, kadınlarınkinde çiçek demetleri vardı.

Buraya her tür İstanbullu geliyordu: gazete okuyan, kimi kez tavla oynayan ya da tespih çekerek sinirlerini yatıştıran olgun yaşta erkekler. Diğer masalarda bileklerinde ve parmaklarında altınların parladığı genç işadamları sigarayı ve yanlarında taşıdıkları, durmadan çalan cep telefonlarını tercih ediyorlardı. Gençler, futbol maçı yayınlayan televizyonun bulunduğu köşede grup olmuşlardı.

Sokaktaki küçük esnaf, her biri, Paris'te ya da Londra'da yüzyıllardan beri tekdüze şarkılar söyleyen seyyar satıcılar gibi kendilerine özgü bir şekilde bağırarak hizmet sunmaya çalışıyordu. Burada alışıldık ayakkabı boyacılarının dışında, kek, kâğıt mendil, sigara ya da gazete satıcıları ve tansiyona bakanlar gibi en beklenmedik tiplerle karşılaşılıyordu. Bir akademi üyesi gibi giyinmiş, kravat takmış adam elinde tansiyon aletiyle aralarda dolaşıyordu. Chassignet gezerken başka bir yerel geçim kapısı keşfetti: yoldan geçenlerin ayaklarının altına koyduğu bir tartıyla dolaşan sokak tartıcıları.

Chassignet, yorucu bir günden sonra baldırlarını dinlendirmek için bu görüntüden yararlandı. Pera'daki resepsiyonda gördüğü şişman sarışının bir sütunun yanında yarı saklandığı yeri uzaktan fark ettiğinde nargile içi-

yordu. Onun geldiğini görmemişti. Adam, yuvarlak yastıkları takoz görevi yapan bir koltuğa gömülmüştü. Dua eden Buda gibi donuk bir yüzle, nargilenin sapındaki bakır kaplı yüksüğü ağzına alıyordu ve etrafında dalgalanan duman gizemli bir buhurdanlıktan yayılıyormuş gibi görünüyordu.

Chassignet, kuşkusuz sıradan bir turist değil, diye düşündü. Kendi kendine gidip ona selam vermesi gerektiğini söyledi. Aynı otelde kalmıyorlar mıydı? Yine de bu sosyal davranıştan vazgeçti, çünkü midesi ona daha besleyici bir adres bulmasını ısrarla öneriyordu. Şarap ve rakının yerini çaya ve tatsız bir şuruba vererek semtteki bir restoranda yemek yedi.

İstanbulluların metro dedikleri şeyle Eminönü'deki son istasyona kadar geldi. Bu metro, yaşayanların asfaltını asla terk etmiyordu ama metropolün yeraltı anlamına geldiğini kim yazıyordu ki?

Galata Köprüsü'nü geçti ve Pera'ya kadar tepeyi yiğitçe tırmandı.

– İyi akşamlar Irène, sizi tekrar gördüğüme sevindim.

– İyi akşamlar Bay Chassignet, ben de.

– Gerçekten mi? Benim sizi gördüğümde sevindiğim nedenlerden dolayı mı beni gördüğünüzde sevindiniz?

– Bilmiyorum, Bay Chassignet, sizin nedenlerinizi bilmiyorum. Bana biraz açıklama yapabilir misiniz?

Gülümsemesi coşkulu ve kardeşçeydi, özgür ve temiz bir gülümsemeydi. Turistler için çalışan ve kirpiklerini her kırpıştırdığında, sıkıntı içindeki gece kuşlarının kader çarkının fiyat listesini belirtiyormuş gibi gö-

rünen bazı yaratıkların orospuca sevimliliği onda görülmüyordu.

– Siz, son derece baştan çıkarıcı bir kadınsınız.

– Siz de hiç kötü değilsiniz.

– Sizi hoşgörülü buluyorum, çünkü çok geç geldiniz. En iyi olan uzun zaman önce tüketildi.

– Geriye kalanlardan memnun olabilirim, Bay Chassignet. Madem mutfak deyimleriyle konuşuyoruz, bilin ki, benim tercihim Fransız mutfağıdır. Bu yüzden, geriye kalanların da leziz olacağını düşünüyorum.

Birbirlerini oldum olası tanıyorlarmış gibi, gülmekten kırıldılar.

– Odanıza çıkın. Bütün müşteriler yattığında sizi arayacağım. Size bir sürpriz sözü veriyorum.

Chassignet, bir saatini banyoda ve daha sonraki saatini de Gautier babanın *Türk Yemeği* ve *Kadınlar* adlı bölümlerinde geçirdi. "Mükemmel edebiyat büyücüsü, kusursuz şair" ve Baudelaire'in "çok sevgili, çok saygın ustası ve dostu" İstanbul'a geldiğinde kırk yaşındaydı. Chassignet, yüz elli yıl önceki bu dinsizi, kendine çok sayıdaki gezgin çağdaş yazardan daha yakın buluyordu. Onun, "uzak ülkelere yolculuk etmeyi seviyorum, çünkü bence her yolculuk bir başlangıçtır ve her şey göz önüne alındığında, eğer yola çıkıyorsam bu, benim kendimi bulmam, kendi gerçeğimi keşfetmek içindir" diyen anlatım tarzında Chassignet'yi en yüksek noktada çileden çıkaran bir yetenek vardı. Chassignet kendini uzun zaman önce bulmuştu. Bu keşiften hiç sevinmemişti ve bir yolculuğa girişmesi daha çok, kendini kaybetmek

içindi. Yine de birkaç modern yazar bunun dışında kalıyordu: Şair Segalen ve iki İsviçreli, Nicolas Bouvier ile Charles-Albert Cingria. Bu sonuncusu için Chassignet çok özel bir sevgi duyuyordu. Toplu eserlerinin birinci cildinde Cingria'nın küçük bir nargileyle beraber oryantal giysili bir yedi yaş fotoğrafı vardı. Daha çok bilyelerden ve tahta atlardan keyif alınan bu yaşta böyle ince eğlence düşkünlüğü gösteren bir çocuk... Bu, sıradan bir çocuk değildi.

Chassignet, bu iki büyüleyici İsviçreliyle karşılaşamadığına üzülürken telefon onu Leman Gölü'nden Marmara Denizi'ne geri getirdi.

– Sizi arıyordum.

– Çıkıyor muyuz? Giyineyim mi?

– Evet, giyinin ama dışarı çıkmıyoruz. Size bir sürprizim olduğunu söylemiştim.

Birkaç dakika sonra Chassignet ayakkabılarını bağlarken Irène kapıya vurdu.

– Beni izleyin.

Onu birinci katta 101 numaralı odaya kadar sürükledi.

– Neredeyiz?

– Bu, Atatürk'ün odası. Tümüyle o zamanki durumunda.

Chassignet hâlâ, Allégret'nin *Les Orgueilleux* filmindeki Michèle Morgan gibi, çoraplarını çıkarmak için yatağa oturmuş bir kadının görüntüsünden büyük heyecan duyabilen insanların kuşağındandı, kuşkusuz onların sonuncusuydu.

Irène tam oradaki sahneyi oynuyordu. Chassignet'yi her zaman etkileyen oyuncu olan Morgan'dan çok, kırk beş yaşındaki Angie Dickinson'a benziyordu. Chassignet'nin erotik Parnas'ında Angie Dickinson önemli yerlerden birini, Kim Novak, Ava Gardner ve Lauren Bacall'ın hemen yanında ilk sırayı alırdı.

– Kutsal şeylere saygısız ettiğimizi düşünmüyor musun? Bu oda, müze mi?

– Endişelenme. Büyük Atatürk'ün bunu bir saygı belirtisi olarak kabul edeceğine inanıyorum. Unutma, Mustafa Kemal, daha 1934 yılında kadınlara oy hakkı verdi!

Ulusal kahramanın koruması altında, birbirlerine en mükemmel hediyeyi verdiler, mutfak benzetmelerine yeniden döndükleri için bu, kocaman bir kutsal şampanya şişesi oldu. Irène, yemekten sonra meyve yemek için ona odasında eşlik etti. Sonunda Chassignet onun gitmesine izin verdiğinde, Irène itirafta bulundu:

– Geriye kalanlardan oluşan mutfağı çok sevdim.

– Eğer senden bir çocuğum olursa ve bu bir erkek çocuk olursa ona André adını ver! Belki bir gün büyük bir şair olur.

– Neden bahsediyorsun?

– XVIII. yüzyılda yaşamış Fransız şairi André Chénier'in anısına saygı olarak.

– Bağlantı göremiyorum.

– İstanbul'da doğmuş. Kumaş tüccarı olan babası, senin gibi Yunanlı, senin gibi güzel ve bütün Yunan kültürünü oğluna miras bırakan eşiyle yirmi yıl burada yaşamış. Chénier büyük bir Yunan şairi.

– Ben tanımıyorum.

– Şayet uslu durursan sana, onun cezaevinde yazdığı son şiirlerinden biri olan *La Jeune Captive* (Genç Esir Kız)'i okurum. 1794'ten kısa süre sonra giyotinle idam edildi.

– Çok neşeli bir şey değil! Daha az trajik olan kahramanlarla uyumaya çalış!

6

Chassignet, sabah kahvaltısını otelin görkemli yemek salonunda yedi. Saat oldukça geç olmuştu ve otelde kalanların çoğu Sultanahmet Camisi'ni ya da Topkapı Sarayı'nı görmek için çoktan gitmişlerdi. Onunkinden çok uzakta olmayan bir masada, esmer genç bir erkek, eşlik ettiği yaşlı bir kadınla birlikte kahvaltı ediyordu. Adamın yeni elbiseleri ve yüzükleri onun mütevazı bir kökenden geldiğini gösteriyordu. Chassignet, kendi kendine "Anadolu jigolosu!" dedi. Eski kurt, bu tür farklılıkların söz konusu olduğu aşklara iyi niyetli bir hoşgörüyle bakardı. Herkes bunu sanki yaşlanmanın umutsuzluğuna karşı bir çare olarak seçiyordu. Eski kozmopolit oteller, çoğunlukla Anglosakson ailelerinden uzakta, umutsuz maceralarını kalp çarpıntılarıyla yaşayan tutkulu büyükannelerin vatanıydı. Chassignet kadının, yaşlılığın lekelerini taşıyan ve kuşkusuz hâlâ yumuşak olan ellerini görünce heyecanlandı. Kıdemli âşıklar onu

çok etkilerdi. Bu sürgün yerinin dekorunda, gençlik anılarının coşkularını ya da son şanslarının umudunu arayanlar kimlerdi? Venedik, Floransa, Fas ya da Luksor'daki otellerde, geçen mevsimin aldatıcı güneşinde eriyen bu eski karlardan büyük üzüntü duyan temiz aşklara çok kez tanık olmuştu. Çift, masadan kalktı. Delikanlı bir oğlun şefkatli saygısıyla davranıyordu. Onlar önünden geçerlerken Chassignet, coşkuyla selam verdi, iyi günler diledi.

Sabah biterken parfümcüyü aradı.

Biri ona genç ve vurgusuz bir sesle,

– Konu nedir bayım, diye sordu.

– Adım Claude Chassignet. Bay Berlemont adına Bay Kerasoff ile görüşmek istiyorum.

– Bir dakika, lütfen... Bay Kerasoff öbür gün sizi akşam yemeğine davet etmekten mutlu olacak. Sizin için uygunsa saat sekizde sizi Çırağan Otel'den aldıracak.

– Ben, Pera'ya indim! Öbür gün saat sekizde, mükemmel.

– İstanbul'a hoşgeldiniz, sayın bayım. Sizi ağırlamaktan memnunluk duyacağız?

– Ben kimle konuşmanın onuruna erişiyorum?

– Bağışlayın. Adım Thibaud, Bay Kerasoff'un sekreteriyim.

Resepsiyondaki boz ayı ona bir zarf verdi. Tırnaklarına kadar kıllı kocaman pençesi, tüylerinin içine yarı gömülmüş altın bir yüzükle süslüydü.

– *A letter for you, my Lord!*

Chassignet kaba bir gülümsemeyle lordlukla ilgisi olmadığını, kendini daha çok büyük hayvanlar avlayan bir avcı sınıfına soktuğunu söyleyerek onu dengesine oturttu. Hâlâ umutsuz durumda olan av, avını vurduktan sonra nara atan birinin bakış açısına neredeyse bayıldı.

– Şu an av mevsimi açık mı, diye sordu bütün ikna ediciliğiyle.

– Bütün bir yıl açık ama ben, bu mevsim sadece dişi hayvan avlıyorum. Bağışlayın beni!

Düş kırıklığının verdiği bir iç çekme, Chassignet'nin gidişine eşlik etti. Elveda avın tazılara atılan parçası, elveda av etleri!

Bu, Irène'den bir pusulaydı: "Bu gece ben işe başlamadan önce, benimle yemek yemeye gel. Beni saat sekizde Utangaç Sokak, No. 6'da bulursun. Sana güveniyorum."

Chassignet, bugün turizm yok, diye karar verdi. Aylaklık, doğaçlama... Taksim Meydanı'ndan Galata Kulesi'ne doğru yuvarlanırcasına indi. Burası Beyoğlu tepesinde eski bir Yahudi gettosuydu, sonra eski ahşap evlerin ayakta kaldığı dar sokakların labirentinde yolunu kaybetti.

Vitrinler ve duvarlar, çok renkli afişlerle süslenmişti. Afişlerin üzerinde Tarkan adında aşkla gülümseyen bir şarkıcı vardı. Söz konusu kişi, on bir on sekiz yaş arasındaki kızları şaşılacak kadar deli eden, modaya uygun bir varyete şarkıcısıydı. Yani Batı'nın beyinsiz bırakan etkili makinesi Bizans'ı da bağımlılığı altına almıştı.

Aylak aylak dolaşırken, Boğaz'ın kıyısında, yokuşlu iki sokağın kesiştiği yerde hoş bir köşe keşfetti. Bu, be-

yaz ve mavi duvarlarla çevrilmiş, ıhlamur, çınar ve kayın ağaçlarının dikilmiş olduğu bir avluda yer alan küçük bir kahveydi. Sorgun ağacından rahat koltuklara yerleşmiş birkaç amatör nargileci, kendilerini bu tutkularına vermişti. Chassignet, onların arasında yerini aldı. Kar gibi beyaz saçlı ama bıyıkları simsiyah olan yaşlı bir adam ona hoşgeldiniz, dedi:

– *Merhaba!* Görüyorsunuz, hâlâ Fransızca konuşuyorum. Yirmili yıllarla otuzlu yılların arasında Lyon'da yaşadım. Bugün seksen beş yaşındayım. Yarım yüzyıldan beri bu semtte oturuyorum ama Fransızcayı unutmadım.

– Bu kahve çok hoş, Kapalıçarşı'nın yakınındaki nargile içilen iki yerden daha iyi.

– Evet, burası hali vakti yerinde tüccarlar kadar mütevazı insanların da semti. Bu kahve onların spor kulübü, Tophane Spor Kulübü.

Karşılarındaki büyük caddede beş cami sıralanıyordu. Chassignet bazılarının çifte iş yapıp yapmadığını sordu.

– Beş cami fazla! Fundamentalistler Türkiye'yi tehdit ediyorlar. Ben, Müslüman doğdum ama "ateist"im. Burada geç saatlere kadar kalırsanız, müşterilere sövüp saymak için gelen cüppeli ve sarıklı sakallılar görürsünüz.

– Türkiye'nin bir gün bir İslam devleti olacağını düşünüyor musunuz?

– Bu tehlike geliyor. Ne yazık ki, insanların çoğu pusu kurmuş olan bu tehlikeyi göz ardı ediyor. Bu zehirli yılanlar önce kadınlara saldırıyorlar, sonra varoş okullarındaki çocuklara kendi inançlarını aşılıyorlar.

– Kuşkusuz, Türk gençliğini tehdit eden tek tehlike onlar değil. Birkaç yerde McDonald's gördüm ve şehirde Kuran'dan ayetler taşıyan afişlerden daha çok Coca Cola'nın reklamlarıyla karşılaşılıyor.

– Bu, daha az endişe veren bir tehlike.

– Ben, emin değilim.

– Elbette, inançlısınız.

– Hayır, içiniz rahat etsin. Ama sakallıların Tanrı'sıyla Amerikalıların Şeytan'ı arasında, Türkiye için, eskilerin söylediği gibi belki başka yollar vardır.

Yaşlı adam Chassignet'ye, küçük kabarcıkların sadece sömürgecilerle "işbirliği" yapmak istedikleri bir ülkede, koyu renkli ve gazlı istilacıya direnç gösteren, tadı kuşkusuz hoş ve etkili bir ulusal içecek olan vişne suyu verdi.

– Fransa'dayken *Sinalco* içerdik. Benim anılarımda bu, mükemmel bir şeydir. Hâlâ var mı?

– Hayır, sanmıyorum. Bu bana, belli belirsiz bir şey hatırlatıyor. Tıpkı Isetta Velam, Doktor Ogino, Forvil briyantini ve Coty parfümleri gibi bu, gençliğimde duymak zorunda kaldığım bir ad. 50'li yıllar!

Yaşlı adam izin istedi. Avlunun köşesine yerleştirilen mangaldan aniden güzel bir ızgara et kokusu yayıldı. Chassignet'ye bir tabak küçük şiş ve bir kâsenin içinde yoğurtlu salatalık servis edildi, bir elinde nargilenin sapı, diğer elinde Gautier'nin *Constantinople*'u ile bu sığınakta iki saat kaldı.

Türk Hamamı bölümünü okuduktan sonra Chassignet neden hâlâ bir tanesine gitmediğini kendine sordu.

"Beden temizliğinin dinsel bir gereklilik olduğu Doğu'daki hamamlarda, Yunanlıların ve Romalıların yaptıkları bütün araştırmalar korunmuştur: Bunlar, Bizans'ta deriyi kazıyarak temizleyen aletler kullanan görevlileri, masajcıları ve antrenörleri hatırlatan tellaklardan, halvetçilerden oluşan bir hamamcılar ordusunun hizmet ettiği, inşaatlarında mermer, su mermeri ve renkli breş kullanılan, mimari görünüşünde yan kubbeciklere ve kubbeye sahip büyük yapılardır." Ve daha ilerde de: "Duvardaki bu oyukların içinde, soğuk ve sıcak su akıtan bir musluk olan, beyaz mermerden fıskiyeli bir çeşme yer alır. Tellağınız sizi kurnanın yanında soyar, eline giydiği devetüyünden bir eldivenle silahlanır, önce kollarınızı, sonra bacaklarınızı, en sonra da gövdenizi hırpalar (...) ve siz yaptığı bu uygulamanın görünürdeki sertliğine rağmen hiçbir şey yapmazsınız (...) Benim hamamcım on beş on altı yaşlarında, sürekli suyun içine girmekten eziyet çeken cildinin her yeri barut rengi almış, inanılmaz incelikte Makedonyalı genç bir delikanlıydı. Sadece adaleleri vardı –bütün tıknazlığı buharlaşmıştı– güçlü ve sağlık durumunun iyi olması bunu önleyememişti... Dışarı çıktığımda o kadar hafif, o kadar çevik, o kadar esnektim ve yorgunluğumu o kadar atmıştım ki, gökyüzündeki melekler yanımda yürüyor gibi geldi!"

Kutsal Théo! Chassignet, yanında yürüyen meleklerinki kadar bu hamamın adresini de ona sormayı çok isterdi. Onun, hamamcının görünüşüne duyduğu coşkuyu düşündüğünde, kuşkusuz bu melekler, tuhaf birer melektiler.

Kahveden çok uzakta olmayan küçük bir meydanda Chassignet, bir sıranın üzerinde tembel tembel oturan bir adama yaklaştı. Bu, açıkgöz ve küstah bakışlı, anlaşılmayan İngilizcesiyle kayıtsız bir külhanbeyinin mükemmel bir örneğiydi.

– İyi bir hamam biliyor musun?

– Yalnız mısın? Turist misin?

– Evet.

– Karın yok mu? Evli değil misin?

– Hayır! Ama arada bir bağlantı kuramıyorum. Sana Türk hamamı soruyorum, evlendirme şirketi değil.

– İyi, sorun değil. Kahveye doğru dön, hemen yanından sola, yokuşa sap. Sağdan üçüncü sokak. İyi hamamlar.

7

İstanbul'da hamama hiç gitmemiş biri, Türk gibi güçlü deyişinin ne anlama geldiğini asla bilemez. Tepesinde, gün ışığının küçük merceklerden süzüldüğü bir kubbenin yer aldığı yuvarlak, geniş bir mekân olan birinci salona girdiğinde Chassignet, meydandaki pezevengin ona neden medeni durumunu sorduğunu anladı.

Mekânın ortasındaki geniş mermer zeminin üzerinde, ışık saçan genç erkekler, biraz da kasap dükkânındaki etler gibi kendilerini sunuyorlardı. Mekâna yerleştirilmiş bir düzine küçük hücrede, Chassignet, *Satyricon*'da Encolpius, Ascyltus ve Giton'un babalarının yere serilmesinin çok iyi bilindiği sahnelerinin ancak modern bir yorumuna tanık olabiliyordu.

Bütün bu yıkananlar, bir tür örgü eldiveni köpürterek, vargüçleriyle birbirlerini yıkıyorlardı. Sonra daha pürtüklü bir eldivenle birbirlerini ovuyorlar, her bir hüc-

reyi süsleyen çeşmelerden su almaya yarayan tasların yardımıyla birbirlerini duruluyorlar, en sonunda da çıplak ellerle birbirlerinin bedenine uzun süre masaj yapıyorlardı. Panayır güreşçileri, başından ayağına kadar önü ve arkası kıllı devler –Chassignet Pera'daki resepsiyoncuyu düşündü– tüyü çıkmamış ya da tüylerini yolmuş atletler, sarışınlar, kızıllar, kumrallar, siyahlar, Heraklesler ve Apollonlar, birkaç kadınsı yaratık, cılız ama verimli güzel yaşlılar, çam yarmaları, güzel delikanlılar gibi otuz kadar açık saçık gelişkin insanla çalkalanıyordu burası. Bu, yüzyıllardan beri birçok halkın ve uygarlığın birbiriyle karıştığı bu bölgedeki erkek nüfusun örneğini gösteren tam bir envanterdi. Asya steplerinden gelen göçebe Moğolların torunları, Hitit, Lydia, Pers, Sard, Romalı, Gürcü, Arap ve diğer soylardan çobanların ve savaşçıların oğulları Hıristiyan Haçlıları, Sefarad Yahudileri, Kürtler, Yunanlılar, Ermeniler ve bu geniş toprakları tohumlarıyla sulayan diğer birçoklarıyla karışmışlardı.

Bu hamamın soluk ışığında, İmparatorlukların çöküşü ifadesiyle edebiyatta açıklanmaya çalışılan şeyin mükemmel bir örneği oluşturularak, bütün bu tohumlardan meydana gelen iri yarı insanlar, sertleşmiş güçlü cinsel organlarını utanç duymadan sallıyorlar ve istediğiniz her türde bıyıkla birbirlerine sarılırken kendi tohumlarını saçıyorlardı.

Daha küçük olan ikinci salonda başka eğlenceler vardı. Uzun bir mermer sıranın üzerinde mükemmelce çalışır durumda, şehvet düşkünü bir şişleyici, kendi eriminde bulunan bütün şişlere atikçe karambol yapan çok baştan çıkarıcı ama korkunç silahlı bir kibirlinin yiğitli-

ği karşısında, oturduğu yerde iştahını kendine saklıyordu. Bu pençeli Priapos, her marifetinden sonra, bütün dayanıklılığını erkekçe bir gururla sergiliyordu, güçlü ve delici makinesine kocaman taslarla döktüğü bütün buzlu sular onun inanılmaz aletini bir derece bile eğmeyi başaramıyordu.

Üçüncü salvodan başlayarak Chassignet, sayıyı yüksek sesle saydı. Bu, delicinin hoşuna gitti, onu uyarıyor gibiydi. Talim, sekizinci ateşten sonra ancak kesildi. Bundan sonra topçu, hakemin yanına oturdu.

– Bravo, ne kadar sağlıksınız, dedi sonuncusu ona İngilizce olarak. Siz bu sirkin anka kuşu musunuz?

– Bu, benim rekorumun çok dışında. Bugün tam formumda değilim.

– Haydi canım, Fransa'da "Türk gibi güçlü" denir ama bu noktada...

– Türk değilim. Suriyeliyim.

– *Anta min Suriyah*?*

– *Tatakalam arabya*?**

Chassignet ona, sık sık gittiği Mısır'da Arapça öğrendiğini açıkladı.

– Gel, beni izle, diye önerdi Suriyeli. Seni saunaya götüreyim.

– Hangi sauna?

– Bilmiyor musun? Bu kapı arkaya, duşların yanındaki geçide açılıyor.

---

* Suriye'den mi geldin?

** Arapça biliyor musun?

Bu şeytan vurucunun Chassignet'yi sürüklediği, anlaşılmazlıktan, nemden ve buhardan oluşan bu tuhaf çevrede insan, Petronius'un çocukluklarından uzaktı. Burada insan, Dante'nin Cehennem'inin ikinci dairesindeki şehvetli hayvanların inildediği çukurun dibine sürükleniyordu:

"Io venni in luogo d'ogni luce muto

*Che mugghia come fa mar per tempesta"**

Sıkışık ve titreyen kitleler halinde bütünleşmiş bedenler burada kendilerini korkunç bir kucaklaşmaya vermişlerdi. Merdivenin üç basamağının üzerindeki maskelenmiş bir lambanın solgun ışığında, ter ve spermin buhar odasını kokutan esanstan gelen pelesenk gibi bir küf kokusuyla karıştığı pis kokulu gizli oturumda üst üste binmiş, nemli, yapışkan bedenler piramit gibi yükseliyordu.

Bu, tek bir beden; bütün pençeleri, kılları, supapları ve delikleri hareket eden bir hayvan gibiydi. Bu, kolları ve bacakları titreyerek durmadan hareket eden ya da çırpınan, erkeklik organı sertleşen, salyası akan, tüküren, kaplan kükremeleriyle, hırıltılarla ve aralıksız homurtularla boşalan bir canavardı.

Bazı okşamalar Chassignet'nin hoşuna gitti. Bu Priaposluk ona iğrenç geliyor değildi. Duyguları, böyle ziyafetlerden vazgeçecek kadar körelmemişti henüz. Ama o gün, bu ölü çukuruna kendi bedenini eklemenin gereksiz olduğuna karar verdi. Rezervini Irène'ye saklama-

---

* Fırtınadaki deniz gibi böğüren/bütün ışıkta sessizleşen bir yere varıyorum.

yı tercih ederdi. Ayrıca ambarında, aktif Şamlı kadar çok döl veren cephanesi de yoktu. Şamlı, tümüyle kaybolmuş, yığının içinde erimişti, kuşkusuz uygun bir zıvana deliğinin üzerine binmişti.

Chassignet, bu çirkef kuyusundan gitmeye karar verdi ama bu mekân onun için yeni bir sürpriz saklıyordu. İkinci salona geldiğinde gözlerine inanamadı. Otelde ve kahvede gördüğü şişko, porfir mermerden bir bankın üzerine kendini bırakmış, doğanın etkileyici garnitürler sağladığı iri yarı bir gence Beyaz Saray'ın oval ofisindeki tarzda saksafon çaldırıyordu. Onu güç bela rahatlatma nöbetini başkası, sonra da başka biri aldı.

Erimiş domuz yağı kadar beyaz ve muhallebi kadar yumuşak olan açgözlü, tatmin olacağa benzemiyordu. Hiç zarar vermeyecek durumda olan minik cinsel organı renksiz butlarının arasında kuruyup kıvrılmıştı.

Chassignet, onun yanına oturdu, utanma duymadan yirmi kez fışkırmasına yardım etti, bundan sonra adam ara vermeye karar verdi.

– Ne iştah bayım! İtiraf etmeliyim ki, gözlerimin önünde bu dalda rekor kırdınız. Domuz sucuğu ya da bumbarlı sucuk yutanlar gibi Guinness Rekorlar Kitabı'na girmeyi hiç düşündünüz mü?

– Hayır, henüz değil. Siz burada ne yapıyorsunuz, dikizcilik mi?

– Evet, bugün izlediklerimi garip bulmak hoşuma gitti. Ayrıca gözlerim iyidir, biliyorsunuz. Bu, sizinle ilk karşılaşmamız değil: Pera Oteli'nde, Divanyolu'nda nargile kahvesinde ve şimdi de burada. Bu kadar büyük bir şehirde bu tuhaf, siz de öyle buluyor musunuz?

– Bu sadece, zevklerimizin aynı olduğunu kanıtlıyor. Pera, İstanbul'da bu tarzda tek otel. Nargileye gelince, yıllardır içerim, nargile içilen kahveler artık yok, burada yeniden karşılaşmamız konusunda da, kuşkusuz bu işletmenin şehrin en ünlü erkek genelevi olduğunu biliyorsunuz.

Adam anlaşılması güç olan hafif bir aksanla, mükemmel Fransızca konuşuyordu. Ona nereden geldiğini soran Chassignet'ye, sormaya cesaret edemeyeceği kadar çok, sınırsız bilgi verdi.

– İngiliz ordusunda albayım. İki yıldan beri geçici görevle gittiğim Arnavutluk'tayım. Orada yerel orduya taktik öğretiyorum. İşkenceyi siz düşünün! Dokunamadığım, üniformalı yüzlerce genç çocuğun arasında yaşıyorum. Artık pillerimi doldurmak için düzenli olarak izin alma konusunda anlaştım. Türkiye altın madeni! Ben son derece pasifim ve güçlü adaleleri olan erkekleri seviyorum. Sizin de görebildiğiniz gibi, burada olağanüstü örnekler var.

Bu kadar açık itirafları onun kendi halinde, sempatik biri olduğunu gösteriyordu. Hiçbir üniformaya saygı duymayan Chassignet, diğer ülkelerin zengin mutfaklarıyla kendilerine ziyafet çekmesi gibi, bu konuda uzmanlaşmış bir ülkeye hayranlıkla dolu olan bu sömürgecinin yüreğinin temizliğinden etkilenmişti. "İzinlerini Osmanlı çam yarmalarını emerek geçiren Zarif Majestelerinin bir albayı, komutanlık asasını kullananlar kadar savaşçı değil," dedi.

Aynı subayı, madalyalarını taktığı üniformasını giymiş, bir salonda ya da subay yemekhanesinde gözünün

önüne getirmeye çalıştı. Kuşkusuz aynı itirafları yapmayacaktı. Çıplaklık, çıplaklığın anonimliği, çıplaklıktaki kardeşlik pek çok tabuyu yıkıyordu.

Cinsellik söz konusu olduğunda her zaman ona ikiyüzlü gelen İngilizler, bir Türk hamamında yeniden çıplak buluştuklarında kızışmış köpekler gibi davranıyorlardı.

Chassignet, bu uzmana salvolar ve zaferle sayısız boşalmalar diledi, "*God save the Queen, and the queens*!"* diyerek gitti.

Yolda Offenbach'ın neşeli şarkısını mırıldanmaya başladı: "Albayım memnun, albayım memnun, ya da en azından, ya da en azından, bunu umuyoruuuum..." Kendine, İngiltere'de bir kulübede bir albay karısının Eton'da öğrenim gören oğullarına ekmek kızartıp kızartmadığını sordu.

* Tanrı Kraliçeyi ve eşcinselleri korusun!

8

Irène'nin belirttiği adres, Sultanahmet Camisi'nin arkasında restore edilen bir evde bulunan restorana aitti. Salonların duvarları, belli belirsizce izlenimci tablolarla süslüydü, Irène onu bekliyordu.

– Seni gördüğüme çok sevindim. Yer hoşuna gitti mi? Resimler Rami Uluer'in. 80'li yılların sonunda ölen bir Türk sanatçısı. Bugün ne yaptın?

– Anlatacağım ama önce bütün yemek listesini sipariş et. Açlıktan ölüyorum. Bir hamamda iki saat geçirdim. İştah açıyor bu!

Onlara cömert Osmanlı spesiyaliteleri servis edildi: marul yapraklarının üzerinde kuzu beyni salatası, yağlı kâğıtta pişmiş kuzu etli ve sebzeli kebap, aynı zamanda da beyaz peynirden, içi doldurulmuş küçük sebzelerden, çeşitli pürelerden, fasulyelerden ve taramadan oluşan karışık zengin mezeler.

Irène ona Türk şaraplarını tanıttı. Chassignet'ye Bourgogne'un bazı bağlarını hatırlatan, zengin ve cömert, tanenli Buzbağ ve Kavaklıdere adlı bağlarda üretilen hoş bir beyaz şarap olan Çankaya.

– Hangi hamama gittin? Lüks bir turistik hamam mı, Cağaloğlu mu ya da Tarihi Galatasaray mı?

– Hayır, o tarz değil. Söylesene oteldeki bütün müşterileri tanıyor musun?

– Evet, tabii. Şu anda çok sayıda değiller.

– Şişko İngiliz albayın adı ne?

– Kayıtlarda hiçbir İngiliz albayı görünmüyor.

– Pembe beyaz bir domuzcuk, sarışın, saçları kısa kesilmiş, kırklarında!

– Ama o, Bay Hartmann. Ne İngiliz, ne de albay. Bir Alman tüccarı.

– İmkânsız!

Chassignet, arkadaşına hamamdaki gösterileri ayrıntılarıyla anlattı.

– Böyle yerlere gitmekten utanmıyor musun?

– Bana söylenmemişti. İnan ki, el değmeden çıktım. Ama senin için aynı şey değil, sen Yunanlısın, ülkenin büyüklüğüne katkıda bulunan felsefe, tiyatro, mimarlık ve spor kadar antik ritüellerden de rahatsız olmazsın.

– Hayır Claude. Bana kötülediğin şeyde, Theokritos ya da Platon'da görülen hiçbir şey yok. Bu pisliğin Yunanistan ile ilgisi yok. Bu, yoz bir halk olan Romalılardaki içki ve seks alemi!

– Dün gece Mustafa Kemal'in odasında yaptıklarımız-

da, yurttaşın Longos'un Daphnis'inin ve Khloe'sinin pastoral aşkları mı söz konusuydu?

Gülmekten kırıldılar, sanki liseden beri tanışıyorlardı.

– Irène, buna ne dersin: Bu emme uzmanı benim geldiğimin ertesi günü otele yerleşti, kahvelerde beni takip etti, başkasının yerine geçtiği hamamda onu buldum. Eminim ki, seni ilk akşam arayan oydu. Hatırlıyor musun? Beni birinin sorduğunu ve hemen telefonu kapadığını söylemiştin. Benden ne isteyebilir?

– Claude, neden İstanbul'a geldin? Arkadaşlarından biri için aramak zorunda olduğun kitap öyküsü doğru mu? Benden bir şey saklıyor musun? Bu görevin arkasında başka bir şey yok mu?

– Şaka mı ediyorsun? Başka ne olsun istiyorsun?

– Bay Hartmann, sorunu gerçekten ortaya koyuyor. Seni en azından otele ya da kahveye kadar takip etmesi mümkün. Belki, sen bilmeden başka yerde de seni gizlice izlemiştir? Erkek genelevinde kuşkusuz şans eseri yeniden karşılaştınız. Adresi biliyor, senin bana söylediğine göre, bu onun eski bir alışkanlığı. Ama bu albay rütbesi. Bütün bunları neden uydurdu?

– Benim güvenimi, sempatimi kazanmak için mi? Cinsel çekiciliğim için mi? Biliyorsun, sabah senin yerini alan kıllı hayvanı zaten ayarttım. Hartmann, belki de gerçekten albaydır ama sahte bir Alman pasaportuyla seyahat ediyordur. Konu ne olursa olsun, bu tuhaf kuryenin neyle ilgilenebileceğini kendine soruyorum. Gözlemeye çalış, nereye telefon ettiğini, birileriyle görüşüp görüşmediğini öğrenmeye çalış.

– Benden casusluk yapmamı mı istiyorsun?

– Neden olmasın, eğlenceli olacak!

– Düşündüğünden de fazla. Hangi odada kaldığını biliyor musun? Adı Mata Hari olanda. Senin albay mizahtan yoksun değil.

Pera'da oda kapıları, burada kalmış olan ünlülerin adını taşıyan bakır plaketlerle süslüydü: büyük dükler, diplomatlar, devlet adamları, yazarlar, müzisyenler, oyuncular, seyyahlar, savaşçılar ve aşüftelerle casusları da unutmadan büyük ya da küçük tarihten başka kişiler.

– Kaç günlüğüne odayı ayırttı?

– Bilmiyorum. Döndüğümüzde bakarız ama bu, zaman ister. Saat 11:00'den önce işe başlamıyorum, geç kalırsam da önemli değil. Ali orada olacak.

– Ali kim?

– Çok sevdiğim ve bazı geceler benimle beraber hizmet eden genç bir Kürt. Dün gece onun sayesinde seninle buluşabildim. Kalkalım! Seni otelin yakınında, İstanbul'da güzel olan her şeyin bulunduğu bir yere götüreceğim.

Onu *Yasmin* adlı bir bara götürdü. Demir parmaklıkların arkasında iki kez kaldığı sürenin dışında buraya sık sık gelen sinemacı Yılmaz Güney ile 1963 yılında Moskova'da ölen şair Nazım Hikmet'in fotoğraflarının altına Kürtler, ilerici laik Türkler, gazeteciler, sanatçılar, öğrencilerle işçiler, genç kızlarla genç erkekler, bütün geleneksel müzik amatörleri de sığınmışlardı. Onlara hoşgeldiniz diyerek ellerini sıkan ve tek bir telli çalgının eşlik ettiği şarkıcıları dinleyerek, rakı, tatlı kavun ve beyaz

peyniri paylaşan gedikli müşterilerin arasında, alçak koltuklarda yerlerini aldılar. Genç bir adam, salonun coşkuyla dinlediği, tekdüze, soylu ve hüzünlü bir şarkıyı tatlı ve titrek bir sesle yorumluyordu.

– Ne söylüyor?

– Nazım Hikmet'in bir şiirini.

Irène, çevirisini arkadaşının kulağına fısıldadı:

Dörtnala gelip Uzak Asya'dan
Akdeniz'e bir kısrak başı gibi uzanan
bu memleket, bizim.
Bilekler kan içinde, dişler kenetli, ayaklar çıplak
ve ipek bir halıya benzeyen toprak,
bu cehennem, bu cennet bizim.
Kapansın el kapıları, bir daha açılmasın,
yok edin insanın insana kulluğunu,
bu davet bizim.
Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür
ve bir orman gibi kardeşçesine,
bu hasret bizim.

Şarkı birden ritmikleşti. Müşteriler ayağa kalktılar, genç kızlarla genç erkekler uzun bir sıra halinde sarılıp, kendilerine hayran bırakarak dans ettiler.

– Müslümanlar buradan nefret ediyorlar, dedi Irène. Kapanması için belediyeye sürekli baskı yapıyorlar.

Pera'ya döndüklerinde Ali yerindeydi. Irène onları tanıştırdı. Chassignet, bu yakışıklı gencin bir arkadaştan daha öte olduğunu hemen anladı.

– Hartmann gelmiş. Anahtarı burada yok.

– O kadar yuttuktan sonra boğazına kadar dolmuş ve karnı doymuştur, uyumuş olmalı.

Otel kaydı açıkça gösteriyordu: Andreas Hartmann, 1957'de Köln'de doğmuş, adresi Berlin, on dört günlüğüne rezervasyon yaptırmış.

– Ali, bir saat içinde geleceğim.

Genç adam onlara gülümsedi ve Chassignet'ye iyi geceler diledi. Chassignet asansörde sordu:

– Bu kibar Ali kıskanç değil mi?

– Kimi kıskanacak?

– Irène, ben eski tereciyim. Seninle bu yakışıklı bebek arasında bir şeyler olduğu gördüm. Bebek bakıcılığı da yapıyor musun?

– Hata mı ediyorum? Ali, hayranlık uyandıran bir tip. Özgür, yakışıklı, eğlenceli, kıskanç değil, Türklerin birçoğu gibi maço değil. Anadolu'dan, Malatya'dan geliyor. Kirasını ödemek için haftada üç gece çalışıyor.

– Artık onu senden daha iyi tanıyorum. Senin hakkında hiçbir şey bilmiyorum!

– Ben de senin hakkında bir şey bilmiyorum. Sekiz gün sonra gideceksin. Birbirimizi tanımak bize ne getirecek? Sen buradasın, ben buradayım, senden hoşlanıyorum. Sen benden hoşlanıyorsun. Bu asansör bizi bir odaya götürüyor ve annelerimizle babalarımız dışarı çıkmışlar. Eğlenelim!

Deliler gibi eğlendiler.

9

Kerasoff'un malikânesinin merdivenlerinde bir başrol oyuncusu büyük bir sadelik, rahatlık ve kibarlıkla Chassignet'yi karşıladı.

– İyi akşamlar bayım. Önceki gün sizinle telefonda konuşma mutluluğunu yaşamıştım. Ben, Bay Kerasoff'un sekreteri Thibaud de Kermaria.

Chassignet, parfümcünün, Türklerin hayatını anlatan bir operetteki halife gibi yaşadığını düşünmüştü: bir Levanten sarayı, gül yapraklarıyla kaplı halılar, oryantal giysiler içinde bir hizmetçi ordusu, harem, gözdeler, paçuli ve gösteriş. Oysa burada keşfettiği şey, dikkatle gözden geçirilmiş gerçek bir zevke, hatta ağırbaşlılığa tanıklık ediyordu. Ne ikinci el eşya, ne arabesk, ne biblolar ne de damıtılan bir parfüm vardı. Ne de çiçek demeti...

– Bu Kerasoff, boylamı yüz derece şaşırmış. 130°

daha doğuda olduğunu sanıyor, çünkü bu, daha çok Zen dekoru, dedi Chassignet kendi kendine.

Salonda ona doğru ilerleyen kişiye gelince, Berlemont ile paylaştığı gibi, hiç kimsenin ona tuhaf demek gibi bir düşüncesi olamazdı. Kerasoff'ta yaşını kabul edenlerin zarif dürüstlüğü vardı.

– İyi akşamlar Bay Chassignet, sizi ağırlamaktan mutluyum. *Cuir mauresque*, değil mi? Memnuniyetle görüyorum ki, dalkavukluk etmiyorsunuz. Rakiplerimden birine sadık kalmak için bana geliyorsunuz. Bu, çok hoş. Ben, onun kadar oryantal değilim. Bu, size ters gelmiyor mu? Türkiye'de yaşayan benim, *Rahat Lokum* ve *Amber Paşa* sularıyla vaftiz olan o.

– Sizin yarattıklarınızı farklı kılan ne?

– Benim parfümlerimin daha az baş döndürdüğünü ama belki onlarınkinden daha büyüleyici olduğunu söyleyebilirim.

Bu kozmetik bilimi konuşması tıpkı bir inek ahırı gibi koku çıkarıyordu. Kuşkusuz simya konusunda Kerasoff, misk kedisiyle güneş çiçeğinin dozunu ayarlamayı bildiği kadar atropin ile ok zehrini damıtmayı da biliyordu.

– Şimdi size başka aromalar öneriyorum. İspanyol şarabına ne dersiniz? Eğer arkadaşım Thibaud'nun birçok günahından biri olan Champagne şarabını tercih etmezseniz...

Hem sek, hem hafif bir fino manzanilla* olan İspanyol şarabı "La Guita" dikkate değerdi. Yemek de göz ka-

* Hoş beyaz şarap. (ç.n.)

maştırıcıydı. Gerçek ev sahibiymiş gibi, iki adama takılıp sohbeti bölerek masanın çevresinde dönen, Laroque'un Mağripli bir benzeri olan, yaşlı bir Faslı kadın yemek servisi yapıyordu.

Pişmiş limonlu tavuktan önce sofraya getirilen, küçük kuşkonmaz demetleriyle servis yapılan güveçte kaparili kuzu beyni, İzmir üzümleriyle bulgur, sebze çorbası ve oryantal tatlılar.

– Yemeklerimi beğendiniz mi? diye sordu usta aşçı, hem komik, hem de tehdit eden bir havayla Chassignet'nin önünde dikilerek.

– Fransız, İtalyan ve geleneksel büyük Çin imparatorluğu mutfaklarının yanı sıra, Fas mutfağı da büyük titizlikle yapıldığında dünyanın en mükemmellerinden biridir.

– İşte gerçek bir bilirkişi, *Hamdulillah!* Her Şeye Gücü Yeten, seni bereketler ve hayırlarla korusun.

– Ben de sana aynısını diliyorum, dedi Chassignet Arapça.

– Her Şeye Gücü Yeten'in, Bağışlayıcı'nın aşkına, Arapça biliyor musun sen? Müslüman mısın?

– Ne yazık ki, hayır. Kimse mükemmel değil!

Boris Kerasoff, otoritesini kullanarak bu konuşmaya son verdi.

– Ayşe, rica ediyorum, bizi yalnız bırak, git uyu!

Chassignet ona, aynı tipte sürekli bir kadını, onun Ayşe'sinin Morvanlı bir benzerinin olmasını istediğini de itiraf etti.

– Bu kocaman evi yönetmek için çok sayıda elemanınız olmalı.

– Hayır, hiç de değil! Sosyete hayatım hiç yok, çok ender misafir ağırlarım. Burada sadece Thibaud ve Ayşe kalıyor. Şoför, giriş kapısından on dakika uzaklıkta ailesiyle yaşıyor. Bahçeyle ve evin bakımıyla da o ilgileniyor.

Kerasoff, Chassignet'yi kitaplığını göstermeye davet ettiğinde, sekreter izin istedi, onlara iyi geceler diledi.

– İş arkadaşınız büyüleyici. Siz onda hiç kusur buluyor musunuz?

– Evet, tek kusuru hiç kusuru olmaması. Thibaud, benim için sekreterden öte. Dünyada her şeyim o benim. Hayatımda önemsediğim tek kişi. Dilerim bir gün siz de, böyle yoğun bir ilişki yaşayabileceğiniz biriyle karşılaşırsınız.

– Bağışlayın beni Bay Kerasoff, ama bana hiçbir şey ifade etmiyor. Hiçbir zevkim, hiç tutkulu bir ilişki eğilimim yok.

– Evet, haberim var. Berlemont, yoldan çıkmış biri olduğunuzu öne sürüyor.

– Hepsi bu mu?

– Hayır. Yemek meraklısı, kışkırtıcı olduğunuz, hiçbir şeye, özellikle de saygı gösterilmesi gereken şeylere saygı duymadığınız konusunda da aynı şekilde beni uyardı.

– Neyin saygın olduğu konusunda Berlemont ile ölçütlerimizin aynı olduğunu düşünmüyorum. Ama boşboğazlık ederek söylediğinin tam tersine, Berlemont'tan edindiğim düşünceye göre size davranmadığım için beni bağışlayın.

– Sevgili bayım, sizin kim olduğunuzu öğrenmek için

Berlemont'un açıklamalarına ihtiyacım olmadığını bilin. Sizinle çok uzun zaman önce Venedik'te karşılaştım. *Philobiblion* için ölüler dansı konulu tutkulu bildirinizi veriyordunuz.

– Siz orada mıydınız?

– Evet, yaptığınız şey beni çok eğlendirdi. O zamanlar genç bir adamdınız, hem de tuhaf kürklüler için bir av olarak çok baştan çıkarıcıydınız. Size yaklaşmakta duraksadım.

– O tarihten beni çok sakinleştim.

– Kilo da almışsınız. Yazık! İnsanlar yaşlanmak için dünyaya gelir, şişmanlamak için değil.

– Her tür cinsel tacizden kaçmak için, gerekli olduğuna inandığım şeyi yaptım.

– İroniniz gülünç ama ben bunu, oldukça hayata küsmüş buldum.

– İçtenlikle böyle mi düşünüyorsunuz, Doktor Kerasoff? Bana hangi ilacı öneriyorsunuz?

– Boşboğazlığımı yüzüme çok vuruyorsunuz. Kendimi bağışlatmak için size bir Corona öneriyorum. Görüyorsunuz, zevklerinizi hiç göz ardı etmiyorum.

– Kitaplarınızı dumana boğacağımdan korkmuyor musunuz?

– Haydi Bay Chassignet, ben Amerikalı değilim. Ben, bir kokucuyum. Havana kokusu da bana hayal kurdurur.

Kurnaz simyacının kitaplığında bütünüyle antik damıtma bilimi vardı. Tam bir kitapsever olarak kitaplığında, eski ve modern kimyacıların Latince, İtalyanca, Al-

manca ve Fransızca önemli incelemeleri vardı. Paracelsus, Raymond Lulle, Arnaud de Villeneuve, Hermes Trismegiste, Nicolas Flamel, Basile Valentin, Ripley, Norton, Maier ve Glauber. Ayrıca parfümcülük konulu birkaç eserin yanı sıra eski botanik ve eczacılık kitapları da...

Kerasoff, bilgili ve bilinçli bir bibliyofildi. Dünyanın her yerindeki uzman kitapçıların katalogları kadar, koleksiyon yaptığı konular hakkında da çok zengin bir kaynakçanın bulunduğu küçük bir çalışma odası vardı.

– Arkadaşınız da kitaplarla ilgileniyor mu?

– Hem de tutkuyla! Birkaç yıldan beri koleksiyonumuzun kataloğunu yapan şirkette çalışıyor. Halka yapılan satışları denetliyor ve kitapçıların bize gönderdiği yayınları özenle ayırıyor.

Chassignet, saatin sabahın ikisi olduğunu ve izin isteme zamanının çoktan geldiğini belirtti.

– Sizi bırakması için şoförü çağırayım.

– Hiç yapmayın. Saatlerdir uyuyan birini rahatsız etmeyin. Taksi işimi görür.

– Çok zarifsiniz, Bay Chassignet. Bunca yıldan sonra sizi yeniden görmek benim için büyük zevk oldu. İşte, arkadaşınız Berlemont'un kitabı.

Kerasoff ona özenle yapılmış bir paket verdi.

– Arkadaş sözü biraz fazla. Eski tanıdık daha doğru. Beni geçirmeyin. Bahçenizde yalnız yürüyebilirim.

İki adam kapının önündeki merdivende ayrıldı. Dış kapının önünde bir taksi bekliyordu.

Resepsiyon masasının arkasında Irène nöbetteydi, *Vadideki Zambak*'ı okuyordu.

– Fransız taşrasındaki hayatın çekiciliği konusunda belge mi topluyorsun? 1830'dan bu yana bazı şeyler biraz değişti. Her zaman bir Bovary'miz olsa da, korkarım ki, Mortsauf kontesleri artık Balzac dönemindeki kadar melek değiller.

– Senin yüzünden aniden Fransızca kitaplar okumaya özendim ama itiraf etmeliyim, bu roman beni sıktı. İnsanın bazı başyapıtların uyku getirdiğini söylemeye hakkı var mı?

– Her şeye hakkı var, şaşırtıcı gece bekçisi. *Vadideki Zambak*'ın her zaman bana sıkıcı geldiğini itiraf ediyorum.

– Beni rahatlattın. Ama bizim ilişkimiz kontesle Félix'in ilişkisi kadar platonik değil. Bu saatte geldiğini görünce, bir kavga sahnesi yaratmaya hakkım olduğunu düşünüyorum.

Chassignet kendini bağışlatmak için ona her türlü yolu önerdi ama Irène onu yeniden görmekten ne kadar mutlu olduğunu kanıtlamayı istemesine rağmen, gidip dinlenmesini önerdi. Aşk için yapılan bir kavganın büyük zevkinden vazgeçtiler. Hemen, bu tür bir eğlencenin genellikle sonucu olan aşamaya, uzlaşma öpücüğünün hükümranlığına geçtiler.

10

Rüyaları katleden şu şeytansı makine telefon, gece daha bitmemişken Chassignet'yi uyandırdı. Chassignet, kalbinin duracağını sandı.

– Tanrım, ne kaos, sabahın altısında!

Arayan Irène'ydi.

– Claude, neler oluyor? Polis geldi! İki memur odana çıkıyor.

– Bu bir şaka mı, inan bana, sen…

Tehdidini tamamlayacak zamanı olmadı, çünkü kapı şiddetli darbelerle sarsılıyordu. Hiç de şakacı bir havada olmayan iki polis, ellerindeki silahları doğrulttular. Chassignet'ye İngilizce olarak kendilerini izlemesini emrettiler. O giyinirken biri dolabı ve banyoyu araştırdı, sonra çarşaflara baktı. Chassignet cep telefonunu aldı. Aynasızlardan biri onu zorla alıp cebine indirdi. Bir suçlu gibi ellerine kelepçe vurulan Chassignet'yi, koridorda

hiç de kibar davranmadan götürdüler. Irène holde duruyordu, taş kesilmişti.

– Evimi ara, hemen ara, senden rica ediyorum. Otel kaydında adresim var. Telefon rehberinde kaydım var. Neler olduğunu bilmiyorum.

– Arayacağım!

– Hartmann, Hartmann'a dikkat et!

Polislerden biri, Chassignet'yi polis arabasına bindirmek için kafasına bastırdı. Arabanın kapısında kocaman harflerle POLİS yazısı okunuyordu. Türkçede de polis yazılması ne densiz bir ironiydi. İki şerifin de tutumu, bu kurumda naziklikten nasıl yararlanıldığı konusunda hiçbir yanılsamaya izin vermiyordu. Chassignet boşu boşuna onlara soru sordu.

– Kapa çeneni!

Elde ettiği tek şey bu oldu.

Kokain valizleriyle dolaşmayan hacıların birçoğu gibi, Fransızlar da cezaevlerini ve semiz Osmanlı piliçlerini sadece sinemadan biliyorlardı. İki aynasızın arasında yelkenlerini iyice suya indirmiş, *Geceyarısı Ekspresi*'ndeki yeraltı zindanları, Arabistan'da sırtı kırbaçlanmaktan zebraya dönmüş Lawrence ve *Yol*'daki beş tutuklu gözünde canlanıyordu. Büyük bir şaşkınlıkla bu karelerin üzerine Ritz'deki Berlemont'un, hamamdaki sahte albayın, kendisine paketi veren Kerasoff'un ve "Hıyarlıklarına tekrar başlama. Artık yaşına uygun değil!" diye yalvaran Mimi Laroque'un görüntüleri biniyordu.

Chassignet, neden tutuklandığına dair en küçük bir cevap alamayarak, sakince kaderine boyun eğmeye karar

verdi. Otuz yıl önce bir Rus lejyon askerinin ona öğrettiği hızlı ve etkili bir tekniğe göre bütün kaslarını gevşeterek içinde bir boşluk yarattı. Genç Chassignet, sürekli olarak saldırgan itkiler yaşarken, bir yabancı lejyona katılmaktan daha tedavi edici bir şey bulamamıştı. Beş yıl boyunca önü siperli beyaz asker şapkası ve üzerinde kırmızı kordonla *"Legio patria nostra"* ibaresinin bulunduğu yeşil bir giysi giymişti. Kahya kadın, bu dönemi hatırladığında "Çılgınlık dönemin" diyordu.

Özbek arkadaşının bulduğu çare her zaman işe yarıyordu. Beş dakika içinde Chassignet uyuşmuştu. Çöl Fırtınası harekatında kendisine Morvandiya'daki yatağı gibi gelen tüy yatakta da bu sayede uyuyabilmişti. Polis müdürlüğünde onu bir hücreye attıklarında yatağın üzerine yığıldı ve cibinlikle yatağında dinlenen bir paşa kadar sakin uyudu.

Saat onda, şehirliler gibi giyinmiş, zarif yüzlü birinin görev yaptığı büroya götürüldü. Kendi kendine, "Bu ince uzun yüz bana birini hatırlatıyor," dedi. Ev sahibi, kötü adam rollerinin hayranlık uyandıran oyuncusu Lee Van Cleef'e tıpatıp benziyordu.

Adam onun kelepçelerini çıkarttırdı, mükemmel bir Fransızcayla karşısına oturmasını rica etti.

– Adınız Claude Chassignet, değil mi? 7 Kasım 1945, Autun doğumlu.

– Kiminle tanışma şerefini elde ediyorum, sayın bayım?

– İstanbul cinayet masası polis şefiyim.

– Cinayet masası mı? Bu saygın bölümü neden ilgilendiriyorum?

– Dün gece Bay Boris Kerasoff'un evine gittiniz mi?

– Evet bayım! Onun daveti üzerine orada akşam yemeği yedim. Bay Kerasoff'un benimle ilgili bir sorunu mu var?

– Hayır, Bay Kerasoff'un artık kimseyle sorunu olamaz. Bu sabah saat üçe doğru öldü, banyosunda öldürüldü.

– Kerasoff öldürüldü mü? Ama kim bunu... Tüyler ürpertici. Şimdi neden burada olduğumu anlıyorum ama söyleyin bana, tanık olarak mı, yoksa sanık olarak mı sorgulanıyorum?

– Şimdilik tanık olarak. Endişelenmeyin Bay Chassignet. Hakkınızda bazı bilgiler edindim. Cinayette sizden kuşkulanmamız için ciddi nedenlerimiz olduğunu düşünmüyorum. Öyle görünüyor ki, siz kurbanı en son gören kişisiniz.

– Ben giderken Bay Kerasoff'un sağlığı mükemmeldi. Beni ön kapıdaki merdivene kadar geçirdi. Çağırdığı taksiye kadar beni uğurladı.

– Bunu biliyoruz. Sizi saat iki on beşte alan taksinin şoförünü sorguladık. Ne yazık ki, güvenlik kamerasında bu adamın eve girdiği görülmüyor.

– Ama Kerasoff yalnız yaşamıyordu.

– Biliyorum. Oğlu alt katta uyuyormuş. Bu sabah cesedi o buldu.

– Thibaud'dan mı söz ediyorsunuz? O çocuk onun oğlu değil!

– Bunu da biliyoruz. Sizi büroma ülkemin geleneklerini açıklamak için çağırmadım ama bu gibi bir durumda Türkiye'de "oğlu" demeyi tercih ettiğimizi bilin. Bu-

rada yaşasaydınız, birçoğu evli olduğu için, gezdikleri gençleri oğulları diye takdim eden olgun erkeklerle sık sık karşılaşırdınız. Bu, böyle bir ahlakı dikkat çekmeden idare etmenin yolu.

– Daha çok, ikiyüzlülük, değil mi bu?

– Hayır! Yol yordama uygun. İzin verirseniz cinayete dönelim!

– Olur! Benim ziyaretimle rastlaşması beni şaşırttı. İtiraf etmeliyim ki, korktum. Bu dramla ilgili hiçbir şey görmediğimi bilin. Masalarına beni bu kadar görkemle çağıran kişileri gebertme alışkanlığım yoktur.

– Mesleğiniz ne, Bay Chassignet?

– Benim hakkımda bilgi edindiğinizi söylediniz ama faaliyetlerimi göz ardı mı ettiniz? Gerçeği söylemek gerekirse bu konuda ben de hiçbir şey bilmiyorum. Mülk sahibi? Bu, bir meslek değil tabii ki... Belki bibliyografya uzmanı, zira birkaç bilimsel kitap yayımladım. İtiraf edeyim, otel kaydına önemsiz bir şey yazdım. Pera'daki kayıtta ne buldunuz?

– Edebiyatçı yazmışsınız.

– Bunun hiçbir anlama gelmediğini kolayca görebiliyorum.

– Birkaç yıl askerlik yaptığınız görülüyor. Orduda rütbeniz neydi?

– Orduda değil, yabancı lejyonda! Rütbesizdim. Bu eski bir hikâye.

– Türkiye'ye ilk gelişiniz mi?

– Evet bayım, itiraf edeyim ki, böylesine roman gibi bir macera yaşayacağımı hiç beklemiyordum.

– Bu bir roman değil maalesef. Hangi nedenle Bay Kerasoff'a gittiniz?

– Benim gibi Kerasoff da eski kitaplara tutkundu. Kitaplığından bir kitap almak için Türkiye'ye geldim, artık elinde bulundurmak istemediği bir kitabı...

Polis çekmecesinden bir kitap çıkararak "Bu mu?" diye sordu.

– Evet! Bana dün vermişti. Polisleriniz dün onu odamdan aldılar. Bir suç kanıtı mı söz konusu? Bilin ki, ender bulunan bir parçayı koleksiyonundan çalmak için bu bibliyofil kardeşi öldürmedim.

– Bundan kuşkum yok. Cinayet yerinden ayrılmadan önce kitabı yumuşak kâğıtlara sarmak gibi bir sıkıntıya girmezsiniz. Bay Kerasoff hakkında ne biliyorsunuz?

– Herkesin bildiğini. Ünlü bir parfüm yaratıcısı olduğunu, kitapları ve yakışıklı gençleri sevdiğini, jet sosyeteden ve son derece gözlerden uzak bir hayat sürdürdüğünü... Soyağacına gelince, hiç bilmiyorum. Siz polis şefi olduğunuza göre elbette benden çok daha fazlasını bilirsiniz. Kerasoff, kuşkusuz Rus asıllıydı. Göçmen çocuğu? Hangi milletten olduğunu bilmiyorum.

– Sizin gibi o da Fransızdı, Türkiye'de oturma izni vardı.

– Fransa'ya telefon etmeme izin verir misiniz? Yaşlı kâhyam kuşkusuz çok endişelenmiştir.

– Şimdilik hiçbir yere telefon etmenize izin vermiyorum, Bay Chassignet. Bu işin tanıklarından daha çok bilgi almayı beklerken, size bu sabah uyuduğunuzdan biraz daha konforlu bir oda vereceğim.

Renkli çimentodan sahte mermerle döşenmiş bitip tükenmek bilmeyen bir koridorun sonunda, gömleğinde kan lekeleri olan bir adam iki gardiyanın arasında bir bankın üzerine yığılmıştı.

– Thibaud? Siz misiniz Thibaud?

Genç adam yavaşça başını kaldırdı. Yüzü çürüklerle kaplıydı, kanlı bir kabuk kaşının kemerini ve şakağını maskeliyordu. Alt dudağı yarılmış, ağzı şişmişti. Sert bir bakışla başını Chassignet'ye kaldırıp güçlükle konuştu:

– Boris... öldürüldü. Ben öldürmedim!

– Tabii ki siz öldürmediniz, biliyorum. Cesaret Thibaud!

Gardiyanlardan biri Chassignet'yi iterek, "Kapa çeneni!" dedi.

Chassignet, hücresine götürüldü. Gece olmuştu ve polis şefinin söz verdiği "konforlu" odada değildi. Şimdi, tutuklanmasının nedenlerini bilse de, cinayetin gizemi sürüyordu. Chassignet kendine bu işi kimin yaptığını sordu. Hücresinde yüksek sesle olguları saymayı denedi. Yaptığı beyin fırtınası düşüncelerini azaltmasına asla izin vermiyordu. Joyce'un bunca şöhretine katkıda bulunan uzman Molly Bloom'un sayesinde bunu ne zaman uygulasa Chassignet her zaman bata çıka başarırdı.

Zihnindeki bir muhatapla konuşarak ayrıntıları düşünmeye başladı:

– Ya da ben bir rastlantı kurbanıyım. İlk kez gördüğüm bir parfümcüyle yemek yedikten kısa süre sonra biri onu gebertti. Beyefendi, kuşkusuz tek mirasçısı olan genç bir adamla yaşıyordu. Ama katil genç adam değil.

Bretagne'lı eski bir soylu olan bu adam dostunu içtenlikle seviyordu. Faslı bir dadıyla bir de şoför var. Dadıyı hariç tut! Geriye şoför ve Kerasoff'u ortadan kaldırmak için iyi ya da kötü nedenleri olabilecek bilinmeyen birkaç bin kişi kalıyor. Bu durumda kendime işkence etmeye son verip uyuyayım ve suçlu ya da suçlular bulununcaya kadar bir gün, üç ay ya da yirmi yıl sabırlı olayım. Diğer varsayım: bu, bir rastlantı değil, ben bu işe gerçekten girdim. Nasıl? Neden? Berlemont? Bu kitabı pekala kendi arayabilirdi. Bir günde gidip gelebilirdi. Aynı şekilde, iyi bir sigorta sağlayan uluslararası bir taşımacıya da onu aldırtabilirdi. Tartışılacak bir şey yoktu, Chassignet yola çıkmadan önce her şey onunla Kerasoff arasında bir telefonla ayarlanmıştı. Parfümcüyle işadamı arasında sadece bibliyofilliğin dışında başka ilişkiler de var mıydı? Belki de Thibaud eski Kermaria kontunun alayının yakın dostu olan Berlemont'un gerçek oğluydu. Kafam karıştı! Demek ki, burada kaybedecek zamanım var. Okuyacak hiçbir şey yok. Otelde komodinin üzerinde bıraktığım Théophile Gautier benim için sürükleyiciydi. Öyleyse zihnimde neden senaryolar canlandırmayayım?

Chassignet belli başlı kişiler için, kimi kez Berlemont, kimi kez de sahte albay için birkaç düzine sahne tasarladı. Irène'ye, Ali'ye ve kıllı resepsiyoniste de rol dağılımı yaptı. Cinayet birbiri ardına tutku nedeniyle, rezillikten ya da siyasi nedenle işleniyordu. Cinayet silahını da bilmeyen Chassignet, zavallı Kerasoff'u boğazlattırıyor, ağzını kapattırarak boğduruyor, banyosunda boğduruyor, kurşunlattırıyor, asıyor, kazığa oturtturuyordu. Onu kimi zaman savaş suçlusu, kimi zaman casus, kalpazan ya da Rus mafyasının şefi olarak gösteriyordu.

Diğer yorumlarda, onu yukarıda sayılan bütün uzmanların masum kurbanı olarak canlandırıyordu.

Tutuklandıktan üç gün sonra, Thibaud'nun (o, Ali'nin de sevgilisiydi) annesi Irène, Kerasoff'u zehirlemeye geliyordu. Esiri öğleye doğru bir gardiyan buluyordu.

Cinayet masası polisi parmaklarının arasında bir Corona sıkıştırmış, gevşemişti. Devasa bir deri koltukta, kapaklı bir dosyanın arkasına gizlenmiş, görünmeyen bir muhatabıyla konuşuyordu, muhatabı da puro içiyordu.

– Girin sayın Chassignet, oturun. Puro ister misiniz? Bunlar Lusitanias puroları, tercih ettiğiniz marka olduğunu biliyorum.

– Mahkûma barış çubuğu mu bu, yoksa gösteriş mi? Benim puro zevkimi nasıl biliyorsunuz? Otelde tek bir puronun bile izini sürmedim. İstanbul'a geldiğimden beri kendimi nargileye verdim.

– Bunun için soruşturma yapmam gerekmedi. Dostlarınızdan biri, kusurlarınızdan birinin bu olduğunu söyleyerek bana içinde elli puronun bulunduğu bu koleksiyonu verdi.

– Rico Fernandez! Bu koltukta bu kadar dumanla saklanan, Fransız toprağının koruyucu direklerinden biri, dostum José Luis Federico Fernandez!

– Tabii ki, benim! Kim olmasını istiyordun? Seni bir Türk cezaevinden çıkarmaya kefil olacak başka kimi tanıyorsun?

– Pardon, pardon sayın meslektaşım. Dostunuz cezaevine girmedi. Karakoldaki odada sadece iki gece geçirdi.

– Eğer izin verirseniz, diye onun sözünü kesti Fernandez, hemen gidiyoruz. Ben, dostum Chassignet'yi tanırım. Üç gün karakolda çorba içtikten sonra ona acele aşçı elinden çıkmış birkaç tabak yemek yedirmeliyim, yoksa akşam yemeğine kadar yaşayamaz.

– Sizi ben davet edebilir miyim? Benim için zevk olur...

– Hayır, teşekkürler! Zaten konukseverliğiniz çok cömertti. Kötüye kullanmak istemem, dedi soğukça Chassignet. Madem benim masum olduğuma inandınız, izin verin size hemen hoşçakalın diyeyim. Bana telefonumu ve kitabı verme nezaketinde bulunacak mısınız?

– Buyrun. Bana, size Türkiye'den değil, karakoldan gitme izni vermem söylendi. Soruşturma kapanmadığı sürece bu ülkede kalmak zorundasınız.

– Kusursuz bir cinayet söz konusuysa ben ne yapmalıyım? Türk vatandaşlığına mı başvurayım?

– Sakin ol Chassignet! diye müdahale etti arkadaşı. Özür dileriz! Sizi uyarmalıyım, günde beş kez gagalaması imkânsızdır. (Daha sonra dişlerinin arasından:) Çeneni kapat Claude!

11

Polis müdüriyetinde dikkatle bakan birkaç bekçinin gözü önünde Chassignet, iki yanağını da altı kez öperek arkadaşına sarıldı.

– Tamam, tamam. Herkes bize bakıyor!

– Endişe etme. Oğlun olduğumu söylersin.

– Oğlum mu? Sen benden altı yaş büyüksün.

– Bu, bir yerel gelenek. Açıklarım sana.

– Görüyorum, mizah yeteneğini kaybetmemişsin.

– Bir Cheyenne Kızılderilisi olsaydım sana "Yüreğim o kadar hafif ki, şahin gibi uçuyor" derdim. Ama sen benim burada olduğumu nasıl öğrendin?

– Şaka mı ediyorsun? Laroque ana büyük kıyamet kopardı. İşimi altüst etmek ve hükümeti devirmek için, Morvanlı bir isyancıyla birlikte Paris'e gelmekle tehdit etti. "Ekmeğine dikkat et. Benim bebeğimi el değmeden

getirmezsen artık sosyalistlere oy vermeyeceğim. Eğer sağcılar yeniden gelirse anında Hazebrouck'a atanırsın," diyerek beni uyardı. Bu ultimatom karşısında Türk İçişleri Bakanı'na çıkıp seni serbest bıraktırmak için uçağa atlamaktan başka ne yapabilirdim? Seni birkaç kaburga kemiğin kırılmış halde bulacağımı bekliyordum. Cesedini alacakmış gibi görünen Irène adında bir kadın, Mimi'ye Türk polisinin sevecen olmadığını söyleyecek kadar tatlıydı. Uf olmadın, değil mi?

– Hayır ama karakolun koridorlarında kurbanın küçük arkadaşına rastladım. Durumu kötüydü. PKK militanı değildi o! Côtes-d'Armor'lu, tıpkı Kermaria Kontu gibi arması olan soylu bir çocuktu.

– Onun için artık endişelenme. Bu akşamdan itibaren serbest bırakılacak.

– Ona da mı aracılık ettin?

– Senin gibi o da Fransız, değil mi? Ayrıca bu genç adam ilgimi çekti.

– İyi öyleyse! Françoise ile evliliğinin verdiği mutluluk artık sana yetmiyor mu? Alışkanlığına yeni türlerle tuz biber mi katmak istiyorsun?

– Henüz değil. Ben senin gibi serbest değilim. Bu Adonis, hoşuna gitmiş olmalı tabii?

– Sandığın anlamda değil. Benim tipim değil! Çok şık. Ben, kaba ve kötü çocukları tercih ederim. Ama onun nesi sana ilginç geldi? Jokey Kulübü'nde seni desteklemesini mi istiyorsun?

– İşte, bu!

– Kes artık, Rico. Ondan ne istiyorsun?

– Bu seni ilgilendirmez.

– Senin ajanlarından biri mi? Fransız Gizli Servisi'nde mi çalışıyor?

– Yeter, Chass! Orasını karıştırma.

– Söylesene, Kerasoff nasıl öldürüldü?

– Banyosunda tüfekle. Bir kurşun ensesine, bir kurşun kalbine...

– Profesyonel birinin işi mi?

– Olasılıkla. Hemen otele gidiyoruz. Masaya oturmadan önce sudan geçmeye ihtiyacın var. Tıraş ol. Çöp tenekesinden çıktığını sanacaklar. Özelikle de Morvandiya'daki bütün traktörleri harekete geçirmeden önce Laroque'u ara.

Pera'nın holünde Federico, Chassignet'nin yanına sokuldu: "Şuna bir bak! Güzel ve Çirkin!"

Tüylü adam resepsiyonda çalışıyordu. Irène onun yanındaki koltuğa gömülmüş, dinleniyordu. Gözleri kapalıydı, başı dosyanın üzerine düşmüştü.

– Irène, fazla mesai mi yapıyorsun? Bu hafta gece gündüz mü çalışıyorsun?

– Claude, en sonunda! Endişeden çılgına döndüm.

– Ah, Yunanlı kadınlar! Trajedileri her zaman seversiniz. Irène, bu benim kurtarıcım Federico Fernandez, eski bir dost. Haydi kahve içelim, sonra banyoda yüzgeçlerimi sallayacağım. Belki güzel bir siren böğrümü sabunlamak için benimle banyo yapmaya gelir?

– Söyleyin, Bay Fernandez, bu yaşlı fokla nasıl tanıştınız?

– Biraz bayağıca. Sen anlat, Chass.

– Bugün hayran olabileceğin mükemmellik derecesini elde etmek için, büyümenin sadece bazı dönemlerinde bilinen dikkatli ve kararlı bakımlar sayesinde, kusursuz anatomimizi bu şatafatlı deri altı yağlarının ilk katmanlarıyla örtmeye başladığımız çağda bir tarih. Biçim verilebilen cinsel güç zirvede... Roma'da Navone adlı yerde nehirlerin aktığı çeşmede poz vermeye değen Heraklesler ve Mastardlar şeklinde değişikliğe uğrayan Praksiteles'e katılma...

– Özetle Chassignet, Yunan-Roma heykeli konusunda kurs vermek zorunda olduğunu düşünme.

– Tamam, size domuz yağını ve deri altındaki yağları hatırlatıyorsam bunun nedeni, Quartier Latin'de bir restoranda tanışmamız. *Le Pactole*'ün aşçısı ne yazık ki, uzun zaman önce ortadan kayboldu. Bir kız arkadaşımla yemek yiyordum. O sırada yan masadan birinin sohbeti beni şaşırttı:

"– Bu iyi değil mi, Bay Fernandez?

– İyi, çok iyi Bay Manière. Ölü bir kasaba papazı kadar iyi!

– Bu kadar denk düşen bir ifade hayatımda duymadım. Ayağa kalktığımda panoramaya hayran oluyorum. Yermantarlarıyla süslenmiş bir dana ciğerinin görülmeye değer manzarasını yaşıyorum. Eteklerindeki bütün ovanın baştanbaşa, sıra sıra kocaman yermantarlarıyla kaplı olduğu, saf bir zevk veren dağ..."

– Bir başyapıtla ölü bir kasaba papazı arasında ne ilgi var? diye sordum, din adamlarına karşı metafor uzmanı olan bu Lucullus'a. Bana bunun, eski bir İspanyol anarşisti olan babasının söylediği bir deyim olduğu yanıtını

verdi. O gece orada Armagnac ve puroyu paylaştık. Papazın, dana ciğerinin, şarapların ve havana purolarının tadını çıkarabilen bir adam kötü olamazdı. Ama sürprizlerin sonuna henüz gelmemiştim. Bu meraklı İspanyol, polis komiseri olduğunu bana açıklarken şişman Darroze şişesi zaten çok dokunmuştu. Ona, babasının böyle bir yüzkarasını görecek kadar yaşayıp yaşamadığını sordum. Bana, büyük bir ihanet ederek düşmanla işbirliğine girdiği için yaşlı adamın onu reddettiğini ve kesinlikle dışladığını açıkladı. Kardeş olmuştuk, zira benim babam da lejyona girdiğimde beni lanetlemişti. Açıkçası bunun, daha az devrimci olan başka nedenleri de vardı. Kısacası, anarşist bir aileden gelen bu polisle arkadaş oldum. O dönemde kumar masasında görev yapıyordu. Dönemin Cumhurbaşkanının yakını olan bir kumarhane müdürüne kelepçe vurduğu için, geri hizmete alındı. Sosyalistlerin iktidara gelmesiyle rütbesi yükseltildi. Bugün büyük bir etki alanında yüzüyor. Bakanlar geçiyor ama Fernandez her zamanda yerinde. Ne çekip çevirdiğini çok iyi bilmiyorum. Gerçeği söylemek gerekirse, umursamıyorum da.

– Umursamak zorunda değilsin, özellikle de bugün. Az sonra seni salamuraya yatırmak zorundayım.

– Ben daha çok, odamdaki kaplıcada salamuraya yatacağım, geliyor musun, Irène?

– Sana bir mesaj var. Bu numarayı hemen aramalısın.

Amerika Birleşik Devletleri'nden aramışlardı. Büyük bir olasılıkla olayları basından öğrenen ve kitabı için endişelenen Berlemont'du.

– Senin ona telefon etmeni resmi olarak yasaklıyorum.

– Ne? Ama bu eski kitabı geri almam için beni buraya gönderen o.

– Biliyorum. Laroque bana her şeyi anlattı. Yasak. Beni iyice anladın mı?

– Hangi nedenle?

– Senin Berlemont'un da ilgimi çekiyor. Tıpkı Kerasoff gibi o da uzun zamandan beri ilgimizi çekiyor. Şu andan başlayarak benimle konuşmadan hiçbir şey yapmıyorsun. Bana kitabı göster.

Fernandez, kitabı sayfa sayfa çevirerek inceledi.

– Bu kitapta ne var? Eksiği olmadığını görmek için onu karşılaştırıyor musun?

– Tümüyle normal bir havası var.

– İçinde ne bulacağını düşünüyorsun?

– Bilmiyorum.

– Rico, bana açıklamak zorundasın. Bu hikâyede, sadece turizm yapan bir kurye olmadığımı anladığımı sanıyorum... Tanıdıklarımdan biri beni adi bir komisyonla bir parfümcüye gönderiyor. Krala ateş ediliyor, ben tanık ya da sanık oluyorum, ben neyim? Sen gelip beni delikten çıkarıyorsun. Bana iki müşterimin de seni ilgilendirdiğini, kurbanın sevgilisinin bile seni ilgilendirdiğini söylüyorsun. Kamçılanmaya ve tabii başka hakaretlere de maruz kaldıktan sonra onu serbest bıraktırıyorsun. Düşündüklerini açıklamanı istediğimde beni banyoya gönderiyorsun. Beni soruşturmana iyice dahil ettin. Görünürde senin bilmediklerini, en azından şimdilik bilmediklerini ben biliyorum.

– Tamam işte. Yeniden başlıyor. Hâlâ dedektifçilik mi oynamak istiyorsun?

– Hem de nasıl! Unutma ki, Bab-ı Ali'den ayrılma yasağı beni doğrudan ilgilendiriyor.

– Bu soruşturma Türk polisinin yetkisinde. Bizi buna karıştırmıyorlar.

– Ya diğerleri! İlgisi olan herkes Fransız, sadece Hart...

– Sadece kim?

– Sadece, aşçı Ayşe.

– Telaffuz ettiğin ad bu değil. Art dedin. Kim Art? Arthur? Artie?

– Söyleyeceğim sana. Senin bilmediğin bir iz var.

– Doğur şunu ya da seni suçla ilgili bilgileri saklamaktan Türklere geri vereceğim. Onlara Osmanlıların eski yöntemlerine göre ağzını aramalarını önereceğim: falakaya yatırmalarını, suyunu çıkarmalarını ve şiş kebap gibi şişe geçirmelerini!

– Sen söylersen ben de söylerim.

– *Cabessa de lardo!* Morvan köylüsünün yağlı pis kafası işte! İyi, birlikte çalışalım. Ama benim yönetimim altında, sadece benim yönetimimde, anladın mı?

– Beşte beşini, patron.

– Haydi, bu Art kim?

– Hartmann. Otelde kalan tuhaf bir adam. Hemen açıklayacağım.

– Tamam. Temiz bir gömlek ve boyalı ayakkabılarla, tıraşlı bir adam konusuna geliyoruz yeniden. Bu, bir kuraldır. Ben, bütün meslektaşlarımdan aynısını isterim.

– Peki şerif, salona geçip dansözlere hayran kaldıktan ve bize birkaç şişe gönderildikten sonra.

– Özellikle Morvanlı Pasionaria'yı ara. Berlemont'u unut. Resepsiyon uyarıldı. Seni ararsa adresini bırakmadan otelden ayrıldın. Şayet evini ararsa diye Laroque'u uyaralım. Ona senin Kapadokya'ya gittiğini söylesin.

12

Saray banyolarının tarih yazarları olsaydı, Pera'nın tarih kayıtlarında bu öğleden sonrasının alev alev yanan renklerle birkaç resmi olurdu.

Kafesteki bu iki gece boyunca Chassignet her şeyden çok Irène'nin hayalini kurmuştu. Ne var ki, güç durumda olması ona daha az delişmen hayaller ilham etmişti. Aşırı eğlenceye düşkün ahlak değerleri kadar yarısı açıklanmamış tuhaf bir heyecan da uzun zamandan beri bu tuzaklarda saklanıyordu. Irène onu özlemişti. Bu ani ayrılığı, ancak keşfediyorlardı. Chassignet bunu, programcı bilinmeyen bir müziği aniden kestiğinde duyulan düş kırıklığı gibi yaşamıştı. Bu, bir ergen romanıyla yatağa girdiğinde, babasının kitabı zorla elinden alıp ışığı söndürmesi kadar da sıkıntı vericiydi.

Bir partisyon hemen çözülmezdi, onun Irène olmadan yaşadıkları da bitmemiş bir müzikti. Büyük bir

ateşlilikle birkaç yeni hareketin tadını çıkardı: güçlü iç çekmeler ve yarı iç çekmelerle allegro vivace *(canlı ve hızlı yorumlanan müzik)* olarak yorumlanan scherzo'yu *(hafif ve canlı müzik)*, iki kişilik bir oda orkestrasının, müziğin bilinen bütün yoğunluğunu sunduğu icrasında, şaşırtıcı kontrpuanlı *(çalınan notaların seslerinin uzatılması)* varyasyonlarla *(çeşitleme)* bir füg ya da yumuşak bir largo *(çok yavaş tempo)* izliyordu. Birbiri ardından affetuoso *(taşkın duyguları seslendiren canlı ve hızlı tempo)*, amoroso *(aşkı seslendiren müzik)*, appasionato *(tutkulu duyguları seslendiren canlı, şiddetli tempo)*, ritenuto *(birden azalan, sonra da yükselerek düşünceleri seslendiren tempo)*, spiritoso *(ruhu harekete geçiren canlı tempo)*, con fuoco *(ateşli duyguları enerjik ve coşkulu seslendiren tempo)*, grazioso *(hoş duyguları yumuşak ve sakin seslendiren tempo)* ve finalde de bir hareketle furioso *(öfkeli duyguları seslendiren tempo)* ve fortissomo *(güçlü duyguları yüksek perdeden seslendiren tempo)* çalıyorlardı.

La coda'yı *(parçanın sonundaki birkaç mezür)* seslendirdiler. Irène ona albaydan haber verdi.

– Elimden geleni yaptım. Ali ve kuzenleri onu gizlice izlediler. Özellikle dikkat çeken hiçbir şey yok. Her öğleden sonra onu bastığın hamama gidiyor. En az üç saat kalıyor. Sonra dolaşmaya çıkıyor. Divanyolu'nda birkaç nargile içiyor, sağda solda akşam yemeği yiyor. Dün akşam İstiklal Caddesi'nde pornografik filmler gösteren bir sinemanın son sırasında, yarım düzine izleyiciyle hamamdakinin aynısı işleri yaptı.

– Ne kadar açgözlü! Peki, ya telefon? Odasından te-

lefon etti mi?

– Hayır, hiç şansımız yok. Otelin hatlarını kullanmıyor. Cep telefonundan arıyor.

– Resepsiyonda benden söz etti mi?

– Bana değil.

– King Kong'a mı?

– Hiç bilmiyorum. Sırlarını öğrenmeye can atmıyorum, zira ikisinin biraz flört ettiğini sanıyorum.

– Sahneyi hayalimde canlandırayım. Lüks ve bolluk. Bakir ormanda cinsel ayinler. Ormanın sıklığında besisuyunun gövdesinin peşine düşme. Tropikal nem, doymuş etler, bol bol tohum...

– Ne kadar lirik! Aslında sen de onlar kadar şehvetlisin.

– Şehvetli? Bu kelimeyi kullanmaktan daha tuhaf bir şey yok. Günümüzde artık böyle denmiyor?

– Bugün ne deniyor?

– Domuz, sapık, ahlaksız...

– Ben, şehvetliyi tercih ederim.

– Haklısın: şehvetli kalalım, Aphrodite'm! Bolluğumuzu sürdürelim küçük Penelope'm. Sen beni geceler boyunca bekledin! Ama dikkat etmekten vazgeçme. Şimdi çıktığıma göre, Hartmann, olasılıkla harekete geçecektir.

Chassignet, Fernandez'i barda buldu.

– Bu saatte zavallı Kermaria kuşkusuz evine gitmiştir. Ona gidip başsağlığı dileyelim mi?

– Harika fikir, şef. Arayayım onu.

– Hayır, sürpriz yapalım!

Onlara kapıyı Ayşe açtı. Chassignet'yi gördüğünde hıçkırarak kendini onun kollarına attı.

– Her Şeye Gücü Yeten ve Bağışlayan Tanrı seni korusun, oğlum. Ben artık onun lütfunun altında değilim. Tanrı, Boris'i benden alarak beni hayattan uzaklaştırdı. O, benim çocuğum gibiydi, o benim ailemdi. Şimdi onu kaybettim. Umarım Tanrı beni de aramaya gelir.

– Böyle konuşma, küçük anne. Öleceğine karar veren sen değilsin. Efendine gelince, Tanrı onu Cennetine çağırdığı için o öldü. Kendine, onun kaderinin böyle olduğunu, Tanrı'nın yaptığı her şeyin mükemmel olduğunu söylemelisin. Ayrıca yalnız değilsin, Thibaud seninle kalıyor. Onunla ilgilenmelisin.

Bedbaht kadın Chassignet'nin ellerine sarıldı, sonra gözyaşlarını kuruladı.

– Bilgece, dindarca konuşuyorsun, oğlum. Teşekkür ederim. Allah sana bereket versin diye dua ediyorum!

– Bütün bu aşırı kibarlık nedir? Ben, Arapça bilmiyorum.

– Bilmelisin. İspanyolların birçoğunun damarlarında Afrikalı Müslümanların kanı vardır. Ülkenin tarihini bilmiyor musun?

– Tamam Chass. Senin damarlarında ise Nevers gübresi var. Kadın ne dedi?

– Bir imamın bilgeliği ve dindarlığıyla konuştuğumu. Seni kesti mi bu?

– Zavallı kadın, bir bilse. Sen imamsan o zaman ben de Muhammed Peygamberim!

Ayşe, Thibaud'nun odasına kadar önden giderek on-

lara yol gösterdi. Çocuk yatağında uzanmış yatıyordu, gözleri kapalıydı. Faslı kadın fısıldadı:

– Uyuyor musun?

– Hayır, ne yazık ki... Girin! Bağışlamanızı rica ediyorum. İyi günler, baylar. Bu kaba insanlardan beni kurtardığınız için bir kez daha teşekkür etmek istiyorum. Doktor az önce gitti. Elinden geldiğince beni toparladı.

– Ben sizden daha çok şanslıydım, dedi Chassignet.

– Sizin güçlü bir yapınız var, Bay Chassignet. Kendilerini Amerikan dizilerinde sanan, eline yeni silah verilmiş o genç polislerle hiç ilginiz yok. Ben, ideal bir avım. Benim saldırgan olmamam, onları çileden çıkardı. Döverek pestilimi çıkarırken ve "Karşı koy, pis ibne, taşaklıysan karşı koy," diye bağırırken kızışıyorlardı.

– Klasik! Sağlığın birkaç günde yerine gelir.

Genç adam arkadaşının neden öldürüldüğünü anlayamıyordu. Chassignet, onun karşı çıktığı birçok açıklama ortaya attı. Tutku cinayeti, bir rakibin kıskançlık cinayeti, bir serserinin işi, öç alma, nedensiz cinayet...

– Dostunuzun profesyonel işleri ona düşman kazandırmış olabilir mi?

– Mümkün değil. Hiç kimseye haksızlık etmezdi. Üstelik, geniş parfüm ve kozmetik piyasasıyla karşılaştırıldığında laboratuvarı ve kreasyonları çok ünlü olsa da, mali ağırlığı yoktu. Bizim ürünlerimiz dağıtılmıyordu. Havaalanlarında ya da parfümeri dükkânlarında değil, sadece bizim Paris, Roma, New York ve Londra'daki yerlerimizde bulunuyordu.

– Densizliğimi bağışlayın, dedi Fernandez, ama Bay

Kerasoff iyi bir servet yapmıştı, değil mi? Onu nereden edindiğini biliyor musunuz? Başka işler de yapıyor muydu?

– Bilmiyorum. Boris bana sadece parfümlerden ve kitaplardan söz ederdi. Dört yıldan beri ben sadece kitaplıkta çalışıyordum, yeni kitaplar alıyordum, araştırma yapıyordum, katalog yazıyordum... Serveti belki ailesinden kalmıştır.

– Saray, kitaplık, laboratuvar, banka hesabı... hepsinin mirasçısı siz misiniz?

– Elbette. Boris'in ailesi yok. Geçmişiyle ilgili bana hiçbir sır vermedi. Sekiz yıl önce Venedik'te Academia Müzesi'nin Carpaccio Salonu'nda karşılaştık. Sanat konusunda biraz görüş alışverişi yaptık. Aynı gece onunla Danieli Salonları'nda karşılaştım, benim gibi o da yalnız gelmişti. Beni yemeğe davet etti, o tarihten beri bir daha ayrılmadık. Yirmi iki yaşındaydım, kimseyle ilişkim yoktu. Her şeyi Boris'e borçluyum. Üç gündür hayatım durdu. Tümüyle durdu... Bağışlayın beni, baylar.

Çocuğun üzüntüsü yapmacık değildi. İki adam birbirlerine baktı. Fernandez, belli etmeden başını sallarken göz kırptı.

Chassignet, genç adamın ensesine sevecenlikle elini koydu.

– Biz gidelim, dedi.

– Gelmenize çok sevindim. Teşekkürler, baylar. Bay Chassignet, İstanbul'da biraz daha kalırsanız sizi görmekten mutlu olacağım.

– Bana ihtiyacınız olduğunda Pera'dan arayın. Bana

bir şey daha söyleyin. Hartmann adı size bir şey söylüyor mu?

– Hartmann? Hayır, bu adı hiç duymadım.

– Benden bir iki gün önce biri geldi mi?

– Kimse gelmedi. Boris kimseyi kabul etmezdi. Siz bir istisnasınız.

Pera'ya geldiklerinde Ali, kutusundan fırlayan zemberekli küçük bir şeytan gibi üzerlerine atladı. Aşırı gergindi.

– Claude! Bugün öğleden sonra albay otele geldi. Ne yaptığını asla tahmin edemezsin.

– Yavaşça benim odama girdi!

– Aynen, nereden biliyorsun?

– Bilmiyorum. Öylesine söyledim bunu. Irène hâlâ orada mı?

– Değil. Zaman zaman orada dinlenmesine izin mi veriyorsun?

– Hartmann nerede? Odasında mı?

– Hayır! Bir saat önce otelden çıktı ama nereye gittiğini biliyorum.

– Tophane semtindeki Türk hamamına.

– Hayır, yanılıyorsun. Otelin karşısındaki meydana gitti. Küçük kuzenim onu gizlice takip etti. Ayakkabı boyacısı sandığıyla onun yanında oturuyor şimdi. Hartmann cep telefonuyla birini aramış.

– Hangi dilde konuşmuş? Almanca mı? İngilizce mi?

– Türkçe. Konya'ya gitmek için kendisine bir araç göndermelerini istemiş.

– Teşekkürler Ali. Madalya alacaksın.

– Tamam, teşekkürler! Üzerinde *Uluslararası Genç Boynuzlular Akademisi* yazsın.

– Ali, Irène senin cömertliğinden bana övgüyle söz etti!

– Tabii, bana da seni övdü!

– Ben cömert olmak zorunda değilim, Ali! Ben, hiç kimse değilim, bir yolcudan, bir program arasından, kebap yerine tadına bakılan bir Fransız yemeğinden başka bir şey değilim.

– Yeterince sağlıklı bir yemek gibi görünüyor.

– İki kişiye de yeter. Seni gönüllü olarak sofraya davet ediyorum, şayet ilgini çekerse.

– Teşekkür ederim! Madalyanın diğer yüzüne de, *"Kozmopolit g.t verenler çevresi"* diye yazılabilir.

– Ali, gerçekten tuhafsın. Bana bir gün baba dersen, seni evlat edinirim.

– Nasıl baba? Türk baba mı? Gerçek baba mı? Dikkat et, ben yetimim, eğer ısrar edersen senden söz alırım.

– Siz ikiniz, bu çocukluğu kesin, dedi Fernandez. Haydi odana bakalım.

Bekledikleri gibi, kitap yok olmuştu.

– Albayın inini arayalım. Ali önden git, maymuncuğu al.

Oda yırtıcı bir hayvan gibi pis kokuyordu. Yatak yapılmamıştı, komodinin üzerinde kapağı kapatılmamış yağlandırıcı bir krem duruyordu.

– Burada yakın zamanda çiftleşmiş, dedi Chassignet, üstelik hayvan, kürkünden birkaç kıl dökmüş.

– Irène ile benim düşündüğümüz doğru, dedi Ali. Senin albay bu yatakta kendini kıllı Mehmet'e armağan etmiş.

– Ama bu hayvanla çiftleşmektir.

– Claude, şimdilik yeter... Ali dolabın altındaki çelik kasayı gizlice açtır.

– Bu imkânsız, şef.

– Nasıl imkânsız? Biri anahtarı kaybettiğinde ne yapıyorsunuz? Çilingir mi çağırıyorsunuz?

– Evet, bir kasa uzmanı.

– Haydi çağır, çabuk.

– Bay Fernandez, küstahlığımı bağışlayın ama daha gizli bir yöntem tercih etmez misiniz? Beni ilgilendirmeyen bir işe karışmak istemem ama çilingir çağırırsanız bu bilinecek. Belki size ben yardım edebilirim.

– Ne öneriyorsun?

– Bu, aramızda kalsın.

– Nasıl aramızda?

– Diyelim ki, ben uğraşıyorum, siz de bakıyorsunuz. Bu, sizin beğenmenizi yasaklamaz ama işkence altında bile konuşmayacağınıza yemin edin.

– Yemin ediyorum.

Ali otuz saniyede kasayı açtı.

– Bu model kolay, çok kolay, hiç zevki yok!

– Söyle Ali, otelde bunu yaparak sık sık eğlenir misin?

– Deli misin? Tilki, yaşadığı topraklardaki çiftçinin kümesini asla soymaz. Eski bir Kürt atasözüdür.

Kasanın içinde susturucu takılmış bir tabancanın yanı sıra kitabı da buldular.

– Claude, ben mendilimle bu zımbırtıyı alıyorum, sen de kitabını alıyorsun. Bütün dikişlerin altını incele, sen uzmansın, değil mi? Bir kabarıklık olup olmadığını söyle.

– Ne demek istiyorsun? Görünmez mürekkeple yazılmış mesajlar mı bulmayı umuyorsun?

– Hayır, sanmıyorum. Artık uzun zamandan beri bu yapılmıyor.

– Gizem kitabın cildinde olmalı. Tek bir çözüm görüyorum. Ama tabii. Çocukça. Ali, jilet!

Chassignet, kitabın iç astarının altına jileti dikkatle kaydırdı. Kare şeklindeki kızıl maroken deri söküldü, bir zarf ortaya çıktı.

– Evreka! İkinci kapağı da kaldıralım.

İkinci bir zarf daha ortaya çıktı. Fernandez onu aldı, birincisiyle beraber cebine indirdi.

– Deriyi yeniden yapıştır ve kitabı yerine koy, çakar almazın altına.

– İstersen, Ali onu yapıştırır. Bu zarfların içinde ne var, Rico?

– Bağışla beni ama artık seni hiç ilgilendirmez! Bu ciddi, çok ciddi olmalı.

– Berlemont'nun Kerasoff ile gizemli trafiğinde beni kullandığını mı söylemek istiyorsun? İkinci kez bu akbabanın güvercini olacağım.

– Berlemont ile ilk işinden haberim yok ama Kerasoff görevinde seni iyice kullandı.

– Hepsi bu mu? Berlemont ile Kerasoff'un seni ilgilendirdiğini söyledin. Şimdi de aradığın kanıtı buluyorsun. Ne demek oluyor bu? Uyuşturucu mu, nüfuz trafiği mi, silah trafiği mi? Bilgi mi? Kimin için? ABD mi? Irak mı? İran mı? Türkiye mi?

– Önemli değil. Hepsinden biraz. Uzun zamandan beri Kerasoff'un kokulu suları arıtmanın dışında başka laboratuvarlar işlettiğinden de kuşkulanıyoruz. Berlemont'a gelince, maliyeci grupları, kâr amacı gütmeyen kitapları, dernekleri, insanlıkla ilgili konvoyları, onu bir anda bizim hedefimiz haline getirdi. Mali şubeler iki adamın yurtdışındaki bazı hesaplarını incelediler, onlara ait olan iki hayali şirket arasında ilginç sermaye hareketleri buldular.

– Ya Hartmann?

– İşte o bir gizem! Kerasoff'a ateş eden kesinlikle o, ama kimin emriyle? Şimdilik anlamıyorum. Her şeyi yerine koyalım ve Konya'da ne yapacağını görelim. Ali, bize bir şoför bulur musun?

– Bütün Anadolu'nun en iyisini, şef.

– Anlaşıldı. Claude da, ben de onu zaten tanıyoruz.

– Elbette patron! Marifetlerimi sizden hiç sakladım mı? Arabasını bana ödünç vermesi için dayımı arayayım, bu akşam sadece şatobriyandan değil, Malatya'nın soslu kebabından da vazgeçmek zorunda kalacağı için Irène'yi de uyarayım.

– Çabuk Ali! Ben de cinayet masası şefiyle temas kurayım, dürüst Alman tüccarı Bay Hartmann'ın odasında araştırma yapmasını ona önereyim. Otele döndüğünde

onu yakalayabilirler. Ve sen Chass, bu arada Berlemont'u ara, kitabının odandan çalındığını bildir. Tepkisini yolda bana anlatırsın. Kesinlikle gülmekten kırılacağız.

Rico asansörde saf saf sordu:

– İyi mi anladım? Irène Ali'yi senin gibi yaşlı bir av hayvanıyla mı boynuzluyor? Tersine dünya!

Chassignet'nin tek yanıtı şarkı söylemek oldu:

Yakışıklı geyiklerini yabandomuzuna
Değişen dişi geyikler görülür
İşte, çocuklar öküzler geçiyor
Kırınızı önlüklerinizi saklayın.

13

Ali, yeni rolünü bir Molière güldürüsündeki uşağın afacanlığıyla oynuyordu.

– Benim iyi efendilerim, bu kırmızı lüks arabaya binmenin üzüntüsünü yaşayın.

– Daha yeni bir model bulamadın mı? Bu antika Konya'ya gider mi?

– Bu koca arabanın yeni olmadığını biliyorum ama benim ailem Kroisos değil, Gelen. Yani başka bir araba istiyorsanız on dakika sabredin, başka birini ödünç almakta hiç sıkıntı çekmem. Ne marka olsun? BMW mi? Mercedes mi? Renault mu?

– Arkada iki sarışının, bir barın ve kola dolu gümüş bir çorba kâsesinin bulunduğu bir Amerikan limuzini neden olmasın? diye sordu Rico.

– Bu da mümkün patron ama bunun için bana bir saat tanımalısınız.

– Ali, sen harikasın: çilingir, pezevenk ve tedarikçi. Eğer Ulusal Güvenlik'te değil, Çevre Dostu Ekonomi'de terfi etmiş olsaydım seni ikinci başkan yapardım.

– Bay Fernandez, karıştırıyorsunuz. Ben, çilingir çağıramayanlara, otomobil kirasını ödeyemeyenlere, başka yerde tutuldukları için sahte albayları izleyemeyen soruşturmacılara, ihtiyaç içindeki dostlara hizmet etmek için marifetlerini gösteren dürüst bir sanatçıyım. Kürt davasına da yardım etmem gerektiğini biliyorum ama ben asla açgözlülükle aşırmam. Benim adım Ali Baba değil, Ali Gelen!

– Şimdi dur deme sırası bana geldi, diye müdahale etti Chassignet. Hırsız-polis numaranız gülünç. Anarşist aynasız ve erdemli hırsız. Başka ne var sırada? Siz aynı tahtadansınız ama bu tahtadan flüt yapılmaz. Sen dostum, emir verme tarafını seçtin, bu senin işin. Civcive gelince, hayallerini ona bırak...

– Chass, bu kadar uzun zamandan beri neden seni çektiğimi kendime soruyorum. Hiçbir şeye inanmıyorsun, hiçbir şeye saygı duymuyorsun. Sen tapılacak birisin ama ahlak duygusundan yoksunsun.

Karikatüre çok benzeyen, buruk ve alaycı ses perdesinde bir ifade tarzıyla Chassignet bağırmaya başladı:

"Wozzeck, er ist ein guter Mensch, aber... Er hat keine Moral! Moral: das ist wenn man moralisch ist!"

– Hayır ama ne bu? Bu dehşet ne?

– Bana kesinlikle bunu diyorsun, ama Bay Büchner'in diliyle. Alban Berg'in operasında binbaşı, kendisini tıraş eden Wozzeck'i böyle azarlar.

– Ben seni tıraş mı ediyorum?

– Ama hayır, albayım! Wozzeck, gerçekten binbaşısını tıraş eder, sabun ve usturayla. Binbaşı ona, "Wozzeck, o iyi bir adam ama... onda hiç ahlak yok! Ahlak, insan azarlandığında vardır!"der. Bunun için Laroque gün boyu dönüp dolaşıp bana aynı şeyleri söyler.

– Sevgili Mimi! Nasıl? Aradın mı onu?

– Keyfi hiç yoktu! Fransa takımı İskoçlara yenilmiş. Beni çıkardığını söylediğimde beni açıkça sepetledi. Delikte çürümeme izin vermen gerektiğini söyledi.

– Yaşlı karı kocalar gibisiniz. İnsan ikinizle hiç sıkılmaz!

Araba sonunda çevre yoluna çıktı. Ali gaza bastı, Chassignet aniden delice bir özgürlük duygusu hissetti. Dostlarıyla tatile gidiyormuş gibi kırk yıl gençleşti. Hızın dürtüsüyle zavallı er Wozzeck'i unuttu. İspanyol arkadaşının hoşuna gitsin diye, ünlü anarşist şarkısını söylemeye başladı: *"Puente de los Francese"*.

Federico, José Carreras'ın ses rengiyle tek başına devam etti:

Mamita mia, nadie te pasa,
porque los madrilenos
mamita mia
qué bien te guardan
Madrid, qué bien resistes
Mamita mia, los bombardeos...

Sonra coşkusu ikiye katlandı, başka bir şarkı sırayı aldı:

Ay Carmela, Ay Carmela
Peron ada pue den boimbas
Rumba la rumba

Eski bir halk dansında ortaya dökülen isyancılık ateşi, sıra kendisine gelince onlara birkaç Kürt ilahisi armağan eden Ali'yi de ele geçirecek dereceye geldi.

Chassignet, bu barikatçıların iman açıklamalarını biraz alaycı bir saygıyla dinledi ama bir süre sonra repertuvarı değiştirme zamanının geldiğine karar verdi.

– Yoldaşlar, artık Kastilya ve Kapadokya'ya bayraklarınızı diktiğinize göre, belki liberal kapitalizmin büyük atleti Berlemont'umuzun tepkisini öğrenmeyi merak edersiniz. Ona Kerasoff'ta yediğim akşam yemeğini anlattım. Cinayetten önce kitabı alabildiğimi öğrendiğinde sevincini benden saklamadı. Beni kutlasın diye sesimi çıkarmadım, parfümcünün ölümü konusunda fikri olup olmadığını sordum. Hiçbir şey bilmediği, bu adamla yeni tanıştığı, olasılıkla bir ahlak işinin söz konusu olduğu yanıtını verdi. O zaman ona sadece kitabın odamdan aşırıldığını söyledim. Size onun bir zırhının olduğunu söylemeyi çok isterdim. Sanki bir deprem ikinci kez San Francisco'yu yok etti. Kendini kaybetti. Tam bir Tartuffe olarak, neden bu duruma geldiğini sordum. Zararı karşılayacağımı söyledim. Ne de olsa bir kitap değil miydi? Elbette çok değerliydi ama beni harap edecek kadar değil. "Bana borcunu ödemeni istemiyorum," diye inledi, "kitabı bulmanı istiyorum, rica ediyorum. Acele et, bütün masrafları ben ödeyeceğim." Ona dedektif olmadığımı, bende onun işine yarayacak bir sihirbaz şapkası-

nın olmadığını ama içeride iki gün yattıktan sonra yerel polisle aramın iyi olduğunu, hırsızlıktan dolayı şikâyette bulunmak için komiserliğe gönüllü olarak gideceğimi belirttim.

– Bu öneriyi nasıl karşıladı?

– Aynasızlara gitmekten kesinlikle vazgeçmemi öğütledi. Konuşmamızı aşağı yukarı size tekrarlayayım.

Chassignet, büyük işadamının çileden çıkmış havlamalarını iyice taklit etmeye çalışıyordu.

"– Polis Kerasoff'a gittiğini sana sordu mu?

– Tabii! Onlara ondan bir kitap aldığımı söyledim. Daha önce kitaba odamda el koymuşlar, sonra da beni salıverdiklerinde geri vermişlerdi.

– Onlara benim için seyahat ettiğini söyledin mi?

– Hayır, bu aklıma gelmedi. Söylemeli miydim?

– Önemli değil. Seni neden bu kadar çabuk salıverdiler?

– Bilmiyorum. Suçluyu kuşkusuz yakalamışlardır.

– Ne kadar iyi! Kitabı bulmanda ısrar ediyorum ama polise hiç gitme. Böylece daha az düşman edinirsin. Otelde soruştur. Kesinlikle bu, otelde çalışan biridir, antikacıya satmak için almıştır. Başka bir açıklama bulamıyorum. Kitabı iyi bir fiyata geri alacağını belirt.

– Neden bunu böyle olay haline getiriyorsun? Bu eser olmadan da yaşayabilirsin.

– Bir şeyimin çalınmasından nefret ederim. Bana ait olan bir şeye dokunulmasına dayanamam.

– O.K. Ya Béatrice ile dostluğumuz, şayet her zaman

sana aitse!" Öfkeden köpürdü, telefonu yüzüme kapadı.

– Berlemont'nun karısıyla aranda ne vardı? diye sordu Fernandez. Laroque'a bakarsan ciddi bir işmiş.

– Eski hikâye. O zamanlar, birazdan vereceğin uzun öğütlerdeki iğnelere dayanacak kadar duygusuz değildim. Kısa keseyim. Béatrice'i gördüğüm an onu istedim. Berlemont'un tuttuğunu koparan bir aşağılık olmasından daha çok onu arzuladım. Bu, zamanımı aldı. Olduğu gibi görünmeyen kadını baştan çıkarıp eteklerini kaldırmama güvencesi vermek için her türlü hileyi yaptım. Benim için, en azından başlangıçta bir oyundu. Böyle bir baronesle hiç flört etmemiştim. Yumuşak kenarlı şapkalar, ipek iç çamaşırları, güzel aksesuvarlar, Marivaux'nunki* gibi özentili dil. Lejyondaki yıllarımda tat aldığım asker orospuları, Morvanlı köylü kızlar, çoban kızlarına duyduğum ilgiyi değiştirdi o. Béatrice âşık görünüyordu, bana boşanmaktan, kaçmaktan söz ediyordu. İlişkimiz romantizmin bütün duraklarından geçti. Bir yılın sonunda yanıyordum, iyice yoldan çıkmıştım. Daha önce hiç böyle olmamıştı. Berlemont'nun serveti henüz uluslararası değildi, hâlâ Neuilly ile Saint-Tropez arasındaydı. Ne pahasına olursa olsun, bir kütüphane istiyordu. Bugün başkanlığını yaptığı bibliyofiller kulübünün üyesiydi ama eski kitaplar hakkında hiç bilgisi yoktu. Bu çılgınlığı ön sıraya koyduğunu bilmiyordum. Elbette golften meslektaşız. Bibliyofillik şık, değerli, geliştirici. Benim görüşümü sordu. Ona bir koleksiyonun yavaş yavaş, sabırla, sevgiyle oluşturulduğunu söyledim.

* Fransız tiyatro yazarı Pierre Carlet de Chamblain de Marivaux, 1688-1763 (ç.n.)

Bana satışlarda ve tüccarlarda sürünerek zaman kaybetmek istemediğini açıkladı. Bu yalancı pehlivan toptan bir koleksiyonu hemen edinmek istiyordu, konu onun için pek önemli değildi.

Benim kitaplığımı biliyordu ve ona birçok kez kendi koleksiyonlarımdan kitap vermiştim. Birçok iş yapan deneyimli birinin usandırıcı tavrıyla rafların önünde dikilip, büyük bir yığını parmağıyla işaret edip küçümseyerek *"How much?"* "Ne kadar" diye sorduğunda tabii ki, daha az profesyonel görünmüyordu. İngilizce konuşmasının nedeni, onun *businessman* olmasıydı.

Amblemli kitapların ve mezar danslarının ötesinde bilimsel konulu ve ender bulunan koleksiyonları da bir araya getirmiştim. Bu kitaplara saygımdan, ona satmayı her zaman reddettim. Ama Béatrice bunun için beni zorluyordu. 'Bunu ona borçluyuz!' diyordu. Altüst olmuş suçlu bir kadın melodramını beceriyle bana oynuyordu, benim de kendisi kadar hatalı olduğuma beni inandırdı. Satacak dereceye geldim. Boynuzlu kocasına böbreğimi bile istese, benden ne istese verecek kadar Béatrice için eriyordum. Kısa süre sonra bir araştırma gezisi için gemiye binip gittiler. Dönüşte Béatrice'den hiç ses çıkmadı. Hepsi yanıtsız kalan çok sayıda mesaj bıraktım. Buna dayanacağımı düşünemiyordum. Bir ay sonra, Vendôme Meydanı yakınında, uzun zaman önce yok olup giden, o zamanlar Paris aksanıyla ve alay ederek konuşan biraz kaba saba bir kitapçının dükkânında son darbe indi.

– Bana bak Chassignet, öyle görünüyor ki, Berlemont'lar seni bir güzel öpmüşler.

– Açıklamasını istedim. O pis Berlemont, tacirin dükkânında koleksiyonumu almak için karısını kullanmakla övünmüş. Kendimi hiç bu kadar yaralı hissetmemiştim, yaralarımın kabuk bağlaması çok zaman aldı. Her zaman olduğu gibi bugün de kesin aşılıyım. Bu yaratık her zaman yüreğimi çarptırarak beni yaktı.

– Oh la la! Aşk hikâyeleri beni her zaman acıktırır, diyerek Ali içini çekti, kötü bitenler bile. Elbette hoşuma gidecek bir yerden çok uzakta değiliz.

Burası yol kenarında, popüler bir yerdi. Büyük ağaçların altında bir parktı. Neşeli, yaşlı bir adam onları karşıladı. Müşterilerin seçebildikleri alabalıkların ve diğer nehir balıklarının kımıl kımıl hareket ettiği camdan dört havuzu besleyen taş ve seramikten etkileyici bir çeşme vardı.

İhtiyar cin, birkaç düzine süt kuzusu pirzolasının sanatsal bir şekilde yerleştirildiği, süslü üç büyük tabak taşıyarak onların masalarına doğru seke seke yürüdü.

– Ama bu çiğ! diyerek Chassignet itiraz etti.

– Onları kendi tercih ettiğin gibi sen pişireceksin, diye belirtti Ali.

Adam ayrı ayrı üç ızgara yerleştirdi, mönüyü bereketli, kokulu, sedef gibi parlayan özel bir yoğurt salatası tamamlıyordu. Chassignet, böylesini hiç tatmadığını itiraf etti.

– Tabii! Bu, sadece Türkiye'de, özellikle de köyde var. Tam yağlı dişi manda sütünden yapılıyor. Buna, "mutlu ineklerin kreması" diyoruz.

– İnekleriniz neden mutlu?

– Çünkü afyonla besleniyorlar.

– Ne palavra!

– Hiç de değil. Bazı yerlerde, özellikle Afyon yöresinde köylüler haşhaş yetiştiriyorlar. Uyuşturucu olarak tüketmiyorlar. Ekmek yapımında, taze yaprakları da salata olarak kullanıyorlar. Geriye kalanı da saman olarak ineklere veriliyor.

– İneklerden sağılan sıvı konusunda hiç amatör değilim, Rico da biliyor, ama aferin geviş getiren uyuşturucu kullanıcıları!

Tekrar yola koyulduklarında gece oluyordu. İki saat sonra Ankara'dan geçtiler. Çevredeki kötü bir yolda iki Fransız, Balladur adlı görkemli bir tabelası olan, küçük bir kasap dükkânı gördü.

– Bu, kuşkusuz bizim Mamamouchi'nin kuzenleri! diye düşündü Rico. Fotoğrafını çekmelisin, kuşkusuz *Canard*'da eğlenceli olur.

Direksiyonu İç Anadolu'nun kasvetli bozkırlarının arasından güney yönüne çevirdiler. Karşıdan gelerek diğer araçları geride bırakan arabalardan, göçebe koyunlardan, kamyonlardan düşen tahtalardan ve taşlardan sakınmak için sık sık yolundan sapan Ali, bütün Türk şoförleri gibi ayağı yerde otomobil kullanıyordu. Rico ondan sakin olmasını defalarca rica etti.

– Uyumamak için sizinle laflarken, emniyet kemerlerinin bağlı olduğu yeni bir arabada yavaş gitmişim ya da ıslak bir yolda dümdüz tekerleklerle gitmişim hiçbir şey değişmez. Kısmet bu. Zamanınız geldiyse kısmet sizi her şekilde vurur. Ne siz, ne de karayolları düzenlemesi bir şey yapabilir. Onun için, endişelenmeyin.

– Ben bunu zaten biliyorum, dedi Chassignet. Araplar buna Mektub diyorlar. Ama sen, Kürt gece kulüplerinde dendiği gibi, bir "ateistsin", batıl inançların olduğunu düşünemiyorum.

– Şaka ediyorum. Yani, kısmet ya da değil, Türkiye'deki yollarda bu son yıllarda binlerce kurban verildi, yaralılardan söz etmiyorum.

Sabahın ikisinde Konya'ya vardılar, şehir merkezinde Alaaddin Tepesi'ni kucaklayan, yuvarlaklar çizen bulvarın üzerindeki Selçuk Otel'de üç oda tuttular.

Uyumadan önce Chassignet, Fernandez'in nasıl davranması gerektiği konusundaki düşüncesini tekrar sormadığını gördü. Odasını aradı, cevap alamadı. Resepsiyondaki yaşlı gece görevlisi ona Bay Fernandez'in genç bir Türk ile otelden çıktığını söyledi.

– Nereye gittiler?

– Bilmiyorum, bayım. Şehirdeki bütün otellerin listesinin fotokopisini çektiler.

Bu mükemmel, dedi Chassignet kendi kendine, yaşlı adam yatırılıyor ve çaktırmadan eğlenmeye gidiliyor.

Haşhaştan yatağın üzerinde bir "mutlu inek" gibi uyudu.

14

Fernandez, Chassignet'yi uyandırdı.

– Odama üç kahvaltı gelmek üzere, canlan artık!

Chassignet, yol arkadaşlarını terastaki bir şölen masasında otururken buldu: tuzlu siyah zeytin, domates ve salatalık, yoğurt, keçi ve koyun peyniri, omlet, su böreği, lazanya tarzında maydanozlu beyaz peynir doldurulmuş kat kat soğuk hamur işi tabakları, çorba kâseleri, meyve, çay ve orkide kökü tozuyla kokulandırılmış, tarçın serpilmiş taze sütten yapılan üç büyük bardak salep.

– Sanırım yeni döndünüz, *Konya by night* nasıldı? En azından Hartmann'ın saklandığı yeri buldunuz mu?

– Henüz değil, diye belirtti Rico. Tercüman olarak Ali ile beraber bütün otelleri dolaştım. Zaman ve çaba kaybı, senin albay hiçbirinde kalmıyor.

– Bütün hamamlara da gittiniz mi?

– Hamamlar geç saate kadar açık değil, diye belirtti Ali, albayın sık sık gittiği tarz işletmeler burada yok. Konya kutsal bir şehirdir, birazdan çıkarsan sen de göreceksin. On kadından dokuzu peçelidir. Her yıl bir milyonu aşkın dindar Müslüman, Mevlana'dan şefaat istemek için buraya hacca gelir. Mevlana Türbesi'nde öğrencilerininki kadar onun lahdine de hayran kalabilirsin.

Rico, Hartmann'ın yolda uyuduğunu ve kuşkusuz Ankara'da mola verdiğini düşünüyordu.

– Ama sonunda bu pipo takıntılı, parfümcüyü hangi nedenle dümdüz etti?

– Hiç fikrim yok, diye itiraf etti Rico. Belki bir aile sorunu.

– Ne ailesi? Tarikat, Mafya, başka bir gizli örgüt mü? Şantaj mı? Töre mi? Siyaset mi? Casusluk mu?

– Kuşu tanımam için bana Hartmann'ın bir fotoğrafı gerekiyor. Bu makineyi bunun için getirdim.

– Tuhaf bir kuş! Bu emici evcil kuş, profesyonel bir katil.

– Seni tanıyan, takip eden, kilidi kırıp odana giren, İstanbul'a görevli geldiğin şeyi çalan biri.

– Biliyorum. Senin dediğin gibi bir "ailenin" üyesiyse, dostum Berlemont ile kozunu paylaşmasına yardım ediyoruz. Atreusoğulları'na hoşgeldiniz!

– Bana bir iyilik yap da Berlement'u dostlarından biri olarak düşünmeyeyim. Seni kötü aldatmış.

– Bende alışkanlık derecesine geldi.

– Bari bugün *corazon*'un* kulakçıkları ısıtma ya da

* kalp (ç.n.)

karıncıkları taşlaştırma riskine girmesin. Riske attığın kendinsin. Otelden çıkmanı yasaklıyorum. Ali ile ben şehri tarayacağız. Senin kılıç yutan adamını bulacağız sonunda. O, bizi tanımıyor.

– Seni otelde hiç görmedi mi o, Ali?

– Hiç.

– Haydi, rastgele beyler!

Fernandez bu kadar uysallık karşısında şaşırdı. Sonunda mantıklı olduğu için Chassignet'ye teşekkür etti. Ama sokağa çıkar çıkmaz Ali ile, en azından bir saat sonra dostlarının şehirde dolaşacağı üzerine iddiaya girdi.

– Gerçekten onun tehlike olduğunu mu düşünüyorsun? diye Ali endişelendi.

– Kesinlikle. Kitap Hartmann'da. Kuşkusuz görevi bitti. Ama hiç bilinir mi? İnan ki, bu kalın kafalı Morvanlı otelden kaçarsa hiç riske girmeyecek. Ben, önlemlerimi aldım.

Canlanan, yıkanan, tıraş olan, Bresse'te semiz bir pilicin içine doldurulmuş Ocak ayında yetişen yermantarı gibi Joe Boxer iç çamaşırının içinde, ağızlıklı Partagas purosuyla (sabahları en iyisi Corona'ydı) keyifli olan Chassignet, Éduens tepelerinin meteorolojik durumunu öğrenmek istedi. Mimi Laroque'un havlamalarından önce buldoğunun kalın sesini duydu.

– İyi günler Mimi! Bu sabah keyfiniz nasıl? Neden Ralph böyle havlıyor?

– Sen misin? Ralph, postacının yanında. Bu kez nereden arıyorsun? Kürt ayrılıkçılar seni rehine mi aldılar?

Yanlışlıkla Irak sınırını geçtin, Saddam seni canlı kalkan olarak mı aldı? Ne de olsa sende bu yetenek var.

– Yeter Mimi, işte hergünkü gibi beni azarlıyorsunuz. Orası nasıl? Taşımacıyı görüyor musunuz?

– Her gün, bayım. Dün yine bana evlenme teklif etti... Ona gittiğimde kapıdan girmeden önce bana itiraf etti: "Mimi, siz evlenmek istediğim tek kadınsınız."

– Daha iyisine düşemezdiniz, kızım. O iyi bir adam, toprağı da var. Mutsuz olmazsınız, bol bol kıskançlık yaparsınız. Tabii, Ralph ve ben sizi kaybettiğimiz için çok üzüleceğiz ama tek önemli olan, sizin mutluluğunuz... Benim hayır duamı aldınız.

– Sen neredesin?

– Anadolu'da, Konya'dayım. Bir hac yeri. Dönen dervişler için bir tür Château-Chinon. Ne demek istediğimi anlıyor musunuz? Bu arada bana Sepideh'in, Paris'teki İranlı dostumun telefon numarasını verin.

Chassignet otelden çıkarak sola, Alaaddin Bulvarı'na, sonra yine sola, Alaaddin Caddesi'ne saptı. Şehrin en eski camisi olan İplikçi Camisi'ne gelmeden önce izlendiğini fark etti.

Ormanların yakınında doğanlara altıncı his bahşedilirmiş. Yaşı, henüz Chassignet'nin sezgisini köreltmemişti. Hükümet Alanı'nda av hayvanı gibi kurnazca ve tutarsızca gidip gelerek peşinden gelenleri kızdırmak hoşuna gitti.

İki kişiydiler. Onları çekmeyi başardığı yeraltındaki kuyumcuda zorluk çekmeden yerlerini buldu.

Kaçak avlanan avcı değiller, dedi Chassignet kendi

kendine. İkilinin özel kılıkları olmasa bile bu resmi bir avdı. Bu, Rico imzalıydı, İspanya'nın saf merinos yünü! Olasılıkla Lee Van Cleef'ten gerekeni yapmasını istemişti.

Böylece "takip edilmediği", "korunduğu" duygusunun güvencesiyle Chassignet, İstanbul Caddesi'nden, sonra da Mevlana manastırının yeşil çinilerle döşenmiş kubbesinin yükseldiği Aksaray kavşağına kadar sağdaki Türbe Caddesi'nden gitti.

Bir çeşmenin şarkı söylediği avluyu geçti. Ayakkabılarını çıkardı, diğer adı Rumi olan, düşünür Mevlana'ya atfedilen, üzerinde devasa bir kavuk bulunan, altın işlemeli kadife kumaşla kaplı boş mezarın bulunduğu mabede girdi.

Mimi'nin dediği gibi, "Yaşasın ilericilik!" İleri teknikle dindarlığa hizmet etmeye çalışalım.

Chassignet, Paris'teki İranlı arkadaşını aradı.

– Claude, ne sürpriz, Paris'te misin? Akşam yemeğe gel.

– Paris'te değilim. Türkiye'deyim, Konya'dan arıyorum. Senin eserini Fransızcaya çevirdiğin Rumi'nin mezarının önündeyim.

– Ama bu imkânsız... Çok heyecanlandım... Claude, bunun benim için ne kadar önemli olduğunu anlatamam...

– Telefonu birkaç dakika kulağımdan uzaklaştırıp katafalka yaklaştıracağım. Dua edebilirsin ve soyunu yirminci kuşağa kadar kutsaması için yakarabilirsin...

Sohbete yeniden başlamak istediğinde genç kadın ağlıyordu.

– Artık konuşamıyorum Claude. Yaptığını hiç unutmayacağım... Öyle derin gizemler uyandırdın ki... Hemen Tahran'daki annemi arayacağım. Bunu yapabileceğin asla asla aklıma gelmezdi... Teşekkürler.

Chassignet genç kadını aslında biraz matrak geçme niyetiyle aramıştı. Vekalet aracılığıyla bu tuhaf dindarlık sahnesi sarsıcı olmuştu. Yerin kutsal karakteri aniden içine işledi, kendini tedirgin hissetti. Bu yüce ruhsal yere dünyasal bir makine sokarak dinsizlik yapmış gibi, cep telefonunu cebine sokmak için acele etti.

Aydınlatılmış yazıların, seccadelerin, mezarlar salonunun bitişiğindeki semahanede sergilenen dervişlerin ayin giysilerinin önünde oyalandı. Sonra çeşmede serinlemek için bahçeye çıktı. Melek gardiyanları onun ayakkabılarına göz kulak olmuşlardı.

– *Merhaba*! diye atıldı, neşeli bir ses tonuyla. Şimdi nereye gidiyoruz? Öneriniz var mı?

İki adam gülmekten kırıldı.

– Bu sabah sizi hükümet alanında dervişler gibi döndürdüm, değil mi?

– Vecde gelecek kadar değil, bayım! diye atıldı en genç olanı.

– Öyleyse iki üç saat daha devam ediyoruz.

Chassignet onları Koyunoğlu Müzesi'ni, uzun minareli Kuran kursunu, Rumi'nin ruhsal rehberi Şemsi Tebrizi'nin mezarının yer aldığı camiyi, çarşıyı ve Alaaddin Tepesi'ndeki parkı gezmek zorunda bıraktı. Saat bir buçuğa doğru merhamete gelerek gorillerini aldı, hangi restoranı tercih ettiklerini sordu.

– *Damla.*

– Haydi oraya gidelim. Otlu dürüme sarılmış bütün bir kızarmış koyunu yiyecek kadar açım.

Melek ikilisi *Damla*'nın loş, sigara dumanlı salonunda Chassignet'nin önünden yürüdüler. Chassignet aniden onların deri ceketlerini tuttu.

– Arkadan yürüyün! Dikkat.

Bu loşlukta Hartmann'ın yerini belirledi. Küçük bir bankın üzerine oturmuş, gaz toplanmasından ileri gelen şişmanlığını, olasılıkla çatal kadar bıçak da kullanmakta uzman olan, pansiyonda kalan iki kişinin yüzüne sergiliyordu!

– Dipteki sol masada oturan iri Misapouf'u* gördünüz mü? Katilimiz o işte. Biriniz onu gözetlemek için burada kalmalı. Ben, eğer bulunursa Fernandez'i uyarmaya gidiyorum.

– Gerekmez. Dostlarınıza katılmak için üzerimize düşen her şeyi biz yapıyoruz.

Beş dakika sonra Rico iki keklik palazıyla Hartmann'ın masasının yanında oturuyordu. "İyi dostu iki Türkle" sempati toplayan yalnız ve çocuksu turist rolünü mükemmel oynuyordu.

– Bütün bu güzel dünya tıkınırken ben sokakta açlıktan kıvranıyorum, diye kendi kendine söylendi Chassignet.

Restoranın girişine genç bir sigara satıcısı geldi. Ali çocuğun eline biraz para verdi, onun sepetini aldı.

* Abbé de Voisenon'un 1746'da yayımlanan Sultan Misapouf adlı romanının kahramanı (ç.n.)

– Beni burada bekle! Birkaç dakikaya kadar geleceğim. Bunların hepsini satamazsam, bu bay bütün malzemeyi alacak!

Ali masaları dolaştı ve doğaçlama olarak Rico'nun masasında oyalandı.

– İçmiyorum ben, oğlum.

– Diğerlerini içmemeniz için bu bir neden değil, bayım!

– Diğerlerini içme alışkanlığım yok, genç adam, tütün sağlığa çok zararlı...

– Diğerlerinin sağlığa yararlı olduğunu hangi nedenle söylüyorsunuz? Bu, komik.

– Nasıl komik? Ben, doktorum.

– Bu, daha kötü. Mesleğinizi değiştirmeniz gerekiyor.

– Neden?

– Çünkü, sizde hiç görev duygusu yok.

– Ama sizde görev duygusu var, öyle mi?

– Asla. Bu işi para için yapmıyorum.

– Öyleyse neden yapıyorsun?

– İnsan türünün ortadan kalkması için, güçsüz yöntemlerimle katkıda bulunma onurunu taşımak için.

– Siz iğrençsiniz! Neden insanlığı yok etmek istiyorsunuz?

– Çünkü insan türü kesinlikle gerekli değil, bayım. Yeteneklerini bu davaya hizmet etmeye adayanlara büyük hayranlık duyuyorum: askerler, otomobilciler, barmenler, aşçılar, çocuk düşürtenler, çevreyi kirletenler, milliyetçiler, eşcinseller...

– Ama bakın, eşcinseller adam öldürmez!

– Tabii, bayım. Onlar daha önce söz ettiğimiz kategoriler kadar etkili değiller ama aynı güçlü sevgiyle türün azalmasına katkıda bulunuyorlar.

Komşu masadan alkışlar yükseldi.

– Bravo genç adam, tartıştıkların yadsınabilir şeyler değil. Cephaneliğinden bana bir karton sigara ver. Eserlerine imzamı atacağım.

Hartmann, masadan kalktı, bir deste parayla Ali'nin yakınına geldi, kulağına bir şey söyledi. Bu, Rico'nun, minyatür fotoğraf makinesinin deklanşörüne basmasını sağladı.

Girişe sırtını dönerken Hartmann, bu yamakların yüzlerinin aniden neden donup kaldığını anlamadı. Ali'den kurtulamayan Hartmann onu da tuzdan bir heykele çevirmiş gibiydi.

– Guadalupe bakireleri ve Pilar adına, bu hayvanın kontrolden çıkacağını zaten biliyordum! diye homurdandı korumasına Rico.

Chassignet, gülümseyerek Hartmann'a doğru ilerledi.

– Sayın albayım! Ne güzel bir karşılaşma! İstanbul'da beni takip ettiğinizi düşünüyordum, şimdi de siz, benim sizi takip ettiğimi düşünüyor olmalısınız. Ama sizi rahatsız ediyor muyum? Ele geçtiğinizi görüyorum.

Chassignet, Ali'nin çenesini parmaklarının arasına aldı.

– Sevimli çocuk, değil mi albay? Genç adam, sinemacılık mesleğine girmeyi düşünüyor olmalısınız!

– Teşekkürler bayım ama kahvelerde ve restoranlarda oynadığım tiyatro bana yetiyor.

– Beni bağışlayın albay, yalnız değilsiniz. Her zaman güçlü kuvvetli olduğunuzu görüyorum! Kocaman bir kalibreniz olmalı, en az 25-28 gibi hayvani bir şey. Karıştırıyor muyum yoksa?

– İyi günler, Bay Chassignet. İtiraf edeyim, sizi burada görmek beni şaşırttı.

– Bakın, adımı biliyorsunuz? Size adımı söylemediğimi hatırlıyorum.

– Hayır, hayır! Söylemediniz. Pera'da, resepsiyondaki bir görevliden rastlantı eseri öğrendim. Bana İstanbul polisinin canınızı sıktığını da söyledi. Doğruyu söylemek gerekirse, sizi cezaevinde sanıyordum.

– Tutun ki, cinayet işlediğimden kuşkulanıldı. Parfümcü Kerasoff'u öldürmemden! Gazetelerde bunu görmüş olmalısınız.

– Evet, herkes gibi. Onu tanıyor muydunuz?

– Yeni tanışmıştık! Ama öldüğü gece evinde yemekteydim. Bir tür iş yemeği.

– Nasıl serbest bırakıldınız?

– Hiçbir şey yapmamıştım albay. Ertesi sabah özürler dileyerek beni salıverdiler. Sanıyorum suçluyu tutuklamışlar.

– Öyle mi? Kimmiş?

– Sekreter, hoş bir çocuk.

– Töre işi mi?

– Korkarım, albay. İhtiyatlı olun! Şimdi sizi rahat bırakıyorum... Kapadokya'ya mı gideceksiniz? Gitmelisiniz. Boğazınıza çok düşkün olduğunuz için bir Göreme

turu yapmalısınız. Oradaki peri bacalarının baş döndüren bir müstehcenliği var.

Hartmann'ın tanıdığı katillerin ve kendi sofra arkadaşlarının bakışları altında Chassignet, biraz uzakta bir masaya oturdu, yemek listesindekilerin hepsini sipariş etti. Daha sonra tuvalete giderken önünden geçtiği Rico'ya alaycı bir bakış fırlattı.

15

– Bir daha böyle bir davranışta bulunursan seni radyatöre zincirlerim!

– Tamam Rico! Bütün dünya tıkınırken pırasa pişirmenin tuhaf olduğunu sanıyorsun sen... Hartmann'ın, suçlu sekreter darbesine inandığından eminim. Artık sakin olalım.

– İstanbul'a gidiyoruz!

– Hemen değil, diye yakardı Ali, bu akşam Balıkçılar Oteli'nde bir randevum var.

– Kiminle?

– Albay para vererek genç sigara satıcısını –sizin adamınızı– saat sekize doğru oteline çağırmış.

– İşte Belçika sigarası içmek budur! diye cevap verdi Rico.

Chassignet, bu iri yapılı iki adamla Hartmann'ın ne konuştuğunu polis memuruna sordu.

– Arapça konuşuyorlardı, dedi Rico.

– Pekala ama senin üzerinde kayıt yapan mikro cihaz yok muydu? Nasıl bu kadar güçlü bir kişi olduğunu kendi kendime soruyorum. Elbette yatarak! Kiminle? Bu başka bir iş, çünkü İspanyol soylusu gibi ince bedenli, toreador kıçlı, kadife gözlü olmak iyi iş yapar.

– Evet ama ben kastanyet virtüozuyum.

– İyi, dans et şimdi! Şimdi iyice ilerledik. Kastanyetlerini hareket ettireceğin yerde birkaç dil öğrenebilirdin. Neden Arapça konuşuyorlar? Iraklılar mı? Suriyeliler mi? Filistinliler mi? Lübnanlılar mı? Sonra bunun Farsça ya da Ermenice değil de, Arapça olduğunu sen nasıl biliyorsun?

– Arapçaydı! *Michmoumkin*. Arapça değil mi? Hartmann her zaman *michmoumkin* diye tekrarlıyordu.

– Bu iki kelimedir: *mich* ve *moumkin*, "imkânı yok", "imkânsız" demektir. Her neyse, çok *moumkin* olan şey, albayın dil yeteneği. Canlı diller kadar çok pasaportu varsa gizli servisler arasında eğlence çıkabilir! Ne yapalım? Randevusuna gitmesi için Ali'ye izin verelim mi?

– O işe yaramaz, eski muhabbet tellalının yerinde mi? Ali bugün yeterince iş yaptı.

– Ben, kendimi korumayı bilirim, diye Ali karşı çıktı. İzin verin gideyim, belki bir şey bulurum. İş hoşuma gitmeye başladı. Bu, beni tedirgin ediyor. Aynasızı oynamak hırsızı oynamak kadar heyecan vericiyse ben ne yapayım?

– Bugün yeterince çalıştığını tekrar ediyorum. Öte yandan bu, bir ücrete de değer.

– Oynadığım küçük sigara satıcısı rolünden mi söz ediyorsunuz? O, hiçbir şey değil! Sadece biraz figürasyon. Neden Hollywood'dan Oscar almayayım?

– Hayır, hayır. Söz konusu bu değil. Ama alçakgönüllüsün. Hizmetin baştan başa çekiciydi. Sadece oyuncudan değil, diyalog yazarından da söz ediyorum. Yarı İrlandalı bir yetenekle mizah ve zırvalık yapıyorsun.

– Türkiye'de köklü bir matraklık, soytarılık ve kuklacılık geleneğimiz var. Ünlü Nasreddin Hoca'nın Konya'da yaşadığını biliyor muydunuz? Ama siz de doktor kılığında hiç de kötü değildiniz.

– Ben, orta değerdeydim. Acıklı bayağılıklardan söz etmedim. Yine de bunlar bir komedyenin ödüllendirmek istediğim yetenekleri değil ama senin dedektiflik işin dikkat çekici.

– Açabilir misin? diye sordu Chassignet.

– Tabii ki! İşte Berlemont'a anlatacağın: Otelinde örnek bir çalışan olan Ali bugün öğleden sonra kitabı buldu. Personel arasında adale kuvvetine dayanarak yapılan bir soruşturmada hırsızı ya da sanırım hırsız kadını teşhis etti. Sonra kitabı çoktan bir antikacıya satmış olan, alan kişiyi buldu. Sen Chassignet, kitabı para ödemeden yeniden alabildin, çünkü değerli Ali tüccarı tehdit etti.

– Lübnanlı bir tüccar, diye Chassignet belirtti.

– Lübnanlı mı? Neden Lübnanlı?

– Bazı Lübnanlılar eski kitap trafiğine taparlar.

– İyi, sen öyle diyorsan. Bu âlemi sen benden daha iyi bilirsin. Ali'nin, giderlerini Türk hükümetinin karşıladığı özel bir işletmede birkaç yıl tatil yapması için Lüb-

nanlı tüccara söz vermesi kitabın geri verilmesini hızlandırdı.

– Aferin Ali!

– Sana göre bu kitabın piyasa değeri nedir? diye sordu Fernandez.

– Hesaplayayım, kitap üç ya da dört bin frank arasında eder. Berlemont bu parlak dedektifi onurlandırmak için yüzde on, on beş ya da yirmi göndermekten mutlu olacaktır. Ali Gelen adına bir çek, değil mi?

– Chassignet, dedektif olarak beş para etmezsin. Çok fevrisin! Ama dostluk söz konusu olduğunda harikasın.

Ali konuşamıyordu. İki Fransızı öpmek için gözyaşlarıyla ayağa kalktı.

– Haydi! Hüngürdemeyi kes, dedi Chassignet. Bunlar önemli değil. Artık geceleri Pera'da çalışmayacaksın. Sonunda uyuyabileceksin. Ama gün içinde güvende olmalısın. Üniversiteden dereceyle diploma almanı istiyorum. Ara sıra Irène'yi iyi bir restorana davet edersin.

– Chass, hemen Berlemont'u ara ki, bugün bir çek postalasın. Kitabı hemen ona vermende ısrar ederse canının sıkkın olduğunu, bir haftalık tatili hak ettiğini söyle. Kapadokya'ya gideceğini belirt ki, on gün içinde kitabı almak için Paris'e gelsin.

– Kapadokya'ya mı gidiyoruz?

– Hayır! Bu kadarı yeter! Yarın akşam Paris'e, dönüyoruz. İşim var benim. Banyo ettireceğim bir fotoğrafla çözeceğim birkaç belge var. Senin Türkiye'de kalman söz konusu değil. Seni güvence altına almak için her hafta buraya gelemem. Yok yere Konya'ya geldik. Hart-

mann'ın yanındaki Arapların kim olduğunu soruyorsun bana. Kerasoff işiyle ilgileri olmayabilir.

– Belki de Arap olmayabilirler. Belki komşu masalar anlamasın diye Arapça konuştular? Şayet Hartmann buraya önlem olsun diye geldiyse veya Suriye'ye ya da Irak'a yumuşak geçiş yapmaya hazırlanıyorsa, bu durumda İstanbul polisi onunla aniden ilgilenmeye başlamıştır. Artık onun Pera'ya dönmekte geç kalmayacağından biraz daha eminiz. Ona katilin Thibaud olduğunu söylediğimden beri artık korkmaz. Her ne olursa olsun kitabı vermek zorunda.

Sabah saat birde *üç silahşor* otuz saniyelik aralarla, ellerinden geldiğince çaktırmadan Pera'dan içeriye girdi. Fernandez'i Ali, arkadan da Chassignet izliyordu. Irène başını uzatıp onları yavaşça öptü. Chassignet, onun kulağına eğildi:

– Irène, sevgili Irène. Bu akşam burada tek bir kahraman var. Adı Ali. Kutlayacağın kişi, o.

Rico, Hartmann'ın dönüp dönmediğini sordu.

– Henüz değil. Bir düzine sivil polis oteli gözetliyor. Hartmann geldiğinde onlara bildirmeliyim.

– Beni şeflerinin yanına götürün. Chassignet, gidip yat! Bu, bir emirdir.

Yarım saat sonra Fernandez arkadaşını aradı.

– Dün odasında araştırma yapmışlar, kasa dahil. Ama çılgını döndüğünde kıstırmak için her şeyi yerli yerinde bırakmışlar. İyi geceler!

Ertesi sabah saat on birden az sonra Chassignet holdeki koltuğa iyice gömülmüş, Fransız gazetelerini baş-

tan sona tarayarak ilk purosunu içiyordu. Yerel araç kiralama şirketinin rozetini taşıyan genç bir adam, onun yanında Türk gazetesi okuyordu. Oda hizmetine bakan çocuk, telefonun çalmasından ve resepsiyon masasının arkasında tırnaklarını temizleyen kıllı hayvandan rahatsız oldu. Avcılar, kapının önündeki taksi şoförleriyle şakalaşıyorlardı. Asansörcü çocuk, holde, eğilmiş aspiratörü yuvasına yerleştiren adama takılıyordu. Pera'nın günlük telaşı, her şey çok normaldi.

On bir buçukta Hartmann, yağlarıyla geri döndü, anahtarını almak için resepsiyona gitti.

– İyi günler albay! diyerek atıldı Chassignet. Yolculuğunuz iyi geçti mi?

– Mükemmel, mükemmel, sevgili dostum. Ya sizinki?

– Şukran, ya ragl! Kouaïs! Meya, meya!*

Chassignet tümüyle Arapça olarak ona banyo saatinin gelip gelmediğini sordu. Adam sırtını dikleştirdi, sonra yanıt vermeden asansöre yöneldi. Asansör kabinine girmeden önce Chassignet'ye bakışı nefret ve öfke doluydu.

Asansör kabini yavaşça yükseldiğinde araba kiralayan genç Chassignet'nin yanına oturdu, cep telefonunu çıkardı.

Beş dakika sonra cinayet masasının patronu, üniformalı yarım düzine polis memurunun önünde, holde belirdi. Chassignet'ye "Otur! Buradan kıpırdama!" anlamı-

* Teşekkürler, bayım, çok iyi, mükemmel.

na gelen bir işaret yaptı. Rico bir İspanyol polisinin görkemiyle büyük merdivenden indi. Türk polisi onu kucakladı, asansöre sürükledi.

Cin gibi Ali, çay salonunun kapısında belirdi.

– Guguk kuşu, ben buradayım! Gösteri bitti mi? Tiyatro perdesinin öpülmesini kaçırmak istemiyorum.

Sahneye çıkış muhteşem oldu. Hartmann, başka yerlerde çok tat aldığı türden iki çam yarmasının, uçlarından sıkıca tuttuğu bileklerindeki kelepçeyle göründüğünde, Ali ona yaklaştı.

– Sigara, bayım?

– Bu da nereden çıktı? diye sordu büyük patron. Ne istiyorsun?

– Bırakın bayım, dedi Fernandez. Size açıklayacağım. Bu, çok iyi bir bakış açısı olan, dikkate değer bir çocuk. Ben gittikten sonra benim oğlummuş gibi ona özen gösterirseniz sevinirim.

– Türklerin tarzında oğlunuz olarak mı?

– Hayır, hayır! Gerçek bir oğul olarak. Chassignet bana aradaki farkı açıkladı. Eğlenceli!

– Senin asıl adın ne, Bay Küçük Fernandez mi?

– Ali Gelen.

– Kürt müsün?

– Kimse mükemmel değildir, ey büyük sultan!

– Haddini bilmez, değil mi? Yeniden eğitilmeli, sevgili meslektaşım.

– Haddini bilmez değil. Mizah ve yetenekten başka bir şey yok.

Hartmann, kayıtsızdı. Chassignet, onun gözlerindeki, "Gülün, gülün iyi insanlar. Ben, daha son sözümü söylemedim!" tarzında bir ironi olduğunu düşünüyordu.

– Bu sizin, değil mi? dedi polis memuru kitabı Chassignet'ye verirken. Alın. Bay Kerasoff'un öldürüldüğü silahı bulduk.

– Haydi, yemek yiyelim, diye önerdi Ali. Benim davetlimsiniz.

– Lafı bile olmaz, dedi Rico. Ziyafeti Chassignet çekecek. Altın çocuğu oynamaya başlama. Sen, henüz primini bile almadın.

Biraz sonra Irène de, Chassignet'nin son bir nargile daha içmek istediği Tophane'deki kahvenin bahçesinde üçlüye katıldı. Ali dostlarına havaalanına kadar eşlik etmekte ısrarlıydı.

– Kalkalım! diye karar verdi Chassignet. Bundan nefret ederim. Üstelik seni daha yeni tanıdım. Neredeyse ağlayacak durumdasın. Buradan gidiyoruz, içimizi dökmek yok. Çünkü bu zımbırtılar bulaşıcıdır. Biz, taksiye bineceğiz. Hoşça kal Irène! Nezaketin için teşekkürler. Bu sokak çocuğuna iyi bak... Sana gelince Ali, gözüm üzerinde olacak. Bu harika kadını üzdüğünü öğrenirsem kıçını koru!

Eski timsah Chassignet dahil hepsi öpüştü, hepsi ağladı.

– Olağanüstü bir birlik! sonucuna vardı. Yunan, Kürt, Katalan ve Morvan koruk suyu. Bu, tek bir bağ kütüğü değil, evrensel bir bağ kütüğü! Lacrima mundi!*

---

* Dünyanın Gözyaşları! (ç.n.)

İki Fransız, Boğazkesen Caddesi'ni tırmandı. Pera'ya gitmek için sola dönmeden önce soluk almak için durdular. Caddenin aşağısında birbirine sarılmış olan Irène ile Ali onlara ellerini sallayarak veda ettiler.

Kıllı Mehmet resepsiyonda Chassignet'ye bir zarf verdi. Öğleden sonranın ilk saatlerinde bir taksi şoförü bırakmıştı. Bu, Thibaud de Kermaria'dan bir mektuptu. Soyluluk armasını taşıyan bir kâğıda yazılmıştı.

Sevgili Bay Chassignet,

Kendi üzüntülerimle sizi rahatsız ettiğim için beni bağışlayın ama sadece iki kez görüşmemize rağmen, sizin onurlu ve yürekli bir insan olduğunuza inanıyorum.

Boris'in ölümü, maruz kaldığım kötü davranışların da eklendiği acımasız bir sınav oldu. Müdahale ederek bana iyilik yaptığınız için size ve Bay Fernandez'e bir kez daha teşekkür ederim. Son günlerde işadamları, Boris'in avukatı ve noteri geldi. Bana korkunç açıklamalarda bulundular. Yıllar boyunca onun yolsuzluk yaptığından, kötü biriyle ilişki kurduğumdan hiç kuşkulanmadan yaşamışım.

Vasiyetine göre, Kerasoff'un servetinin tek mirasçısı olarak mirası almam, dernekler yararına olan bütün gizli hesaplarını kapamam için güvenilir birini görevlendirdim.

Sadece kitaplığın kaderi kalbimi paramparça ediyor. Bildiğiniz gibi, bütün zamanımı bu koleksiyonu zenginleştirmeye ve incelemeye verdim.

Bundan sonra Kerasoff'un adına yapıştırılacak olan skandal nedeniyle, bir satış salonuna birkaç saat ayrıldığını görme düşüncesi bana dayanılmaz geliyor. Size yalvarı-

yorum, gitmek üzere olan birinin son arzusunu yerine getirin. Bu kitapları alın. Kitapların Fransa'ya gönderilmesi için gereken bütün hazırlıkları zaten yaptım. Burada armağan söz konusu değil. Armağanı reddedeceğinizi biliyorum.

Yaşlı hizmetlimiz Ayşe'yi bir anne gibi seviyorum, ne yazık ki, onun için elimden fazla bir şey gelmiyor. Ailesinden geriye kalanları bulmak için Güney Fas'a gidiyor. Kitaplığın karşılığında onun kaderiyle ilgilenme cömertliğini gösterin. Bir evi ve son günlerine kadar bir geliri olmalı.

En içten minnetimi ve dostluğumu kabul edin, sevgili Bay Chassignet.

– Rico, hemen polisi ara. Hemen Kerasoff'un villasına gitsinler.

– Yararı yok, Claude, çok geç artık. Bu sabah büyük şef bana Kermaria'nın intihar ettiğini bildirdi. Sana söz etmek istemedim. Sana bu mektubu gönderdiğinden haberim yoktu.

– Ölüm onursuzluktan daha iyidir. Bu soylu kişiler ırkının hâlâ var olduğunu düşünmüyordum. Çağdaş burjuva ahlakı, artık bu kadar erdemli bir düstur işlevi görmüyor.

16

Fransa'ya döndüğünde Chassignet, kendini masadan bir önceki gün kalkmış gibi hissetti. Gece olmuştu. Taşımacı onu Nevers Garı'ndan almıştı. Mimi yine birkaç arkadaşını çağırmıştı.

Ama rafadan yumurta ve domuz yağı katılmış beyaz ve yeşil taze yabani hindiba yaprakları, mevsimin ilk süt kuzusunun kendi suyunda ağdalandırılmış budu ve omzu, hafifçe sote edildikten sonra birkaç diş sarmısakla lezzet katılarak fırına verilmiş küçük patatesler, genç çiftçinin ilkbahar coşkusu olan ve Mimi'yi yatıştıran iki litrelik Lynch Bages şarabı, Doktor Bruant'ın diyet konusunda yaptığı şakalar, onun esmer arkadaşının sevimliliği, buldoğun yalamaları, bütün bu huzur, yolcunun yüzünü güldürmeye yetmiyordu.

İstanbul macerası başarısız olmuştu. Döndüğünden beri bu dramdaki rolünden dolayı acı çekiyordu. Thiba-

ud'nun gülümsemesi ve Hartmann'ın nefret dolu bakışı aklından çıkmıyordu. Özellikle iğrenç Berlemont'nun oynadığı role bir kez daha kızdı. Ancak Irène ile Ali'nin hayalleri homurdanmasına biraz huzur katabiliyordu. Bruant gittikten sonra Chassignet taşımacıya Polonya'dan gelen sert bir içkiyi odasında içmeyi önerdi.

Genç adam bu anlarda her türlü direnişin yararsız olduğunu biliyordu. Uzun zamandan beri o da Chassignet tarzı hüzünlerinin yoğunluk derecesini ölçüyordu.

– Bu akşam tetikte olmanın boyutunu artırmak gerek, diye itiraf etti Mimi, tabakları temizlerken.

– Onunla yukarıya çık, çok içmesine engel ol. Dikkatini başka yöne çek onun... ne demek istediğimi anlarsın.

– Mimi, utanmadınız mı? Siz, bütün hayatım boyunda karşılaştığım en ahlaksız kadınsınız.

– Çünkü, sen gençsin. Bugün insanlar çok daha karmaşık. Benim zamanımda bu kadar sığ düşüncelere kafa patlatılmazdı. Köylerdeki gençler de bunu yapıyorlar: En zekileri okumak ve "bey" olmak için şehre gidiyorlar. Daha az uyanık ama kötü ve bakıldığında hoş görünen diğerleri de, kadın ve erkek orospular olarak soluğu şehirde alıyorlar.

– Erkek orospu mu? Hiç duymadım? Ne bu?

– İyi, kız orospu gibi, sadece o bir erkek. Böyle denmiyor, arabacı ya da erkek oda hizmetçisi deniyor... Sonunda geriye bir kategori daha kalıyor. Çirkinler, beceriksizler ve aptallar. Onlar tarım işçileri, sütanneler ya da çiftçi kızlar olarak köyde kalıyorlar.

– Aynı zamanda yakışıklı ve zeki olan ben, hangisiyim?

– Sen çiftçi olarak kaldığına göre, yukarıdaki hayvanı tımar etmeye başla. Onu yatırdıktan sonra barmen, bu da yetmezse erkek oda hizmetçisi olabilirsin. Al, bu votka şişesini götür! Gece çok içki içti, bu onu daha az kötü eder.

– Aşağıda neyin komplosunu kuruyorsunuz? Mimi, artık yatın! Sen Jeannot, kıçını kaldır. Genel yoklama!

Ertesi günü saat on bire doğru Mireille onların kahvaltısını yatağa götürdü.

– Chassignet, sen kesinlikle sarhoşsun. Önce ağzındaki domuzu çalkala. Çay daha sonra gelecek!

Bağcılık yörelerinde bir yüzyıldan beri başvurulan bu çare çok etkiliydi. Kafayı bulan birine ertesi sabah aç karnına kocaman bir kadeh beyaz şarap içirilirdi.

– Pouilly'den mi?

– Elbette! Senin için Sauvignon mükemmeldir.

Mimi pencereleri ardına kadar açtı.

– İçerisi ahır gibi kokuyor!

– Ne kadar iyi! Önümüzdeki haftalarda sadece taze gübre, ıslak köpek, at yelesi, çiftlikte çalışan kız ve ahırda çalışan çocuğu solumaktan başka bir şey istemiyorum. Uzun bir süre ne parfümden, ne de kolonyadan söz edilmesini istiyorum.

– İyi, görüyorum ki daha iyisin. Öyleyse banyondan bütün kozmetik ıvır zıvırını atıyorum, biraz at pisliğiyle birkaç şişe gübre suyu döküyorum. Colin'den Gübre Suyu No. 5!

Bu saçmalıklara telefon son verdi.

– Berlemont ise ben her zaman Anadolu'da geziyorum.

Arayan Rico'ydu. Araştırmasının ilk sonuçlarını bildiriyordu.

– Senin sahte albay sıradan bir katil değil. Değişik kimlikler altında tanınan bir numara: Alman işadamı, İngiliz askeri, Amerikalı profesör, İsviçreli avukat, Avustralyalı mülk sahibi. Aslında Alman kökenli, on beş yıldan beri Amerikan vatandaşı.

– Berlemont ile bağlantısı ne?

– Berlemont Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşıyor. Son derece avantajlı bir statüye sahip. Kendisine iyilik yapan politikacılara önemli hizmetler vermiş. Şu ölümsüz, "Sen benim sakalımı tut, ben de seninkini". Yine de bir süreden beri, Amerika'da son derece "Anti-Amerikan" başlığı altında sınıflandırılan faaliyetleri nedeniyle senin zengin adamdan kuşkulanılıyor. Fransız servisleri de kokain faaliyetleri, dernekleri, hesapları, sermaye hareketleri, seyahatleri konularında araştırmalar yapmış, zira Fransız vatandaşlığı hâlâ sürüyor. Berlemont, Kerasoff ile ilişkiye girer girmez şüpheli oldu, zira Kerasoff'un faaliyetlerini hemen hemen herkes biliyor... Amerikalılar ajanlarından birine Berlemont'u dikkatle izleme görevini verdiler.

– Bu ajan Hartmann mıydı?

– Evet, zoka senin albay dostundu! Elbette Berlemont'un evini mantar gibi süsleyen mikro cihazlar sayesinde onun, birine Kerasoff'a gitme görevini verdiğini

öğrendiklerinde seni izlemesi için bu doulos'u* Türkiye'ye gönderdiler. Bu nesneyi alacak ve parfümcünün hesabını görecekti.

– En azından görevinin yarısında tembellik etti. Hartmann sıradan bir şüpheli gibi kodeste.

– Senin saflığına her zaman hayranım.

– Ne, serbest mi bıraktılar?

– Henüz değil. Ama iddiaya girerim, çok sürmeyecektir.

– Ya kitap? O benim, içindeki belgeleri elinde tutansa sensin. Kitabı Berlemont'a ne zaman geri vereceğim? Kendisinin de aldatıldığını anladığında yüzünü görmek istiyorum.

– Bu zevke asla varamayacaksın. Bu sabah San Francisco'da yakalandı. Onu yakın zamanda piyasada göremeyeceksin. Amerikalılar "*American people*"a ihanet edenleri asla bağışlamazlar. Bu, biz de dahil dünyaya kötü çamur atma riski taşıyan büyük bir skandal. Sana CNN'e bakmanı öneririm. Ama kuşkusuz bu Fransız televizyonlarındaki haberlere de sıçrayacaktır.

– Ya iki zarf? İçlerinde ne var?

– *Top secret*. Her neyse, yine de artık bende değiller. Beni artık ilgilendirmiyor.

– Onları yankee'lere mi izlettin?

– Ben, bakan değilim Chassignet!

– Hartmann yeniden hamama gidecek. Türkiye artık

* Yunanca, köle.

Sam Amca'yı kesinlikle geri çeviremez. Dünyanın en büyük polisinin, erdem adına pantolonların önlerini ve küçük külotları keşfetmek hoşuna gidiyor. "İnsan hakları" etiketi altına saklanarak ambargo ve siyasi yayılmacılık uygulasa da Kürt halkı az sayıda bile olsa onlara yardım etmek için Türklerin kulaklarını çekmeye hiç cesaret edemedi. Rico, iğreniyorum. Sen istesen de istemesen de bütün bunların suç ortağısın. Mesleğini değiştirip yaşlı babanla uzlaşmalısın!

– Tamam Chassignet! Sen de benim kadar suç ortağısın.

– Nasıl olur? Zarfları CIA'ye ben teslim etmedim!

– Bu sana onları geri getirmez. Bu işte Berlemont'nun yardımcısı olduğunu unutma. Kendimi, yetkilileri istemeden suç ortağı olduğuna ikna etmeye adadığımdan kuşku duymazsan da fena olmaz. Ayrıca oy kullanmayan birinin verdiği dersten öğüt alacak değilim.

– İyi o zaman. Sanki Laroque'u dinliyorum! Diğerleri konusunda haklısın. Berlemont'nun kıç deliğiydim. Beni DST'ye* vermediğin için teşekkürler.

Sabahın sonunda Chassignet kitaplığındaki eski kitapların kokusunu soludu. Sahil'li** Fromentin ile Asya gezgini Gobineau'nun arasındaki yerine koymadan önce Théophile Gautier'nin kitabına sarıldı.

– Benim sevgili Théo'm, hoş bir yol arkadaşı oldun.

---

* La direction de la surveillance du territoire: Fransız emniyet örgütünde Ülkeyi Koruma Yönetimi (ç.n.)

** Afrika'da kuzeyde Sahra Çölü ile güneyde Sudan arasındaki sınır çizgisi. (ç.n.)

Sana teşekkür ediyorum. İki komşunu dirlik düzenlik içinde birleştiriyorsun; Oryantalist resimle, ırkçı teoriyi.

Gece televizyonda verilen haberde skandal iyice patladı. Berlemont'nun mesleği bütünüyle göz önüne serildi. Chassignet yirmi saniye boyunca Pacific Heights'teki villasında aşama kaydeden Béatrice'i gördü.

Chassignet öcünü almıştı. Sararmış yüzü, buz gibi bakışlarıyla insanın iliğini kemiğini kurutan bu kadının, bu Medusa kalpli kaba sofunun görünüşü onda hiç merhamet uyandırmadı.

– Aman ne sevindim! diye çığlık attı Laroque. Ondan ucuz kurtulduk! Bu yaratık için kendini öldürmeyi istediğini düşünüyorum da. Neyse ki, onunla evlenmedin. Kendimi bacaklarımın arasında bu aletle düşünemiyorum.

Olay köylü diliyle açıklanmıştı. Ama bu konuşma durumu iyi özetliyordu. Eski yaranın kesinlikle izi kalmıştı.

SONSÖZ

Bir sonraki kış, Kürtlerin lideri Abdullah Öcalan'ın tutuklanmasından sonra Türkiye'de karışıklıklar başgösterdi. Melankolik bir gecesinde Chassignet Pera'yı aradı.

– Claude! Neden bu kadar uzun zaman bekledin? Sessizliğin beni üzdü.

– Seni hiç unutmadım Irène. Ama telefon edecek keyfim yoktu. Birçok kez sana yazmayı düşündüm.

– Ne kadar anlaşılmazsın. Neden korkuyorsun? Biz iki iyi dost kadar mutluyduk. Ben senden, sen benden hiçbir şey beklemiyoruz, değil mi?

– Nasılsın Irène? İstanbul'da neler oluyor? Bana Ali'den haber ver.

– Ali birkaç hafta önce İstanbul'dan gitti. Kürtler için zaman kötü! Onu Malatya'ya, ailesinin yanına dönmeye ikna ettim. Onun buradan uzak olduğunu bilmek bana güvence veriyor.

– Ya sen? Hayatın nasıl gidiyor?

– Gücüm kalmadı. Önümüzdeki hafta kendime on beş günlük bir tatil verdim.

– Bir Fransız köyünde eski bir ev, şöminede kocaman bir ateş, karda gezinti, iyi şaraplarla dolu bir kav, banyoya batıp çıkan yaşlı bir fok sana ne diyor?

– Nasıl?

– Haydi, çok kısa süre sonra yeniden görüşelim! Seni Paris'te bulması için Ali'nin Burgonyalı bir benzerini göndereceğim. Seni, havaalanının salonundansa parkın girişinden almayı tercih ederim.

Ertesi günü bir taşımacı kocaman yirmi sandık getirdi. Bu, Kerasoff'un ya da daha çok Thibaud de Kermaria'nın kütüphanesiydi. Chassignet kitapların arasında koleksiyonun elyazısı bir kataloğunu buldu. Thibaud, dikkati çekecek kadar derin bilgiye dayanan bir çalışma gerçekleştirmişti. Defterlerden birinde soylu adamın bir fotoğrafı vardı. Arkasına ölçülü bir ithaf yazısı yazılmıştı: "Bu kitapların sayfalarını çevirirken dostça beni düşünmesi umuduyla, Claude Chassignet'ye."

Yakışıklı çocuğun resmini gören Laroque bedenindeki tüm gözyaşlarını akıttı.

– Mimi, sakin olun! Bu soylu kişinin anısına saygı göstereceğiz. Çalışmasını, ön sayfada fotoğrafıyla yayımlayacağız. Notlarını toparlayıp bir önsöz yazacağım. Önümüzdeki haftadan başlayarak kendimi buna vereceğim.

– Önümüzdeki haftadan başlayarak mı?

– Hayır! Biraz daha sonra. Önümüzdeki hafta harika

bir kadın burada on beş günlüğüne misafirimiz olacak. Ona Bizans imparatoriçesiymiş gibi davranmanı rica ediyorum sizden.

– O Bizanslı değil, Atinalı.

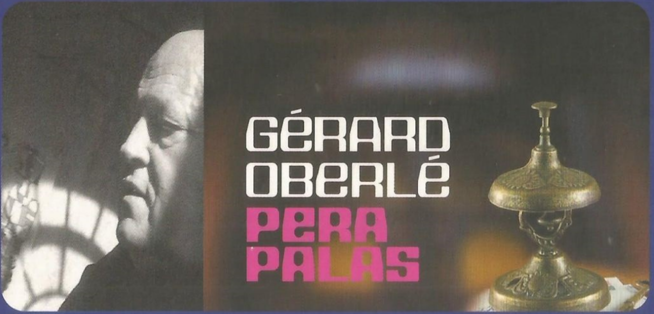
– Ama bu evde neler oluyor? Telefonlara mikro cihazlar mı yerleştirdiniz?

– Hiç de değil! Irène arkadaşım. Sen tutuklandığında beni arayanın o olduğunu unutuyorsun. Birbirimize hemen yakınlık duyduk. O zamandan beri düzenli olarak telefonlaşıyoruz, haber alışverişinde bulunuyoruz. Zira sen, nankör canavar, ona en küçük bir işaret vermedin.

– Ne? Irène aylardır telefon ediyor ve siz bunu benden saklıyorsunuz.

– Sana söz etmemi yasakladı. Şu Yunanlı kadınlar çok gururlu. Onun hoşuna gitmek için ne yaptığını kendi kendime soruyorum.

– Bunu Atatürk'ün kutsal ruhuna sor.

Morvan'da o akşam Chassignet ve dostları, yaşlı kâhya kadının doğum gününü kutluyordu. Kuzu inciğiyle kremalı pastanın arasında telefon, yas çanı gibi çaldı. Chassignet masaya döndüğünde kutlama bitmişti. Eski bir yara yeniden deşiliyordu. Chassignet birkaç gün sonra İstanbul'a uçarken, tuhaf ve kanlı bir serüvenin içine sürükleneceği bir geziye çıktığını kesinlikle aklına getiremezdi.

Orta yaşlı, biraz bezgin ve her anlamda değişik tatlardan hoşlanan bibliyofil Claude Chassignet, istemeden de olsa akıl almaz bir hileye karışmıştır. İstanbul ve ardından Konya'ya yaptığı yolculuklarda ona üç farklı ulustan dostu yardım edecektir. Yunanlı Iréne, Kürt Ali ve Katalan Federico Fernandez'le birlikte Orient Express döneminin oteli Pera Palas'ta, gizemli bir parfümcünün villasında, çok özel bir hamamda, cezaevinde ve İstanbul'un az bilinen diğer egzotik mekânlarında süren takibin sonucunda, Chassignet olayların tahmin ettiğinden çok daha farklı bir yönde geliştiğini anlar...

ISBN 9944-986-01-1